

Луи Дертал

КОЛИБАТА КРАЙ ЕЗЕРОТО

31 забравени любовни романи

prestel

ЛУИ ДЕРТАЛ КОЛИБАТА КРАЙ ЕЗЕРОТО

Превод: Радка Крапчева

chitanka.info

В ръцете ви е седемнадесетата книга от поредицата „31 забравени любовни романа“. „Колибата край езерото“ на Луи Дертал е роман, изпълнен с тайнственост, драматични обрати и любов. Младият Жан-Клод научил причината за нещастията на семейството си, страни от хората и живее самотен в стара колиба край езерото. Пристигането в съседния замък на очарователната Лиет променя коренно съдбата на героите: справедливостта възтържествува — Жан-Клод е законен наследник на замъка и предлага на девойката да остане с него...

„Колибата край езерото“ е книга за всеопрощаващата сила на любовта.

I

Една бяла ръка повдигна щорите и русокоса глава се появи на прозореца, заобиколен от гирлянди бръшлян, жасмин и глицинии, а после ясен и звънък глас произнесе приятелския и обичаен поздрав:

— Добър ден, господин Проспер.

— Добър ден, госпожице Силвен.

Този, който отговори на поздрава, беше мъж към петдесетгодишна възраст, слаб, сух и жилест като корен на изтравниче. Той имаше ъглестия и строг профил на козите от този край; имаше дори техния замислен и невъзмутим израз, ясения и кротък поглед. Неговият месест и извит нос, тънките му устни, костеливите му страни завършваха физиономията му и ѝ придаваха известна суровост, която за щастие се опровергаваше от откровената доброта на неговите бледосини очи. Потъмнялата му кожа на места имаше керемиден оттенък и изглеждаше почти прежулена от слънцето.

Той носеше бозава униформа от сукно на частен пазач, а лъскавите ленти на високата му фуражка показваха, че беше дори главен пазач.

— А госпожа Клод как е?

— Все така — отвърна девойката, като въздъхна.

Пазачът поклати глава с изражение на дълбоко съчувствие.

— Какво тъжно съществуване наистина! Толкова млада, а вече недъгава!

— Уви!...

Веднага след това, явно желаейки да промени разговора, девойката добави с друг тон:

— Значи вече сте тръгнали на обиколка?

— Е, да, но виждам, че и вие вече сте на крак, госпожице Силвен! Знаете ли, че часът е едва шест и половина?

— Зная, разбира се, господин Проспер. Но сега, когато хубавите дни дойдоха, намирам, че човек се чувства по-здрав и по-бодър, когато става рано.

Проспер Марсил повдигна нагоре глава и се загледа в небето.

— Хубавите дни! Хм, кой знае?... Доколкото ми е известно, днес е тридесети март. Хубавите дни са още далеч. Изневиделица може да започне да се лее студен дъжд, а дори и лапавица. Вярвам, че и вие знаете, госпожице Силвен, че през март човек не може да разчита на времето.

— Да, така е наистина — отвърна девойката и замислена усмивка трепна на устните ѝ. — Вчера например духаше пролетен вятър, а тази сутрин хапливата студенина на въздуха ни доказва, че зимата все още не си е отишла напълно.

— Затова и аз ви говоря за лапавица, госпожице Силвен.

— Не говорете такива неща, господин Проспер, защото днес смятам да работя в градината — каза младото момиче с весел смях.

— О, не се бойте. Поне за сутринта мога да ви уверя, че времето ще се задържи сравнително добро.

— Сигурен ли сте?

— Напълно сигурен.

— Тогава да не се бавя повече. Отивам веднага да се заломя за работа.

— Горкото момиче! — въздъхна пазачът и в тона му се долавяше искрено съчувствие. — С каква тежка задача сте се нагърбили!

— О — възкликна девойката безгрижно, — нима има някой на тази земя, който да няма своите грижи!

— Без съмнение така е! Но някои имат значително повече грижи от други, а това разпределение невинаги е справедливо — подхвърли пазачът, като обгърна младото момиче с поглед, в който се четеше съчувствие и възхищение.

— Довиждане, госпожице Силвен.

— Довиждане, господин Проспер.

И добрият човек се отдалечи бавно, без да се обърне пак към хубавата русокоса девойка, към малкия чифлик, който наричаха Пресл и който съществуваше от няколко века.

Някога чифликът сигурно е бил жилище на селски благородник или поне на управителя на имотите на местен богаташ, но от около сто и петдесет години той принадлежеше на семейството на Силвен Нанси.

Постройката се намираше на около тридесет метра встрани от шосето и цялата беше потънала в зеленина. Въпреки тесните високи прозорци с дъгообразен свод и въпреки сивите каменни стени, къщата имаше весел и изискан вид. Тя беше заобиколена от най-разнообразни дървета: диви круши, акации, хубави липи, брези и разни други храсти. Един нисък зид придаваше на цялата тази растителност измамния вид на миниатюрен парк.

Времето обаче се бе показало далеч по-благосклонно към къщата, отколкото към зида, който не бе понесъл безнаказано толкова много години. По него имаше множества пукнатини и на места беше порутен. Обаче бръшлянът, глогът, шипката, клематисът — тези украшения на развалините — му се бяха притекли на помощ и преплитайки корените и клоните си, бяха запълнили всички празнини.

Всички останали постройки, необходими за един чифлик, бяха разделени от главното жилище с широк жив плет от люлякови храсти и от леска.

В този миг слънцето позлатяваше цялата предна част на къщата. Макар и все още бледи, слънчевите лъчи се лееха обилно и милваха напъпилите вече клони на дърветата; златни ивици грейнаха по старите керемиди и сякаш жълти гущерчета плъзнаха по кадифено зеления мъх. Пред самата къща, сред раззеленилата се трева, сини цветчета трепкаха сякаш като очи. Бръшлянът и жасминът бяха проточили по зида няколко нови бледозелени клони, докато розовите храсти показваха своите изумрудено лъскави листа.

Щорите бяха пуснати отново. Вътре цялата стая потъна в мека и светла сянка. Известно време Силвен стоя замечтана и бездейна, но един глас, долетял от съседната стая, скоро я изтръгна от тази внезапна и краткотрайна унесеност.

— Силвен, с кого говореше преди малко?

— С главния пазач на Грандшен.

— Не ти ли каза нещо по-особено?

— Не, лельо, успокой се.

Силвен чу дълбока въздишка и веднага побърза да отиде в съседната стая, подредена с мебели от акажу и кафяв плат. В тази стая, която можеше да мине и за скромен салон, цареше удивителна чистота. Тук всичко блестеше, сякаш беше грижливо излъскано, и това въпреки явната овехтялост на всички вещи или може би тъкмо поради тази

овехтялост. На пода върху червените плочи беше постлано малко избеляло килимче точно пред дивана, на който от шест години, сломена от физическото страдание и най-вече от душевната болка, лежеше лелята на Силвен.

— Мари-Роз е в обора, лельо — обясни живо младото момиче, — и щом се върне, ще получиш закуската си.

— Не се безпокой за мене, мое дете, аз чакам напълно спокойно — отвърна кротко болната.

Госпожа Клод, както я наричаха из този край, нямаше още петдесет години. Лицето, на което личаха следите на минала голяма хубост, беше бледо, повехнало, набраздено от преждевременни бръчки. Обаче чувство на гордост, достойнство и примирение го оживяваше и му придаваше неизразимо благородство, което вдъхваше уважение.

Клетата жена беше жертва на съдбата, която си играе с хората, като сее наслуки ту сълзи, ту радост. Само надеждата и вярата в Бога винаги бяха подкрепяли смелата нещастница: тя бе плакала и скърбила, но съвсем не беше сломена.

— Колко рано ставаш, моя малка — забеляза госпожа Клод. — Ти се претоварваш с много работа и това не е никак разумно. Внимавай само да не се разболееш и ти! — довърши тя и от гърдите ѝ се откърти въздишка.

— Защо се безпокоиш напразно за мен, лельо? Струва ми се, че никога, откакто се настанихме в Брен, не съм се чувствувала толкова здрава.

— Наистина ли е така?

— Разбира се.

— Силвен, мислиш ли, че нашият Жан-Клод ще дойде — запита болната с явно безпокойство в гласа.

— Надявам се! Вече три дни чакаме напразно неговото посещение.

— Не разбирам как може да живее в онова схлупено жилище край брега на водата!

Вдовицата въздъхна отново дълбоко, почти отчаяно, а после добави тихо и тъжно:

— Ах, моя малка Силвен, ако моят син приличаше поне малко на тебе!

— Защо се измъчваш така, лелю! Какво има?... Нима положението днес е по-лошо, отколкото беше вчера?... Все пак ти знаеш, че Жан-Клод те обича дълбоко и искрено. Хайде, аз познавам добре сина ти, той струва много повече, отколкото изглежда на пръв поглед. Дори смея да се надявам, че тази отчужденост и желание за самота, които сега те плашат, скоро може би ще изчезнат.

— Разбери ме, Силвен, през последните дни аз се безпокоя много повече за него, отколкото преди. Това младо момиче... още ли е в замъка...

— Да, но успокой се, лелю, аз бдя над него. Не забравям и не пропускам да отида да го ободря. Нали Жан-Клод е мой брат!

Силвен произнесе думите „мой брат“ със затрогваща нежност в гласа. Болната се развълнува. На устните ѝ се появи уморена усмивка, а в угасналите очи блеснаха сълзи. Госпожа Клод повдигна бавно слабите си и непохватни ръце и като обхвана главата на младото момиче, привлече го бавно към себе си и го целуна с благодарност по челото, чиято спокойна чистота грижите и скърбите не бяха успели да помрачат.

— Скъпа моя, какво бихме правили без тебе моят син и аз! Ти не само ни осигуряваш насъщния хляб, но ни носиш утеха и пръскаш малко от светлината на щастието в мрака на нашето отчаяние.

Действително, какво щеше да стане с клетата недъгава жена без тази очарователна Силвен, която тя бе прибрала като четиригодишно сираче и която сега обичаше не по-малко от собствения си син?

Скоро сред тишината на стаята не се чуваше нищо друго, освен сподавените, продължителни въздишки на болната и печална жена.

— Хайде, върви, мила моя — подзе тя след известно време. — Не стой повече при мене. Зная колко е тежка работата, която те очаква.

Силвен веднага се изправи, за да отиде в кухнята — просторно селско помещение, където цареше изрядна чистота. При това всичко беше подредено приветливо и кокетно.

Медните съдове блестяха като злато и мебелите светеха с несравнимия блясък на старо полирано дърво. По полиците бяха наредени чинии от стар фаянс, а до тях се мъдреха други бакърени съдове. По средата на помещението се намираше дълга тежка маса от дъбово дърво. Бели завеси от муселин се спущаха пред широките прозорци. Близо до часовника и недалеч от камината, над която

блестеше сребърно разпятие, се намираше друга малка полица, на която бяха подредени няколко редици книги, всички подвързани със сиво платно. На другия край, в ниша, прикрито със завеси от зелен плътен плат, се намираше леглото на Мари-Роз — старата вярна и единствена прислужница в Пресл.

Двама земеделски работници и един овчар допълваха прислугата на чифлика.

Мари-Роз бе постъпила на работа при семейство Нанси още от петнадесетгодишна възраст. След смъртта на последния чифликчия, бащата на Силвен, тя остана там като момиче за по-груба работа, грижеше се за птиците, за зеленчуковата градина и за козите. Оказа се безупречно честна и още от първия ден Силвен намери в нейно лице ценна помощничка и съветничка, защото Мари-Роз не беше вече малко момиче, а опитна жена, на чиято подкрепа девойката можеше спокойно да се опре, понеже поради неопитността си знаеше твърде малко за тежката задача, която падаше на раменете ѝ. Оттогава младото момиче бе обикнало вярната прислужничка като собствена майка.

Старата прислужничка, която идваше от обора с два големи съда, пълни с пенливо мляко, се усмихна на госпожица Нанси с малко лукаво и тайнствено изражение.

— Е, госпожице Силвен, днес стават пет години, откакто сте дошли в Пресл! Навършват се точно в днешния ден! Помислили ли бяхте за това?

— Честна дума — не, моя добра Мари-Роз.

— За този празник ще направим палачинки!

Младото момиче се засмя леко.

— Това предложение е наистина чудесно, Мари-Роз.

После, като се замисли внезапно, тя добави:

— И все пак вярно е, че са минали пет години, откакто ние се настанихме тук — леля Елиз, Жан-Клод и аз!

— Да, да, така е! И от този ден, благодарение на вашето усърдие, госпожице Силвен, Пресл много се промени! Ето на, сега в обора имаме вече шест крави и чифт овце, а птиците изобщо не сме ги броили. Сигурна съм, че ако вашият баща, Бог да го прости, се върнеше, едва ли би повярвал на очите си!

— Да, когато понякога и аз се замисля за моя малък чифлик, струва ми се, че се касае за нещо недействително — промълви

девойката унесено. — Ах, моя добра Мари-Роз, ето вече пет години, откакто не исках да го призная, но да знаете колко зле се чувствавах тук в началото! Бях тъй обезсърчена и всичко ми се струваше тъй чуждо! За щастие намерих вас, вашите съвети, вашата подкрепа и вие ми вдъхнахте сили и смелост.

— Вдъхнала съм ви смелост, малка госпожичке! Та нима сте имали нужда от насърчение! Спомням си колко решителна и храбра се показахте още първия ден!

— О, храбра! Напротив, аз толкова се страхувах! Толкова се плаших, че няма да успея да изпълня множеството нови задължения, които легнаха на гърба ми... а те бяха тъй далеч от всичко, с което бях се справяла дотогава, тъй далеч от всичко, което си въобразявах и за което мечтаех. Изобщо нямаше нищо от хубавите ми блянове за бъдеще — довърши девойката съвсем тихо, със замислен и натъжен поглед.

— Е, да, какво да се прави — отвърна прислужничката, като в същото време поклащаше съчувствено глава. — Дума да не става, не е този животът, който вие трябваше да водите... но няма смисъл сега да си губите времето, като размишлявате над всички тези неща. Миналото си е минало и няма никаква полза, ако живеете само със съжаления като клетия господин Жан-Клод.

И като се усмихна насърчително, тя добави:

— Хайде, аз ви оставям, госпожице Силвен. Трябва да отида отново в обора.

II

Но девойката не подхвана работа с обичайното си увлечение. Това връщане към миналото остави тъмна сянка на светлото ѝ чело. Ах, колко остър бе останал у нея споменът за тези изминали години! Колко жестока и тежка беше скръбта, която ги бе сполетяла преди шест години! Как неочаквано и мълниеносно бе проникнала тя в хубавия уютен апартамент на булевард „Монпарнас“, където тя живееше заедно с вуйчо си, леля си и Жан-Клод. Тя ги бе изненадала на другия ден след една истинска радост, защото Силвен току-що беше издържала с награда своя зрелостен изпит в колежа. По този случай вуйчо ѝ бе устроил малко празненство, на което бе поканил близки приятели, за да чествуват блестящия ѝ успех. А на другия ден докараха вуйчо ѝ с автомобил, повален от внезапна болест. Лекарят, когото повикаха, за да прегледа болния, каза само: „Сърцето отказва вече...“. И всичко бе обяснено.

Няколко месеца по-късно клетата леля Елиз бе сковава от парализа и оттогава съществуването на Силвен се превърна в дълга редица от изпитания и труд, които общата тъга правеше още по-тежки.

Впрочем тъкмо тази тъга беше най-тежкото изпитание от всички. И без това за една девойка беше достатъчно тежка задача на седемнадесет години да поеме всички грижи и отговорности, свързани с едно домакинство, но за Силвен тази задача се усложни и с ролята на утешителка. Тя трябваше веднага да събере всичките си сили и да извика на помощ цялото примирение, на което беше способна, за да може да подкрепя и ободрява другите.

Силвен Нанси обгръщаше с неизчерпаема обич и нежност пострадалите съпруга и син. Впрочем тя съумя да поеме веднага юздите на тяхното малко съжителство. Не си позволяваше никаква слабост, никакви съжаления, никакво оплакване.

Сбогувала се бе завинаги с мечтите за бъдещето, с дребните удоволствия за собственото си честолюбие, с невинните радости на разходките из парковете и музеите, редките посещения у близки и

познати. Трябваше да се откаже от всичко — от излизания и от дрехи, да избягва дори да се качва на омнибуса, за да не прави излишни разноски, и да прекрати всякакви посещения на театри и концерти.

Нещастieto беше строг и настойчив учител и девойката лека-полека се учеше да отговаря на всички изисквания на нуждата. Нежните ѝ ръце не се поколебаха дори пред най-тежката и неприятна работа. Те почерняваха от въглищата, подпухваха от горещата вода при прането и Силвен не се отчайваше, въпреки че бе получила съвсем друго възпитание. Беше доволна от себе си, че имаше сили и способности да върши всичко това.

Девойката понасяше изпитанието винаги с усмивка на уста. Една жертва само ѝ се бе видяла по-жестока от всичко: прекъсването на учението.

Все пак времето облекчава и най-непосилните болки, както и най-дълбоките разочарования. Малко по малко остротата на лишенията, усилията, свързани с борбата за живот, пресушиха сълзите, които Силвен лееше тайно по загубата на безвъзвратно пропадналите проекти. Тя само запази дълбоко в сърцето си чувството за някаква сподавена мъка, свързана с тревожни, мрачни предчувствия и с надвиснали заплахи за бъдещето.

И действително скоро животът в Париж се оказа невъзможен за осиротялото семейство. Жан-Клод изразходи и последните спестявания на майка си при напразните опити да я излекува. След това и той самият трябваше да прекъсне учението си в Шартр, както и Силвен се бе отказала от намерението си да следва медицина.

И тогава пак девойката беше тази, която със своята смелост и с предприемчивия си дух реши, че ще бъде най-добре да отидат да живеят в Пресл — малкия чифлик, който бе получила като скромно наследство от своите родители.

И сега Силвен беше душата на стария дом. Нейният звънък глас често литваше навън през отворените прозорци и се понасяше леко над високите дървета. Хубавото и приветливо момиче беше известно на хората от целия край. Нима всяка сутрин тя не слизаше в селото с усмивка на уста, свежа и пъргава, пребрадена с пъстрата кърпа, развята от вятъра? Селяните, които я срещаха, се усмихваха със симпатия на това хубаво лице с големи сини очи, които отиваха така добре на гъстите руси къдрави коси. Когато тя отминеше, те се

обръщаха, за да я видят още веднъж. Въпреки всичките си грижи, Силвен намираше време да отиде да навести и развесели, недъгавите, да смъмри непослушните хлапета, тръгнали да вършат лудории. В такива случаи палавниците ставаха изведнъж особено внимателни и послушни пред госпожица Силвен.

Без никакво оплакване, без никакъв ропот, без да се обезсърчава нито за миг, със своята неизчерпаема бодрост девойката устояваше на всички пристъпи на съмнение и мъка. Силвен скриваше грижливо от другите всички мрачни размишления, които понякога тегнеха на сърцето ѝ. Едва когато оставаше сама в стаята си, тя си позволяваше да сваля от лицето си маската на безгрижие и радост.

— Добър ден, Силвен!

Девойката, която приготвяше закуската за леля си, трепна при този неочакван поздрав, произнесен от рязък, почти груб глас. Тя обърна бързо глава към този, който влизаше, и след като изгледа новодошлия от главата до петите, отвърна с благ глас и с мила усмивка на устните:

— Добър ден, Жан-Клод. Ние тъкмо говорехме за теб с леля и ето, ти идваш. Аз трябва да съм предчувствувала, че днес ще ни посетиш. Искаш ли да закусиш?

— Я гледай! Значи си предчувствувала! — възкликна хапливият глас.

Младият мъж вече бе стигнал средата на стаята. Той стоеше прав пред братовчедка си и видът му беше сив и мрачен. Все пак той си направи труда да махне шапката си, но веднага я захвърли с рязко движение на един стол. Старата мека шапка беше избеляла и измачкана. Без нея младият мъж изглеждаше съвсем друг, с набола брада не бе се бръснал може би седмица, — която състаряваше неговото изпито лице с правилни и изящни черти. Сред това мрачно лице очите се открояваха — големи и сини. Имаше особена трескавост в техния едновременно враждебен и презрителен поглед.

— Сигурна съм, че ти пренебрегваш здравето си и не се храниш редовно — подзе Силвен най-последно. — Страх ме е да не се лишавам.

— Да се лишавам, аз! — отвърна той със странен смях. — Но аз живея като принц! Ходя на лов, ловя риба, изобщо нищо не ми липсва. Ето, за доказателство — виж какво ти нося: един бекас, и то колко голям!

При тези думи той извади птицата от джоба на ловната си дреха.

За миг Силвен остана занемяла. Бърза сянка премина по лицето ѝ. Без да каже нито дума, тя пое убитото животно от ръцете на младия мъж и незабавно го прибра в бюфета. После, след известна пауза, заговори с благ и кротък глас:

— Жан-Клод, ела с мен да занесем закуската на леля. Тя толкова ще се зарадва на твоето посещение.

И Силвен влезе в стаята на болната, следвана от своя чудноват братовчед.

Лицето на госпожа Клод просия веднага:

— Мое момче!... Да знаеш как копнеех да те видя!

— Мамо!...

Всяка хапливост бе изчезнала вече от гласа на младия мъж. Лицето му се бе разведрило, погледът бе се смекчил. С ласкаво движение той пое ръцете на болната и ги целуна една след друга с голяма нежност. После младият човек седна до майка си.

— Боже, в какво състояние са дрехите ти!

И тя посочи дрехата от кафяво кадифе, изтъркана, изцапана с кал и скъсана на лактите.

— Мое клето момче, как си се наредил — завайка се наново тя. — Който те види така, може да те помисли за просяк.

— Какво лошо има в това, мамо — отвърна той с глас, който изведнъж прозвуча твърдо. — И в края на краищата какво бих бил аз, какво бихме били ние без Силвен? Освен това приятно ми е да ходя така.

— Но защо такава небрежност към външния ти вид? — запита болната.

С упорито и твърдо изражение младият мъж стисна устни и не отговори нищо. Но майката продължи да настоява със своя благ глас:

— Да не би да правиш това, понеже там е онази девойка?

— Може би.

— Мое момче, твоята неприязън ме отчайва. Защо упорствуваш така, боже мой! Ето, аз простих!

— Но аз не прощавам, майко!

— Мъката те кара да говориш така. Но признай, сигурна съм, че в самотата, в която живееш, се лишаваш от всичко! Може би си болен?... Моля те, сине, кажи ми истината!

— Защо толкова напразни страхове, мамо! Та аз живея много добре в моята колиба край езерото. Същото нещо твърдах преди малко и пред владетел от миналите времена — завърши той и избухна в смях, пълен със сарказъм.

Болната въздъхна с мъка.

— Горкият ми Жан-Клод!

После, след няколко минути тежко мълчание, тя запита:

— Какво правиш понастоящем?

— О, нищо! Мечтая...

— Мечтите ти действуват потискащо, нали знаеш.

— Толкова по-добре!... Аз имам влечение към всичко, което ми вреди.

Но понеже лицето на болната се помрачи, младият мъж се наведе бързо към нея и я целуна нежно.

— Прости ми, мамо, сигурно те наскърбявам. Но защо се тревожиш така за мен? Ти знаеш, че аз не гледам на живота като теб и че не преценявам миналото по същия начин, по който го преценяваш ти... Хайде, остави ме да си живея самотно и диво, без да се измъчваш и безпокоиш. Това съществуване, колкото и странно да ти се вижда, е единственото, което все още мога да понасям. Не мога да ти кажа нищо повече... Довиждане, мамо... Сега, като те видях, се чувствавам напълно доволен.

След това младият мъж се върна при Силвен, която тъкмо поставяше на кухненската маса голяма чаша кафе с мляко, препечени хлебчета, масло, сирене и мармалад.

— Благодаря ти, моя добра Силвен — каза той, докато се настаняваше пред уханната закуска.

— Благодарих ми? За какво?

— Защото си толкова добра към мен.

— Толкова добра... — повтори девойката с известно вълнение в гласа. — Тъй бих искала да видя у тебе малко повече смелост.

— Смелост! — възкликна той, като се оживи. — Не искам и не ми трябва! Не ме е грижа за нищо, чуваш ли, за нищо!

— Слушай, мой малък Клод, ти не можеш да разбереш каква мъка ни причиняваш... И все пак зная много добре, че би могъл да правиш нещо много по-добро от това, което вършиш сега... като живееш далеч от света и хората.

— Не, не, ти не знаеш нищо! Ти не можеш да разбереш — извика той почти диво, стисна юмруци и присви очите си, в които бе лумнал пламъкът на омразата.

Силвен, която беше нащрек, не се реши да настоява повече.

От пет години, откакто се бяха приютили в Пресл, откакто Жан-Клод бе научил това, което винаги бяха крили от него, истинска буря се бе разразила в гордата му душа. Силвен знаеше какво изживяваше братовчед й. Тя знаеше също, че той бе страдал много, когато трябваше да прекъсне учението си и по този начин да осуети най-скъпите си кроежи за бъдещето. Но най-добре от всичко тя отгатваше омразата, която той носеше в сърцето си като разяждаща рана и която от няколко дни бе станала особено болезнена.

Ето защо нейното сърце, което съчувствуваше и разбираше болките на другите, я караше да бъде тъй търпелива, внимателна и блага със своя братовчед.

— Какво правиш сега? — запита тя.

— Нищо, свършено нищо! — отвърна той и блъсна рязко подноса, на който бяха поставени препечените хлебчета.

— Нима не продължаваш книгата със стихове, която беше започнал така добре?... Греша много, ако се обезсърчаваш, Жан-Клод. Преди всичко човек трябва да има вяра в себе си, когато иска да сполучи.

— Аз вярвам в себе си, когато те слушам да говориш тъй скъпа Силвен. Но щом пак остана сам...

— Остани тук, в Пресл... Толкова отдавна те моля да го сториш. Уверявам те, че животът ти ще се промени.

— Но аз не искам животът ми да се променя! В края на краищата от пет години аз понасям живота, който обстоятелствата ми наложиха.

— Който ти сам си наложи — поправи го спокойно младото момиче.

— Имаш грешка, не аз съм този, който пожела съществуването ми да бъде такова. И когато съм раздразнен, почти луд, когато страдам така, че просто ми се иска да крещя, тогава отивам на лов — в неговите гори, по неговите ливади... и хвърлям въдицата си за риба на воля в неговото езеро... Но поне сред самотата, в която живея, аз мога на воля да стена и да плача, да скърцам със зъби и да стискам юмруци!

От няколко дни обаче ми е нужно нещо много повече от пространство и самота, за да мога да се успокоя... уви, нужно ми е съчувствие...

И Жан-Клод, който стоеше, опрял се на края на масата, изведнъж сведе глава и скри лице в шепите си.

Силвен, дълбоко развълнувана от това признание, изтича към младия човек и с галовно движение обгърна раменете му.

— Мой малки Клод, клетото ми момче... — промълви тя.

— Какво ли си мислиш за моята слабост — прошепна той с тревога в гласа.

Вместо отговор Силвен се наведе и целуна нежно косите на братовчед си.

— И ти често ми казваш, че не трябва да се отчайвам, така както сега — продължи момъкът с глух глас. — Ах, Силвен, Силвен!... Така нещастен, както съм... смъртта би била истинско облекчение за мене... и затова има дни, когато...

— Не богохулствуй поне! — прекъсна го младото момиче. — Слушай, Жан-Клод, съвземи се и вярвай в бъдещето. Надявай се! Ти не знаеш какво ти носи идният ден! Продължавай поемите си! Уверявам те, че си роден поет. Затова гледай да се възползуваш от ценния дар, който Провидението ти е дало.

И за да го насърчи, тя подхвърли ласкаво и убедително:

— По този начин ще подготвиш най-добре разплатата.

Изведнъж младият мъж се усмихна презрително и подигравателно.

— Значи ти искаш да стана поет! Но какво представлява един поет, моя клета Силвен! Нещо като шут дотогава, докато чрез борби, интриги, угодничества или енергия не е извоювал мястото си под слънцето. Но след като се наложи, той спечелва слава, а понякога и богатство. Тогава го поздравляват, търсят, изтъкват и хвалят, но ако той падне по трудния път, не се колебават да го стъпчат. Да, да, точно така е, както ти казвам. Ах, Силвен, просто ме караш да се смея. И ти значи искаш да ме направиш поет!

— Жан-Клод, много си жесток към бедните писатели — забеляза Силвен, като сви печално устни.

От гърдите на Жан-Клод се изтръгна дълбока и дрезгава въздишка, която сякаш се откъсна от дъното на душата му. После

настъпи продължително мълчание, отмервано от тиктакането на големия селски часовник.

— Впрочем — каза внезапно младият мъж — аз я видях вчера.

— Ти си я видял!

— Да... Тя беше на езерото... Гребеше с ловкост и сила, на които не можах да не се възхитя. Нейната лодка мина много близо до мене. За щастие тя не можа да ме забележи, защото аз бях легнал по корем между тръстиките.

— Как изглежда тя? — запита Силвен любопитно.

— Доста бледа, с тъмно кадифени очи, чийто поглед ми се видя ту блестящ, ту особено мек. Червеното цвете, втъкнато в косите ѝ, изглеждаше почти бледо до нейните устни. Косите ѝ, черни и лъскави, бяха отметнати назад над гладкото чело на гъвкави вълни. Лицето беше изваяно със съвършенството на древна статуя. Не мога да отрека, че тя е много красива... и при все това мразя я... мразя я!

— Клетнати ми Клод, защо ти е тъй приятно сам да се измъчваш!

— Може би... Наистина, от няколко дни насам моята разпалена омраза съвсем изтощава силите ми.

И като стана с един скок от мястото си, той постави с доста грубо движение ръка на рамото на Силвен и подхвърли:

— Хайде, аз си отивам. Довиждане, Силвен!

III

ЗАМЪК ГРАНДШЕН, 10 АПРИЛ

„Мой мили Миш,

Ето вече почти две седмици, откакто съм тук, и още не съм ти писала надълго. Не постъпвам добре, нали? При все това, мой мили, аз имам една молба към теб: да дойдеш при мен в Грандшен.

О, зная, да напуснеш Париж през пролетта — времето, когато всичко там е удоволствие, действително едва ли е много привлекателно. Всеки ден аз въздишам по всичко, което оставих там, и зная, драги мой Миш, че искам от вас една твърде голяма жертва.

Наистина мама се оказа много голяма егоистка, като ми заповяда да дойда да забавлявам този стар и самотен чичо, който се е затворил във феодалния си замък. Не намираш ли? Вярно е, че мама е извънредно практична и без съмнение ме кара на такива жертви, като има предвид, че по такъв начин може да се подготви едно възможно наследство. Но във всеки случай и досега маркиз Дьо Грандшен, чичото на моя покоен баща, ни най-малко не се е заинтересувал от мен, впрочем той не е проявил никакъв интерес и към майка ми... Защо навремето бе проявил такова внезапно желание да ме види?... Загадка!

Мама подразбрала, че след някакво семейно разочарование, за което татко никак не обичал да се говори, маркизът се затворил в имението си и заживял в пълна и надменна самота. Въпреки това мама, щом получи краткото писмо на чичо ми, с което той я молеше да ме изпрати при него, помисли, че дъщеря ѝ, бидейки последната клонка от старото генеалогично дърво, трябваше да бъде и естествена наследница на стареца. Тогава разбираш, нали,

Миш? — как да намеря смелост да противореча на един богат чичо, когото бихме могли да наследим?...

И така, аз дойдох тук, подтиквана от властно любопитство, което все още не мога да си обясня, но и с упорито заседналата мисъл да не остана задълго. Но ако ти проявиш любезност и дойдеш да ме навестиш тук, тогава може би бих намерила сили да продължа престоя си с още няколко седмици.

А сега, драги ми братовчеде, ще започна с описанието на пътуването си, което продължих колкото е възможно повече, понеже нямах голямо желание да отида в замъка Грандшен. Заедно с Арман, нашия шофьор, който караше колата на мама, аз прекосих цялата област Ба-Бери, която досега не познавах.

Тази местност има ту спокоен и меланхоличен вид, ту строг и вълнуващ. Тя е изтъкана от хармония и мекота, от спокойна красота и простота. Тя не предлага никъде възвишени гледки, но колко много оттенъци имат нейните пейзажи. Впрочем като човек с изтънчен художествен вкус, ти би могъл да доловиш това много по-добре от мен.

Видях обширни нивя и тучни ливади, проснати под наситеното синьо небе; мързеливи реки, които се плъзгаха мълчаливо, сякаш бяха заспали сред влажните поляни, засадени с източени тополи или върби — едните позлатени, другите посребрени от техните разпукнали се пъпки.

Прекосих вълнистата и кичеста Черна долина, която Жорж Санд описва. Тя е пресечена с урви и самотни поляни, където цвърчат множество птички. Това е местността на живите плетове, на сенчестите кътчета, на старите пътища, зелени и широки като ливади.

И после, вечерта, внезапно се озовах пред внушителен сив замък, заобиколен от масивни кули и издигащ се върху тъмни гранитни скали. Действително замъкът Грандшен представлява грандиозна гледка!

Моето пристигане в този стар дом бе посрещнато съвсем сдържано от собственика.

Моят чичо, извънредно тържествен и важен човек въпреки дребния си ръст, излезе да ме посрещне едва на прага на преддверието. Той се задоволи да ми каже със своя малко угаснал глас:

— Моя мила Аликс, бъдете добре дошла при мене.

Представи си, драги ми Миш, аз не можах да отговоря нищо. Името Аликс беше тъй неочаквано за мен, когато толкова съм свикнала винаги и всички да ме нарича Лиет, че останах просто смразена от това посрещане — тъй тържествено, както и самият господар на замъка.

Веднага след това една прислужница ме поведе към моята стая, намираща се на горния край на една стълба, която се върти и извива така, че на човек просто му се завива свят. Щом се озовахме в стаята и прислужницата на свой ред, макар и не много любезно, ми каза, че ще бъда добре дошла в Грандшен и че този апартамент е приготвен специално за мен, защото от него се разкрива чудесна гледка.

Беше вече почти тъмно, така че не можех да се възхитя на хубавата гледка. Все пак успях да видя как блещука грамадно водно пространство, което отразяваше последните светлини на здрача.

Останах известно време на прозореца, като се взирах в настъпващия спокоен и изпълнен със смътни шумове мрак. Приятната тайнственост на нощта забулваше цялата гледка.

Но да се върна към моя чичо. Аз съм отскоро в Грандшен, но вече забелязах, че цялата прислуга на замъка, също както и хората от този край, се страхуват от маркиза и го смятат за извънредно взискателен и строг човек. Припомням ти по този повод, Миш, че мама ме беше помолила да не се страхувам прекалено от него. Аз самата нямам никакво желание да се страхувам, пък и това не би ми отивало, нали? Според мен моят чичо има печален израз. Погледът му сякаш е поглед на човек, който се е борил до изтощение. Едва сега разбирам по-добре неговото желание да има край себе си младо същество.

Аз говорих за тебе с моя чичо, драги ми Миш, поверих му желанието си да ти покажа Грандшен — това чудо на отдавна отминали времена, което ти така добре ще съумееш да оцениш. Докато говорех, цареше внушително мълчание, а стоманеният поглед на стария човек сякаш дълбаеше сърцето и душата ми.

Тогава изведнъж той запита с особена сериозност:

— Но, драга ми Аликс, какво е всъщност за вас този маркиз Мишел дьо Мартини?

— Далечен братовчед, чичо, но преди всичко — превъзходен, весел и верен приятел. Познавам го още от детинство и мога да кажа, че никога не съм могла да го упрекна в нещо.

— А какво сте вие за него?

— Но... една добра приятелка, струва ми се. Аз съм Лиет, както той е Миш.

— Лиет!... Миш!... Не разбирам как може да се говори така! — забеляза той с леден тон.

Аз се изчервих и не отговорих нищо — толкова ме объркваше и смущаваше важното държане на чичо ми.

Изглежда, че този стар човек има непреодолимо твърд характер. Волята му трябва да се налага над всички други и сега, когато го познавам по-добре, струва ми се, че би ми било приятно да се боря с него. Бих искала да успея да го накарам да отстъпи. Но моят чичо, въпреки студеното си държане, толкова се старае да ми угоди, че желаната възможност без съмнение никога не би ми се представила. За всеки случай, понеже господарят на Грандшен има добрината да иска да те приеме, ела бързо да ме навестиш, мой мили Миш.

По-добре от мен ти ще съумееш да разбереш този край, с неговия оттенък на меланхолия, с езерото, с тучните му ливади, с неговите възвишения, които сякаш изведнъж изникват от почвата. В тази плоска местност човек остава доста изненадан, когато се натъква на тях по-често, отколкото очаква. При това те са извънредно разнообразни. Едни са скалисти и обрасли само с тръстика, други са

покрити с изтравниче и мащерка; много от тях са постлани с мъх и са украсени тук-таме с малки групички борове, които са разперили широко клоните си.

Чуй сега, драги Миш, легендата, която се разказва относно тези хълмове, които са пръснати из този край. Чичо ми сметна за добре сам да ми я разкаже...

В много далечни времена Гаргантюа минал през Брен, когато отивал от Поату в Турен и обратно. Глинестата почва, винаги влажна поради множеството езерца и блата, се залепвала по обувките му, които той бил принуден често да почиства. А обувките на Гаргантюа били грамадни! И тогава, когато той ги отърсвал, земята, която падала от тях, образувала тъкмо тези възвишения, за които говорех. Така гласи легендата.

След това малко отклонение, да се върна към моите впечатления от Брен. Мога да кажа, че е един рядко привлекателен край и че не прилича на никой друг и с полята, и с горичките, и с езерцата, и с тръстиките си!... Брен е единствен.

Що се отнася до Грандшен, не съм виждала нищо подобно на този стар замък, който е запазил през времената обаянието на отлетялата рицарска епоха. Цялата постройка е разположена на върха на най-високия хълм в областта и е заобиколена от дълбок и широк ров, изкопан в самите скали. Отгоре, от назъбените кули на замъка и от прозорците с решетки, се вижда целият Брен като на длан. Просто не съм в състояние да опиша великолепието на тази гледка. Езерото, което се простира почти в подножието на замъка, е най-хубавото и най-голямото в целия край.

Моето писмо е доста дълго и едва ли ще ти бъде особено интересно. Повече нямам какво да ти казвам, драги ми Миш, освен това, че те чакам с истинско нетърпение.

Време е вече да спя, лека нощ.

Твоя Лиет.

P. S. Не забравяй да вземеш със себе си някаква лека сгъваема лодка, за да можем да се разхождаме по езерото.

Тук намерих една ладия, но е толкова изхабена, че няма да може да ни послужи повече от един-два пъти.“

IV

При първия слънчев лъч, който падна върху покривката на леглото от розова коприна, Лиет полуотвори очи, очарована от това, което бе видяла. Тя се пробуди, напълно и хвърли поглед наоколо.

През прозорците без пердета тя видя небето сияйно и бляскаво в златисти и тюркоазни тонове. Беше толкова красиво, че тя се повдигна на лакътя си, за да види по-добре: там, много далеч, се долавяше чертата на хоризонта, а наблизо се открояваше езерото, цялото окъпано в лъчите на утринното слънце.

С един скок Лиет стана, изтича до прозореца и го отвори широко. В подножието на скалата, която се извисяваше над замъка, малка дъбова горичка потръпваше под ласката на утринния вятър. Между клоните, покрити с набъбнали вече пъпки, чуруликаха цигански славейчета и дроздове, а косовете приготвяха вече гнездата си...

Лиет, след като се наслади на гледката, затвори за миг очи, за да усети по-добре ласката на топлия ветреца и тръпката на цялата обновяваща се природа. Когато ги отвори отново, тя спря погледа си на свежите поля, където лъскави панделки вода прекосяваха гъстата и зелена трева, на просторното езеро, където блещукаха множество сребристи светлинки. Лекият ветреца преминаваше над водната повърхност, без да остави никакви други следи, освен малки вълнички, които се полюляваха сънливо под милувката на слънцето.

Девојката съжали веднага, че не бе се събудила по-рано. Тя се изми, среса се и се облече колкото може по-бързо и слезе тичешком по голямата стълба. Във вестибюла тя едва не се сблъска с госпожа Фремон, домоуправителката на замъка, която беше на служба при маркиза повече от четиридесет години. Лиет ѝ пожела добро утро със своята най-приветлива усмивка, но този любезен поздрав не направи никакво впечатление на домоуправителката, която явно не гледаше с добро око на настаняването на девојката в Грандшен.

— Спи ли още чичо ми? — запита Лиет.

— Господин маркизът е свикнал да става рано, госпожице. Ако госпожицата желае да го види, аз ще отида да го предупредя.

— Да, може, но не бих искала да го безпокоя...

Без да отговори, домоуправителката се отдалечи и няколко минути по-късно Лиет бе въведена в библиотеката, където обикновено се намираше маркизът.

Седнал пред тежката дълга маса, върху която бяха пръснати множество вестници и списания, опрял чело на ръцете си, маркизът беше потънал в толкова дълбок размисъл, че дори не забеляза влизането на своята племенница. Тя, като не се решаваше нито да пристъпи напред, нито да заговори, стоеше на прага, смутена пред това старческо лице, което отразяваше толкова мъка и горчивина.

Маркизът въздъхна дълбоко и отпущайки ръката си, едва тогава видя младото момиче.

— Приближете се, мое дете — каза той с глас, в който се долавяше тъга и обезсърчение. — Седнете тук и ми кажете коя е причината, която ви е накарала да станете тъй рано. Да не би да сте прекарали зле нощта?

— Не, чичо, успокойте се. Аз спя чудесно в Грандшен. Бляскавото слънце ме събуди толкова рано тази сутрин и не съжалявам ни най-малко за това.

— Значи не скучаете много в този стар дом?

— Не много... действително...

— Вие сте великодушна, малка Аликс. Все пак аз съм твърде печален другар за вашата младост!

И понеже по движението на девойката разбра, че тя ще протестира, той побърза да добави:

— Не се опитвайте да ме залъгвате, мое дете. Зная добре, че поисках много от вас, като пожелах да пожертвувате част от вашето съществуване, изпълнено с толкова приятни занимания и развлечения. Грандшен не е точно мястото, което подхожда на вашата буйна младост, но аз толкова желаях да ви запозная с моя стар замък, да ви задържа малко тук... за да свикнете с мисълта, че Грандшен е старото семейно гнездо, където и вие имате свре място...

— О, чичо — възкликна Лиет съвсем искрено, — вие сте много добър! И аз бих искала да разберете колко съм доволна и щастлива, че можах да се запозная с вас!

— Благодаря, мое дете.

Настъпи кратко мълчание, по време, на което маркизът отново опря чело на дланите си. После изведнъж той вдигна глава и запита:

— Аликс, писахте ли на братовчед си, за да го поканите от моя страна да дойде в Грандшен, така както пожелахте неотдавна?

— Да, чичо, снощи.

— Много добре. А сега, мое дете, разкажете ми нещо повече за виконт Дьо Мартини, когото и двамата очакваме. Не бихте ли могли да ми дадете известни подробности относно неговата личност, характер, положение... Предполагам, че той е богат?

— Да, чичо — започна Лиет с лек и весел смях. — Миш е богат и цялото богатство е спечелил от продажбата на своите картини, които са на мода и много търсени.

— Що за хрумване един виконт да работи като художник-търговец!

— О, за Миш титлата не значи много. Той често обича да казва: — От всичко титлата ми най-малко ми е помогнала, за да стана известен художник и предполагам, че едва ли би могла да ми бъде полезна и е бъдеще, особено ако се случи да загубя богатството си. За да постигна някакъв успех, разчитам много повече на собствената си сила, смелост, способности и находчивост, отколкото на отличията, получени някога от моите прадеди.

— Струва ми се, че вашият братовчед се старае да оригиналничи, моя мила Аликс — отбеляза възмутено старият човек.

— О, не толкова — отвърна Лиет с весела усмивка. — Той е преди всичко добро, естествено и откровено момче. Що се отнася до външния му вид, Мишел е здрав млад мъж, висок, с широки рамене, с гъвкаво тяло, свикнало на всички спортове. През свободните си часове той се забавлява в ателието си, като вдига тежести за голямо учудване на посетителите. Неуморим ездач, отличен стрелец, все пак невинаги е в състояние да устои на слабостта си да изтъкне своите многобройни дарования. Но естествено тази суета е лесно обяснима — добави закачливо младото момиче.

— Да, да, това чувство е доста естествено — прошепна старият човек, който изглеждаше доста заинтересуван. — Продължавайте, мое дете.

— Моят братовчед е пламенна натура, изтънчен и с буден ум, храбро и горещо сърце, което се отнася безгрижно към опасностите. Освен това той има приветливо и открито лице, големи тъмни очи, правилни черти.

— Всичко това е много добре, моя мила Аликс. По този начин виконт Дьо Мартини не е вече непознат за мен. Наистина радвам се искрено, че той скоро ще пристигне тук. Неговото присъствие и неговият весел нрав ще внесат разнообразие и живост в нашия дом.

— О, не мислете, че се отегчавам тук, чичо! Все пак ще бъда откровена и ще призная, че моите разходки и излетите ми с лодка занапред ще бъдат много по-приятни.

— Пък и аз ще бъда по-спокоен, като знам, че не сте тръгнали да се разхождате сама по пътищата и из горите.

— Моля ви се, чичо, не се тревожете за мен. Днешните млади момичета не са тъй страхливи, както някогашните.

— Хм! И все пак, също както някогашните, те не обичат самотата! — отвърна старецът със закачливост, която съвсем не му беше привична. — Впрочем това е напълно естествено и за вашия пол, и за вашата възраст. Да, да, смятам, че господин Дьо Мартини ще бъде добре дошъл.

— Разбира се! Той е толкова добър приятел.

— Нищо повече? — запита маркизът усмихнат.

— Но да, чичо, уверявам ви.

След кратко мълчание тя добави:

— Все пак смятам, че ще постъпя добре, като ви доверя, че майка ми, както и госпожа Дьо Мартини мечтаят да ни оженят един за друг.

— Чудесно. А виконтът и вие, Аликс, можете ли да ми кажете за какво мечтаете?

— За нищо определено... Във всеки случай все още сме далеч от годеж. Мога да кажа обаче, че тази възможност не плаши нито единия, нито другия. Ние се познаваме от деца, разбираме се добре и бихме могли, ако не се свържем един за друг, за да основем семейно огнище, да извършим някоя много по-голяма глупост с някой съвсем неподходящ избор.

— Действително, действително... — прошепна господарят на замъка, като наблюдаваше с изпитателен поглед държането на

племенницата си.

След известно време той продължи с решителен глас:

— Вашето разсъждение ми харесва. Лично аз осъждам тези сантиментални увлечения, на които твърде често се поддават младите хора. Тогава те се хвърлят надолу с главата в опасни и безумни приключения, които почти винаги приключват трагично — завърши старецът вече с твърд глас.

— О, аз не вярвам в любовта! — отвърна Лиет живо. — Чисто и просто двама души се харесват или не се харесват. Но тези страстни и смешни чувства, които са нетрайни и които наричат любов, ми се струва, че са просто проява на хора, които са си загубили душевното равновесие. Няма никаква опасност аз да изпадна в подобно заблуждение.

— Чудесно! — каза старецът, който изглеждаше особено щастлив от тези думи.

Все пак след кратко мълчание, което прекара в размисъл, той подзе с известно колебание и съмнение в гласа:

— Но, мила Аликс, ако днес говорите по този начин, то е може би защото не сте срещнали още онзи млад мъж, който ще съумее да вдъхне у вас желание да се откажете от вашата независимост. А ако изведнъж срещнете този човек?...

— Хайде де! Нима говорите сериозно, чичо? Вие знаете, аз не съм вече малко момиче, на Коледа навърших двадесет и четири години!

Неопределена усмивка премина по устните на маркиза, но неговото чело остана загрижено. Той мълча известно време, а после подзе с чудновата упоритост:

— В края на краищата човекът, който може би ще ви накара да промените убеждението си, е тъкмо господин Дьо Мартини. Този млад мъж винаги е заемал важно място във вашите детски спомени, никога не е преставал да занимава въображението ви на младо момиче, а ето че понастоящем вие желаете и търсите неговото присъствие... Пътят от тези отношения до сърцето ви е много по-кратък, отколкото мислите.

Сега беше ред на Лиет да се усмихне весело:

— Но, чичо, какво ново и какво повече искате да се случи между Миш и мен? Той е спечелил моята обич отдавна. Нима това не е

предостатъчно?

— Действително, напълно достатъчно, и аз не желая нищо по-добро, Аликс — отвърна господин Дьо Грандшен с глас, добил отново неприятна твърдост. — Запазете своя хладен разум, прогонвайте винаги от живота си тази лудост, която наричат любов, и ще бъдете по-щастлива от безумците, които мечтаят за невъзможни и неосъществими нежности и чувства.

V

Когато малко по-късно Лиет се озова сама пред входа на замъка, тя все още се стараеше да си обясни странния разговор, който бе водила с маркиза. Каква беше тази омраза, която той явно изпитваше към всички нежни чувства, към всички прояви на сантиментална слабост от страна на хората? Защо по лицето му беше изписана толкова много тъга, защо в погледа му имаше толкова много съмнение и в гънките на устните му — тази неопишуема горчивина?

Лиет знаеше, че някаква мъка бе разстроила живота на господин Дьо Грандшен, но никога не бе й минало през ума да пита родителите си каква точно беше тя. Този самотен стар чичо, за когото никой не й говореше, не заемаше никакво място в спомените й.

И сега тя още не беше в състояние да изпитва към него обичта на една внучка към стария дядо. Във всеки случай не изпитваше вече и предишното безразличие. До сърцето на Лиет не бе успяла да си пробие път никаква нежност към стария човек, но тя вече беше изпълнена с интерес към стареца, величествен като непоклатимите зидове на замъка Грандшен и като тях сякаш пропит от гордост за миналото. И действително, как твърдо и уверено понасяше маркизът тежестта на годините и загадката на своите нещастия!

С леките си пъргави стъпки девойката слезе по алеята, която водеше към пътя, и веднага след като прекоси селото Грандшен и пусна писмото си в пощенската кутия, тя се върна назад и прекоси поляните, където тук-таме локви вода блестяха под тревата. Лилавите камбанки, златожълтите маргаритки и нарцисите цъфтяха тук на свобода, като запълваха със своята естествена грация липсата на лехи и други украси с градински цветя. Но Грандшен не беше като другите замъци. Постройката беше истинска крепост, заобиколена със свой път, с обичайния ров, със собствена дъбова гора и свои ливади, които стигаха чак до езерото.

Тъкмо към това езеро се отправи Лиет, почти тичайки, за да достигне по-бързо брега, обрасъл с тръстики. Там цареше самота и

странно, сякаш обещаващо мълчание... Защото този бряг, където никой не идваше, изглеждаше сякаш откъснат от света. Гледката се оживяваше само от една-единствена лодка, заобиколена от сивите кичури тръстики.

След като се озова на ситния пясък, донесен от водите, Лиет се излегна за миг, обзета от особено щастие. Чувство на успокоение и отмора я обхвана под слънчевите лъчи, които я галеха тъй нежно. Пясъкът на брега беше топъл под ръцете ѝ. Тя затвори очи и остави да я милва топлият вятър, като в същото време се стараше да не мисли за нищо друго.

Но скоро с бързината на младо и здраво същество тя стана отново на крака. Започна да се разхожда по брега, по поляната, без да може да се нарадва на това първо пролетно слънце, на тази топлина, на това чудно спокойствие.

Всъщност Лиет дьо Грандшен беше едно очарователно същество със стройното си тяло, с черните си и лъскави коси, с матовата си бледа кожа и с червените си устни. Човек можеше да помисли, че тя е дъщеря на топлата Андалусия, особено когато я видеше да пристъпя, гъвкава и изящна като лилия.

Нейният чар, нейната дръзка хубост, духовитостта и закачливата ѝ усмивка бяха завъртели главите на доста млади мъже, но това не вълнуваше ни най-малко Лиет. С известен егоизъм тя мислеше само как да запази своята независимост и духовната си свобода.

Много умна и надарена, още съвсем млада тя бе водила живот на модерна студентка, чийто ум е обладан от неутолимо любопитство. Прочее тя бе отраснала в такава среда и при такава свобода на действие, които можеха да станат опасни за някое друго момиче, непритежаващо нейните очарователни положителни качества.

Самотната лодка привлече Лиет. С ловък скок девойката скочи в ладията, развърза въжето, което я крепеше, и миг след това, хванала греблата съвсем не като новачка, тя се понесе навътре в езерото.

Сега замъкът Грандшен оставаше далеч зад нея, но все още се забелязваха неговите кули, издигащи се над тъмната горичка от дъбове. За миг Лиет остави греблата. Без да се движи напред, лодката се полюляваше върху светлите води. С блуждаеща мисъл девойката съзерцаваше стария дом... гонитбата на пухкавите и леки облаци... променливата игра на светлината.

Горист бряг, непознат за Лиет, се разкриваше съвсем наблизно. Зад пожълтелите тръстики и светлите върбалаци една къщичка, колиба по-скоро, без съмнение построена за ползуване от ловците, се намираше сред поляната, обрасла с изтравниче. Тези изтравничета, които в този край растяха необикновено буйно, привлякоха вниманието на Лиет. Никога не бе виждала изтравниче в този вид. Но как да стигне до този блатист и силно обрасъл бряг, когато трябваше да мине през толкова тръстики!

Няколко минути девойката се взира намусено в този чудноват и тайнствен бряг, после хвана отново греблата и насочи лодката през растенията. Патици и някакви други блатни птици се разлетяха пред носа на ладията.

Но, като че омотана в някаква мрежа, лодката изведнъж спря. Множество виещи се растения, корени, водорасли и клони я обгърнаха, обвързаха и задържаха. Беше вече твърде късно. Едва сега Лиет разбра своето неблагоприятие, защото нито можеше да продължи напред, нито да отстъпи назад. Здравата почва на брега беше далеч от обсега ѝ.

Ядосана, дори малко разтревожена, Лиет стана, за да разгледа по-добре околността. Тук всичко изглеждаше спокойно и прекрасно. Силна светлина се отразяваше в подвижните, бликащи живот води. Но ето, разнесе се лека въздишка. Беше вятърът, който се провираше през тръстиките и изтравничетата. С тази въздишка се примеси и тихият шепот на малките вълнички, които се разбиваха о кичурите изсъхнали тръстики. Така както стоеше права в лодката, девойката продължаваше да съзерцава — оттатък бляскавите води — далечния и величествен силует на Грандшен. И ето че от устните на девойката се изтръгна печална въздишка. Тя хвърли поглед към часовника си: шест часът. Колко време още щеше да стои тук като самотна пленница? Ако никой не минеше, ако никой не ѝ се притечеше на помощ, кой знае в какво безпокойство щеше да изпадне скоро маркизът!

Внезапно Лиет трепна. Там, недалеч от нея, зад тревите и върбалаците, които обграждаха къщурката, зърна мъжки силует. Тутакси у нея блесна надежда за избавление.

— Хей! — извика тя със звънкия си глас.

Мъжът, който я чу, трепна. Той вдигна ръка над очите си и погледна към момичето. С неприветливо изражение, със смръщен

поглед непознатият разглеждаше мълчаливо бялото видение.

Лиет изгуби търпение и подхвана доста по-силно:

— Хей, човече, не чувате ли! Бъдете така добър и елате да ми помогнете да се измъкна оттук. Лодката ми затъна в тинята и аз не зная как да се измъкна.

Непознатият отстъпи несъзнателно назад. Очите му започнаха да блуждаят несигурно наоколо, сякаш се опитваше да избяга. Погледът му беше помътен и смутен от необяснима смесица на гняв и страх.

Гласът на Лиет се разнесе отново.

— Е, какво правите там? Защо стоите и ме гледате така? По-добре ще направите да дойдете да ми помогнете!

Погледът на мъжа се изостри. В леденосините зеници като че се запали пламъче на злобна подигравателност.

— Ами ако не искам да дойда! — отвърна ясен, но много рязък глас, който въпреки това не беше лишен от звучност и мелодичност.

Дързостта на този отговор и преди всичко изисканото произношение изненадаха извънредно много госпожица Дьо Грандшен. Тя се наведе малко повече напред, за да разгледа по-добре този чудноват млад човек, който нямаше повече от двадесет и седем години.

Висок, тънък, изискан въпреки стария си ловен костюм, с привлекателно лице, каквото рядко се среща дори и у най-хубавите мъже, непознатият събуди у Лиет жив интерес. Сините му очи и небрежно разпилените му светлокестеняви и къдрави коси можеха да му придадат известна женственост, ако не беше тази мъжка решителност, която лъхаше от цялата му надменна и твърда физиономия.

Лиет остана озадачена пред гордия вид на този, когото смяташе за обикновен скитник или браконьер. Тогава внезапен страх, какъвто никога досега не бе изпитвала, смрази сърцето ѝ. При все това тя продължи със същия непринуден, дори малко предизвикателен тон:

— О, както обичате!

И внезапно тя му обърна гръб, седна отново в лодката и хвана греблата. Девојката вложи в това движение толкова сила и упоритост, че лодката започна да се полюшква и вече като че щеше да тръгне. Но — уви! — не последва нищо подобно. Почти веднага след това ладията застана отново неподвижна сред преплетените водни растения, и

докато сърцето на Лиет се свиваше все повече и повече от тревога, в тишината съвсем неочаквано се разнесе властен глас. Говореше сякаш човек, свикнал да заповядва:

— Не мърдайте повече. Ще дойда да ви освободя.

Девојката потрепери. Беше сам-самичка, като пленница сред тинята и тръстиките, в този отдалечен кът, където бе проникнала тъй непредпазливо. Чувствуваше, че е напълно във властта на този човек, един непознат... може би луд. Но за нищо на света не искаше да издаде своята слабост.

Затова Лиет предпочете да пази надменно мълчание, за да покаже ясно на този човек, че не очакваше нищо от него. Все пак тя пусна греблата и остана неподвижна, както непознатият бе заповядал. Сякаш някакъв смътен инстинкт, който я успокояваше, я подтикваше да постъпи така. Тя опря лакти на коленете си и брада на дланите си и започна да съзерцава съвсем невъзмутимо спящите мързеливи води, където се криеше животът на непознат растителен и животински свят. Скоро обаче Лиет видя да се появява сред тръстиките непознатият. Той се приближаваше посредством малък сал, лек като перо и много добре построен. Служеше си с единственото гребло със забележителна ловкост.

Когато се озова доста близо до лодката, младият мъж хвърли края на едно доста дебело въже.

— Хванете това въже — извика той на Лиет. — Вържете го здраво за халката на вашата лодка и тогава вече аз ще ви издърпам полека до мене.

Без да произнесе нито дума, Лиет направи това, което той й заповядваше. Миг по-късно лодката й се озова въвн от тинята и свободно се залюля върху водата. Девојката развърза бързо въжето и веднага се обърна към спасителя си:

— Господине, благодаря ви искрено, че ми се притекохте на помощ. Твърде късно схванах, че постъпвам неблагоприятно, като тръгвам сама из тези непознати за мен места.

— Действително, това място е доста опасно. Хората от този край го познават и никой не се решава да идва насам.

— Значи аз съм била изложена на истинска опасност.

— Да.

Лиет вдигна очи към младия мъж. Невъзможно беше да се заблуди относно смисъла на това „да“. Но дали опасността, на която се бе изложила, идваше само от блатистия бряг?... Леки тръпки полазиха по гърба ѝ. Но понеже не искаше да издаде нищо от своите впечатления, тя подзе непринудено:

— Лошото беше, че този далечен бряг ме изкушаваше. И колко хубаво беше тази сутрин просторното езеро! Бистро, примамливо...

— Да, езерото на Грандшен е много красиво, а гористите му брегове са особено привлекателни... а изтравничетата и мащерката, които растат тук, не се срещат никъде другаде.

Той бе изрекъл тези думи с топъл приятен глас, увлечен от възхищението си към този чуден кът на природата, където преминаваше неговото самотно съществуване. Но тутакси непознатият изненада учудения и проницателен поглед на младото момиче и веднага, ставайки отново недоверчив и неприязнен, протегна ръка и каза:

— Сега карайте веднага навътре, госпожице. Когато човек не познава добре езерото, по-добре е да не минава близо до брега и до блатистите места.

При тази забележка Лиет сметна за нужно да обясни:

— Аз съм племенницата на господин Дьо Грандшен. Ако някой път минавате край замъка, заповядайте. Маркизът положително ще бъде много щастлив да се запознае с вас, да ви благодари и да ви докаже своята признателност за голямата услуга.

Внезапно избухване в смях, изпълнен с ирония, бе единственият отговор на младия мъж и преди още Лиет да успее да се съвземе от почуда, непознатият и салът му бяха вече далеч от нея.

Обладана напълно от мисълта за изживяното приключение, Лиет прекоси езерото, като гледаше час по-скоро да се прибере в Грандшен. Гореше от нетърпение да говори с чичо си за този непознат, когото отначало бе сметнала за скитник и впоследствие не знаеше за какъв да смята.

Във вестибюла тя срещна госпожа Фремон, която сякаш я очакваше.

— Ето ви най-после, госпожице! Господин маркизът се безпокоеше много поради вашето отсъствие.

— Той щеше да се безпокои още повече, ако знаеше, че аз бях тръгнала да се разхождам с лодка по езерото.

— Да не би на госпожицата да ѝ се е случила някаква неприятност по време на разходката?

— О, да! Представете си, моята лодка заседна там, на другия бряг!

— На другия бряг! — повтори с ужас старата домоуправителка.
— И... срещнахте ли там някого?...

— Да, да... Един странен човек, когото сметнах за скитник.

— Скитник!... Боже мой!... И говорихте ли с него?

— Малко. Той, струва ми се, предпочиташе да не говори нищо с мене и явно се опита да се скрие във върбалака, без да ми се притече на помощ. Доколкото можах да схвана, смятам, че този човек е браконьер.

— Браконьер! Толкова ли е сигурна госпожицата?

— Сигурна?... Не... Но все пак какво търсеше този човек, скрит между тръстиките? Във всеки случай аз съм решила да разкажа моето приключение на господин Грандшен.

— На господин маркиза! О, по-добре е госпожицата да не говори за това на господин!

Уплашеният вид на домоуправителката направи, впечатление на Лиет.

— Нима намирате, че това ще бъде неподходящо и неудобно? — запита тя, учудена от смущението на госпожа Фремон.

— Да... не, тоест... да, виждам нещо неуместно и неудобно за господин маркиза.

— Как така?

— Господин маркизът не може да понася браконьерството... в това отношение е много строг... Затова когато чуе да се говори, че са видели някой браконьер в неговите земи, просто излиза въвн от себе си от яд.

— О, не се безпокойте! Когато чичо ми узнае, че този човек ми е спасил живота, положително ще му прости — отбеляза нетърпеливо Лиет.

И като мина край смутената прислужничка, девойката се изкачи тичешком по стълбите и се упъти към библиотеката, където знаеше, че ще намери чичо си.

— Колко късно се връщате, Аликс! — каза маркизът.

— Извинете, чичо. Продължих разходката си много по-дълго, отколкото желаех, но не зависеше от мен...

И все още потръпваща от току-що изживяното приключение, Лиет описа подробно разходката си по езерото, като не пропусна да каже и впечатленията си от човека, който бе ѝ се притекъл на помощ. Тя не забрави да разкаже как този, когото смяташе за нещо средно между скитник и браконьер, бе отвърнал на поканата, която тя бе счела за нужно да прибави към своите благодарности. Защо се бе изсмял той тъй подигравателно, почти обидно, когато тя му предложи да ги посети в замъка?

Докато девойката говореше, лицето на господин Дьо Грандшен ставаше все по-бледо. Нарастващ гняв разкривяваше чертите му. Той изслуша Лиет, без да я прекъсва, но когато тя млъкна, старият човек с безмълвна ярост грабна вазата, която се намираше пред него на писалището, и я запрати с всички сили на другия край на библиотеката.

В този миг Лиет съжали искрено, че не бе послушала мъдрия съвет на госпожа Фремон. Уплашена и смутена, тя промълви:

— Чичо, много се извинявам, че ви разказах тази история... Всъщност този млад мъж може би не е браконьер.

— Няма значение! Още сега ще предупредя Марсил. — Гласът на стареца кънтеше гръмко. — Не, решително не мога да понасям повече неговото нахалство!

— Чичо, моля ви... — намеси се Лиет, която започваше да идва на себе си. — Не забравяйте, че този човек ме избави от опасност... Животът ми може би не беше застрашен, но все пак аз щях да изживея доста неприятни часове, ако бях останала там сама. Помислете, ако той не бе ми се притекъл на помощ, аз нямаше да бъда сега тук, при вас, и вашето безпокойство заради моето отсъствие щеше да става все по-голямо. Щяхте да започнете да ме търсите...

Маркизът не отговори нищо. Той скри лице в ръцете си и доста дълго време прекара в мълчание.

Обзета от мъчително учудване, Лиет го гледаше и не можеше да си обясни защо се бе разгневил толкова заради един обикновен скитник. Най-после, без никаква предпазливост, тя даде гласно израз на своето учудване, като запита:

— Но кой е този човек?...

Господин Дьо Грандшен трепна. Той откри лицето си, което беше изцяло преобразено от изживяното вълнение.

— Той е опасна личност, която ще трябва да избягвате, мое дете. И ако ви се случи да го срещнете отново, не ми говорете вече за това, никога не ми споменавайте.

След известно мълчание той добави, като ставаше:

— Хайде да забравим тази случка. Време е да вървим в столовата, защото обедът ни чака.

VI

Въпреки че чичо ѝ бе заявил, че това приключение трябва да се забрави, през цялото време, докато бяха на масата, Лиет не престана да мисли за случилото се.

Този млад скитник, дори и да беше браконьер, не ѝ се виждаше вече тъй опасен, както за миг си бе въобразила. Той не ѝ се виждаше и тъй страшен, както маркиз Дьо Грандшен искаше да я накара да повярва. Лиет, без сама да може да си обясни защо, изпитваше известно съжаление, че старецът в своя буен гняв не бе държал никаква сметка за великодушието, което младият мъж бе проявил, притичвайки ѝ се на помощ.

Щом чичо ѝ се прибра в апартамента си, Лиет отиде в своята стая, където след кратък размисъл взе твърдото решение да не мисли повече за тази история. Дори за да се разсее, седна на пианото и започна да свири — така, на приумици — някой леки парчета. Всъщност какво я интересуваха личността и постъпките на някакъв си скитник? Какво я беше грижа, че маркизът се ядосваше на този човек!

Но колко лесно се взимат решения и колко мъчно се удържат!...

Не се мина много време и Лиет скочи от пианото. После слезе леко по старата стълба и излезе от замъка.

Когато се касае до чувства, не е толкова лесно човек да наложи воля над природата си. Има неволни чувства, които не се поддават на никаква размисъл и които тъкмо заради това са още по-упорити и по-пламенни, понеже се раждат у нас внезапно и ни завладяват още преди да сме помислили за съпротива.

Така и Лиет, без да иска, попадна под влияние на чудновато любопитство към непознатия и докато смяташе, че отдалечава от ума си спомена за младия мъж, като свиреше на пиано, в същото време неволно се поддаваше на властното желание да отиде да говори за него с главния пазач Марсил. Тази мисъл вече бе я завладяла напълно.

Тя остави от дясната си страна езерото, което продължаваше да блести под топлия огън на слънцето, и този път се отправи към гората,

като пое по първата пътека, която проникваше навътре в дълбините на гъстака. Покрити с пъпки, глогови храсти протягаха бодливите си клони напреко през пътеката; големи борове със сиви дънери и червеникави клони се издигаха тук-там, заобиколени от шубраци от орлови нокти. Килими от иглики с широко отворени цветчета се виждаха по малките горски полянки, а между влажния мъх млади папрати разгъваха светлите си листа, сякаш наръсени със златен прах. От земята се вдигаше такава силна миризма, че Лиет се чувствуваше леко опиянена. Тук, в гората, тя изпитваше същите чувства, които я бяха обзели сутринта, докато се разхождаше по езерото. Долавяше ги ясно, защото и сега около нея цареше подобна самота.

Докато вървеше, Лиет откъсваше по някое от цветята, които растяха край пътеката, вдъхваше жадно свежото им ухание и се учудваше сама на себе си, че изпитва такова удоволствие. И ето, тя долавяше как някакви тайнствени нишки я свързваха все по-силно с Грандшен.

Внезапно сред горската тишина отекна силен изстрел, и то толкова близо до девойката, че тя се уплаши и започна да тича като подгонена сърна, като пилееше подире си всички цветя, които бе нахъсала. Лъкатушейки, пътеката се спускаше през гората и се отправяше към местност, която беше свършено непозната за Лиет. Като скачаше и се подхлъзваше по глинещата и влажна почва, девойката продължаваше да върви напред, сякаш нещо я влечеше и не ѝ позволяваше да се спре.

Но ето че изведнъж един мъж застана пред нея и хвана двете ѝ протегнати ръце. Тутакси Лиет се спря неподвижна, с разширени от учудване очи, защото в лицето на внезапно появилия се човек позна скитника от сутринта.

— О! — промълви тя задъхана и с подкосени крака. — Вие!

— Не трябва да тичате така по нашите пътеки, без да ги познавате — каза той с рязък глас. — Долу тази пътека се губи в блатистата местност, където в никакъв случай не ви препоръчвам да навлизате.

— Причина за всичко е изстрелът — обясни тя. — От изненада и уплаха започнах да тичам толкова силно, че не поглеждах настрани и не помислях за опасностите, на които се излагам с това лудешко бягство.

— Значи причината за всичко съм аз... понеже аз съм този, който стреля — забеляза той със същия рязък глас.

— Как, нима ловният сезон не е вече приключен!

— Тук се ходи на лов за зайци до края на април. Аз лично обаче ходя на лов през цялата година, винаги когато имам настроение! — подхвърли младият мъж и вирна брада с извънредно предизвикателно движение, което у него не беше лишено от известен чар.

За миг Лиет се обърка и изгледа непознатия, без да произнесе нито дума.

— А ако случайно ви хрумне да говорите за мене на маркиз Дьо Грандшен, ще ви помоля да бъдете така добра да му кажете, че сте ме срещнали тъкмо когато съм бил на лов из неговите земи.

— А защо да му говоря за нашата среща?

Младият мъж се засмя отново подигравателно и хапливо.

— Защо?... Знам ли и аз! Вие може би сте дошли тук, за да ме следите. Кой знае дали господин маркизът не е измислил този начин, за да възпрепятствува достъпа ми до неговите гори, неговите ливади и неговото езеро! Той се осмелява дори да ме представя пред вас като някаква опасна личност. Е, добре, госпожице, знайте, че съм опасен и никога вече не се изпречвайте на пътя ми!

Занемяла пред този гняв и заплахи, които не можеше да разбере, Лиет не намери никакви думи, за да отговори.

Младият мъж продължи да говори, сега вече с по-спокоен тон, но все тъй преизпълнен с подигравка.

— Госпожице, знаете ли, че треперите като листата на трепетлика? Съветвам ви, за да можете да се съвземете, да седнете на този дънер. Като ви гледам колко сте бледа, започвам да вярвам, че действително много сте се изплашили.

— Изплашена! — възкликна Лиет, внезапно дълбоко възмутена. — Изплашена! О, никога! Треперя чисто и просто защото тичах твърде бързо.

В очите на девойката изведнъж засвяткаха пламъчета. Предизвикателна полуусмивка играеше на устните ѝ, а страните ѝ бяха внезапно поруменели.

Отначало младият мъж я погледна сериозно, а после дори с известна жадност. Но скоро неговият див поглед отново отрази само твърдост и жлъч.

— Възхищавам се на вашата смелост, госпожице Дьо Грандшен — подзе той. — Значи вие не се страхувате от един скитник и нехранимайко, какъвто съм аз! И все пак — чудно, защото сте сама в тази голяма гора, сама с този, когото господин маркизът не се е поколебал да представи като опасен и вреден човек!

Гласът му отекваше хаплив, рязък, преизпълнен с някаква отчаяна решителност.

— Но кой е могъл да ви каже?...

— Няма значение!

Лиет не знаеше още нищо за това, което в миналото бе предизвикало омразата на този човек, както и тази на чичо й, но в тази минута долови, макар и смътно, всички душевни терзания на този, който говореше с толкова озлобление в гласа и с толкова гордост в държането.

Съчувствие смути сърцето й. Тя не се обиди от думите на младия мъж и дори счете за по-добре да запази мълчание.

Тогава той продължи настойчиво и думите излизаха почти със свистене от стиснатите му устни.

— Как, нима стоите още тук, госпожице? Нима не се плашите от един негодник като мене?

— Господине — отвърна тя с ясен глас, но с известна нападателност в тона, — ще имате ли добрината да ми покажете по кой път да се върна към Грандшен?

За миг младият човек я изгледа внимателно от главата до петите. Явно беше, че тази млада жена искаше да му даде да разбере, че не се страхува от него. Тогава по устните на непознатия се плъзна усмивка, която изразяваше смесица от ирония и предизвикателство. Като обигран светски човек, той се поклони леко пред учудената Лиет и каза:

— Веднага ще ви покажа пътя. Следвайте ме, госпожице.

— Благодаря.

— Понеже времето напредва — продължи той, докато вървеше пред младото момиче, — смятам, че вие желаете да напуснете гората час по-скоро. Затова ще ви покажа най-краткия път, по който ще можете да се измъкнете оттук.

Скоро, младият мъж се спря и протегна ръка.

— Ето ви на желания път, госпожице. Вижте тази пътека, която се извива като змия. Тръгнете по нея и скоро ще се озовете на брега на езерото. Оттам ще тръгнете по края, като гледате брегът винаги да остава откъм дясната ви страна.

— Благодаря ви, господине.

Той се поклони така, сякаш се намираше в салон, и остави Лиет да мине пред него.

Потънала в мислите си, девойката се отдалечаваше с бързи стъпки, когато неочаквано на един завой на пътеката се озова лице срещу лице с главния горски пазач на Грандшен. Лиет никога не бе виждала Марсил, но щом го зърна, помисли си, че тъкмо това беше човекът, когото търсеше. Затова тя побърза да отговори на поздрава му с най-любезна и насърчителна усмивка и веднага запита:

— Господин Марсил, нали? Главният пазач на Грандшен...

— Той самият, госпожице — отвърна Марсил, като свали шапка.

Мило и непринудено Лиет му протегна ръка.

— Аз съм племенницата на господин Дьо Грандшен — обясни тя. — Много се радвам, че ви срещам.

При това обяснение пазачът се задоволи само да кимне леко с глава. Лицето му оставаше строго, дори малко неприязнено.

Мълчание.

Тази почти враждебна сдържаност накара Лиет да се замисли за миг. Но понеже не искаше да допусне да я разколебае поведението на този човек, тя се насочи веднага към темата, която я интересуваше.

— Чичо ми ви е изпратил този следобед тук, нали?

— Действително, госпожице... — отвърна той след кратко колебание.

— Виждам, изглежда, че моят въпрос ви учудва малко, но когато ви разкажа приключението, което изживях тази сутрин, ще разберете по-добре защо ви спирам така и защо искам да ви говоря.

— Господин маркизът ми загатна с няколко думи, госпожице.

— Без съмнение, но той е сторил това по свой начин. Не познавам лицето, което тази сутрин ми помогна при такова голямо затруднение, не знаей откъде идва то, нито какво прави тук. Във всеки случай не мога да отрека, че човекът ми направи извънредно голяма услуга, като освободи моята лодка от корените и водораслите, които я задържаха. Господин Дьо Грандшен не иска да признае това

обстоятелство и упорствува, като счита този човек за обикновен браконьер или нехранимайко.

— Той не е нито браконьер, нито нехранимайко — отсече живо Марсил.

Между притворените си клепачи Лиет отправи към пазача поглед, който беше едновременно изненадан и заинтригуван.

— Хм!... — прошепна тя. — Аз съвсем не съм толкова сигурна! Но дори той да е някой негодник, това не значи, че съм му по-малко признателна. Тъкмо понеже исках да ви говоря за него, аз бях тръгнала да ви търся, господин Марсил.

— Вие сте ме търсили, госпожице?

— Разбира се, защото исках да ви помоля да не обръщате внимание на строгостта, която маркизът проявява спрямо този момък.

— Все пак...

— О, зная — прекъсна го Лиет. — Това, което искам от вас, не е много редно! В качеството си на пазач вие трябва да се подчинявате на господин Дьо Грандшен, а не на неговата племенница. Но един-единствен път направете това, което ви моля аз. Бъдете снизходителен и не наказвайте този млад човек! В края на краищата той може би ми е спасил живота и заради това не трябва да бъде наказан така, както чичо ми изисква.

— Ах, госпожице, да знаете как ме радват тези ваши думи! Вие сте добра и за мен е истинско удоволствие, че мога да го установя. Да, вие сте добра... — повтори той с вълнение. — Но за нещастие... аз вече говорих на този млад мъж.

— Жалко! Тъкмо това исках да предотвратя! — отвърна Лиет живо. — След всичко, което току-що чух от този момък...

— Боже мой!... Нима сте го видели отново, госпожице?

— Да, само преди няколко минути. Ако бяхте чули неговите чудновати думи, неговите заплахи! Признайте заедно с мен, господин Марсил, че този човек е доста странна личност... Изобщо не мога да разбера какво представлява той. Говори и се изразява извънредно добре, поздравява изискано, а в същото време е облечен като обикновен скитник! При това, защо се разхожда из горите на Грандшен с пушка през рамо?...

С горчива гънка в ъглите на устата, с помрачено чело, пазачът слушаше с голямо внимание справедливите размишления на Лиет.

— Ловът не е още приключен — промълви той.

— Без съмнение, господине. Все пак аз не мисля, че този чудноват млад мъж е бил поканен от маркиза да ловува в неговите земи. Впрочем по всичко личи, че моят чичо го смята за първоразреден браконьер, дори нещо повече — за опасен човек.

— Опасен човек!... Наистина ли господин Дьо Грандшен го окачества като опасен човек, госпожице?

— Разбира се. Ето, аз повтарям точно: „Опасен човек, когото ще трябва да избягвате, дете мое“.

Глух вик се изтръгна от гърдите на пазача:

— Боже мой!... Как може да говори по такъв начин!...

Възмутеното и огорчено държане на Марсил направи впечатление на Лиет.

— Но вие като че ли познавате по-отблизо този млад мъж? Да не би той да е от този край?

— Да... госпожице.

— Ах, в такъв случай струва ми се, че разбирам защо никак не сте склонен да споделите мнението на маркиз Дьо Грандшен относно този момък.

— Действително... искам да кажа...

Пазачът се обърка и смути.

— Във всеки случай аз мога да ви уверя, че този млад мъж не е опасен. Госпожицата няма защо да се страхува от него.

— Много бих желала да ви вярвам, господине. Но естествено вие не бихте могли да отречете, че той е малко смахнат... или може би направо налудничав!

— Госпожице, най-много, което може да се допусне, е това, че този момък малко оригиналничи... но уверявам ви, не е нито луд, нито опасен. Ах, клетото дете!

— Клетото дете?... — повтори Лиет, чието любопитство се изостряше.

— Той е само един нещастник, госпожице. Един бунтовник без съмнение, който намира спокойствие само в самотата, но който...

Внезапно пазачът замлъкна.

— Моля ви, продължавайте — подкани го Лиет.

— Нека госпожицата ме извини... но щом господин маркизът не е счел за нужно да ви осведоми, не трябва и аз да го сторя — поясни

пазачът с глас, който бе придобил предишната си твърдост.

— Във всеки случай аз виждам, че този млад мъж не ви е безразличен.

— Моля ви да не ме разпитвате повече, госпожице. Твърдо съм решил да не разбулвам нищо от тяхната тайна.

— Тяхната тайна?... Защо „тяхната“? О, господин Марсил, разкажете ми поне малко нещо за тази тайна, която чувствавам да витае навсякъде около мен.

— Каква полза, госпожице?... Има ли смисъл!... — подзе Марсил с глас, преизпълнен със сериозност и тъга. — Живейте си спокойно в замъка Грандшен. Смятайте го за ваш, понеже такова е желанието на господин маркиза...

Тук пазачът се спря, за да освободи гърдите си от тежката въздишка, която ги притискаше, и после продължи:

— Предупреждавам ви, не се безпокойте изобщо от възможните бъдещи срещи с този млад човек. Не е изключено да го видите отново наскоро, понеже той живее тук наблизо, край самия бряг на езерото, но не се плашете ни най-малко от нето. Вярвайте в моите думи, госпожице.

Лиет почувствува незабавно, че не трябва да настоява повече.

— Щом вие ме уверявате, трябва да ви вярвам — отвърна малко сухо младото момиче.

После Лиет протегна ръка на пазача.

— Довиждане, господине.

— Довиждане, госпожице.

Лиет се отдалечи, проникната от чувство на разочарование. Изпитваше известно унижение при мисълта, че не бе успяла да изтръгне от Марсил никакво обяснение, никакви сведения относно тайнствената личност, която започваше да я занимава и интригува толкова много.

Приятният му говор и глас, изтънченият му вид въпреки бедняшките дрехи, изрядната фигура и благородните движения — всичко това не можеше да не привлече вниманието ѝ. Всички тези подробности — сега, след като бе размислила — изменяха първоначалните ѝ впечатления. При все това Лиет не можеше да намери никакво обяснение. Не виждаше никакъв друг начин да се добере до истината, освен един: да разпита самия маркиз. Но като си

припомни гнева на чичо си по повод приключението от сутринта, девойката веднага се постара да обуздае желанието си час по-скоро да разбули загадката. Обаче сякаш беше писано този ден Лиет да минава от изненада на изненада.

Докато вървеше край брега на езерото, девойката забеляза над светлите клони на върбалаците селския покрив на една съвсем малка къщурка.

„Я гледай — каза си младото момиче, — твърде е възможно това да е жилището на моя саможив непознат. Няма да е зле да отида нататък и да се опитам да открия някакъв знак, който би могъл да ми помогне да повдигна малко булото на загадката, която заобикаля тази чудновата личност.“

Къщицата се оказа съвсем грубо построена от камъни, а покривът ѝ беше покрит с клони, слама и плочи. Единствената врата и тесният прозорец бяха плътно затворени. Лиет се приближи полека до къщурката и на входната врата от напукано дъбово дърво прочете следните стихове на Теофил Готие, издълбани с някакво острие:

*„Аз не обичам вече нищо,
нито мъжа, нито жената,
нито моето тяло, нито моята душа,
нито дори моето старо куче.
Вървете, поръчайте да изкопаят
под бледата зеленина на ливадата
един безименен гроб...
Уви! В сърцето ми се е вселила
ужасна печал...“*

Като прочете този стих, Лиет остана смаяна. За миг тя замря неподвижна, без никаква мисъл в главата, свършено озадачена. После девойката се приближи до прозореца и се опита да долови зад спуснатото перде някакви характерни белези, които да ѝ помогнат да разбере... Но бесен рев, долетял от вътрешността на колибата, накара момичето да отстъпи бързо назад. В миг всяко любопитство се изпари у Лиет. Сега тя имаше едно-единствено желание: час по-скоро да се върне в замъка на чичо си.

VII

Силвен затвори полека зад себе си ръждясалата врата на старата ограда и тръгна по пътя, който между елхи и върби водеше към гората на Грандшен. Скоро тя излезе от пътя и тръгна край езерото, чийто бряг беше съвсем пуст, тук-там обрасъл с тръстики. Виждаха се и усамотени брястове да се отразяват във водата, която разлагаше бавно корените им. Небето беше ясно и светло.

Оттатък, на другия бряг, полускрит зад дървета и храсти, се очертаваше внушителен — на бледозлатистия фон на небето — замъкът Грандшен. От пет години това старо жилище беше мъчително видение за нейния братовчед Жан-Клод. Самата Силвен не можеше да го погледне, без да усети как сърцето ѝ се свива и всеки път, когато тя минаваше по този пуст бряг на езерото, обземаше я тъга при мисълта за усамотението, в което живееше този, когото отиваше да навести.

Но девойката знаеше добре, че плискането на водата и еднообразната жалба на вятъра между тръстиките подхождаха по-добре на мрачните мисли на мълчаливия и горд млад мъж, отколкото близостта с хората.

Това не бе никакво жилище, а само една селска ловна колиба, построена от каменни отломки. Там някога господарите на Грандшен идвали да си почиват, когато излизали на лов за елени сред самотата на този край. Сега обаче Жан-Клод прекарваше тук обезсърчителни часове на тежка, мъчителна самота.

Към края на деня младият човек имаше навик да остава дълго време седнал на прага на къщурката, където собствениците на големия замък тъй често бяха седели през есенните нощи, за да съзерцават звездите, появяващи се една по една на тъмното небе над гората, чезнеща в мрака. Веднага щом слънцето се спуснеше зад хоризонта, Жан-Клод ставаше, затваряше вратата на колибата си и тръгваше заедно с кучетата си да броди по пустите пътеки. Той крачеше, потънал в мислите си, обзет от желание да се отдалечи повече и по-скоро от своето жилище, което беше за него по-тъжно и от нощта.

Силвен познаваше много добре навиците на своя братовчед, затова при вида на залязващото слънце тя ускори крачките си.

Този ранен пролетен ден беше много топъл, непоносим дори поради своята буреносна задуха, а слънцето залязваше към опожарения хоризонт сред кървавочервено сияние.

Големи черни облаци с медни оттенъци, раздърпани и тежки, се влачеха по небето. Никакъв лъх, никакъв ветреца не разхлаждаше вечерта. Езерото се простираше съвършено гладко, без нито една бразда, подобно на грамадна оловна отливка.

Още отдалеч Силвен забеляза Жан-Клод, седнал на старата селска пейка, скрил лице между шепите си. Беше потънал в толкова дълбок размисъл, че не чу нито повикването на братовчедка си, нито шума от бързите ѝ стъпки по тревата.

— Жан-Клод... да не би да си болен? — запита с безпокойство младото момиче веднага щом се приближи до него.

Никакъв отговор. Тогава тя повтори с по-голямо безпокойство:

— Клод, ти си болен, нали?

— Но защо непременно държиш да съм болен! — отвърна най-после той с явно нетърпение. — Мечтаех, това е всичко!

— Твърде много те поглъщат твоите мечти! — промълви тя с въздишка.

Настъпи мълчание, по време, на което Силвен Нанси погледна към вратата на колибката.

— Жан-Клод — възкликна тя с огорчение, — защо не си изтрил още този стих! Все пак ти ми беше обещал.

— Защо!... Предпочитам да го оставя.

— Жан-Клод, послушай ме...

— Разбери, в този стих е отразено убеждение, което одобрявам и възприемам!... Какво повече искаш?

— О, Жан-Клод, какво сърце имаш, защо говориш така!

— Сърцето ми е такова, каквото го направиха!

— Каквото са го направили! Кого се осмеляваш да упрекваш в този случай?

— Ти ли ме питаш! — отвърна той грубо. После добави с по-спокоен глас: — Хайде, малка Силвен, да оставим настрана тази тема, говори ми по-добре за майка ми. Как е тя?

— Как е? Все така! Дотогава, докато тя знае, че ти живееш тук като някакъв несретник, състоянието ѝ никога няма да може да се подобри! От няколко дни особено се безпокои, че вече не идваш.

— Сега съм много зает. Уверявам те, че просто не ми остава време.

— Какво правиш? На лов ли ходиш... или за риба?...

— Хм... Не точно... Преди всичко се разхождам, мечтая...

— И сигурно четеш книги от рода на тези стихове, които си издълбал на вратата и които се отразяват пагубно на душевното ти състояние. Не. Клод, просто не мога да разбера как имаш смелост да постъпваш така!

— Ах, много добре го каза: смелост!

След това той се изсмя горчиво, а младото момиче поде:

— О, да, знай, тъгата е привлекателна и опиянява, както и самото веселие има свои почитатели и поклонници. Но не би ли могъл да направиш усилие да се изтръгнеш от тази криза, да се освободиш най-после от това безполезно и потискащо съществуване? Ти би могъл да направиш нещо много по-добро, отколкото да потъпкваш интелектуалните си способности с тази дълбока и безизходна меланхолия. Ако от време на време работиш, го правиш безцелно, според настроението си, според гнева и омразата си... А трябва да знаеш, че за да може човек да успее в живота, трябва непременно да има една цел.

— Само ако тя не беше там! — възкликна Жан-Клод с нескрит гняв в гласа. — Всеки ден я срещам, всеки ден я виждам... Не знай дали разбираш, Силвен, но нейното лице ме преследва дори насън. Нямам вече нито миг спокойствие. Ах, ако можех да избягам!

— Върни се в Париж. Сега чифликът печели достатъчно, за да мога аз да ти помагам.

— Струва ми се невъзможно да започна учението си, след като са минали пет години, откакто съм го изоставил! Да се върна в Париж, да заживея отново в това гъмжило, да се върна към навици на ред и дисциплина, когато тук живея като първобитно същество! Мислиш ли, че това е възможно, Силвен? Не, на мен ми се струва, че не бих могъл да живея повече там. Самотен в някоя мансарда, ще бъда много повече за оплакване, отколкото тук, в колибата край езерото. Колко скоро ще започне да ме измъчва носталгия по този чудесен край! За тези пет

години аз се привързах извънредно много към тази земя, към тези гори, към това езеро, дори към този хоризонт, на който се откроява като мираж вълнуващият ме силует на стария замък. Той е възплъщение на едно минало, което ме потиска, аз сякаш съм прикрепен към тези места с връзки, които не ще могат лесно да бъдат разкъсани!

Младият мъж крачеше нервно пред жилището си, като тъпчеше изтравничетата и чупеше клоните на върбалака.

Силвен не смееше да говори, а слушаше с внимание всяка дума на Жан-Клод, учудена от тази полуизповед, която малко я плашеше.

— Знаеш ли — подзе той след кратко мълчание, — преди няколко дни аз я видях... нея... така както виждам теб сега... Тя беше на две крачки оттук, лодката ѝ беше заседнала, защото на това място брегът на езерото е блатист. Кой знае колко време щеше да стои така, а можеше и да се удави при опит да се измъкне оттук. Е, добре, чуваш ли ме, Силвен, аз — нещастният безумец — отидох да ѝ помогна и да я спася!

— О, Жан-Клод, ти си направил това! — възкликна братовчедка му. — Вярвай ми, просто ми идва да те целуна!

— Какво те прихваща! — отвърна той рязко. — Защо си толкова възхитена? Уверявам те, че не заслужавам ни най-малко твоите поздравления.

— Не, Жан-Клод, ти напълно ги заслужаваш. Вярвай ми, просто се чувствавам горда с тебе! Постъпил си точно така, както трябва, вслушвайки се само в добрите пориви на сърцето си! В края на краищата това младо момиче не е виновно за нищо!

— А аз, да не би аз да съм отговорен! — възкликна той ядно.

За миг Силвен се поколеба да отговори. И понеже не искаше да изрази цялата си мисъл, каза съвсем кротко:

— Времето преодолява и най-острата и най-основателната неприязън; то успокоява всичко, освен може би угризенията на съвестта...

Братовчед ѝ се изсмя презрително.

— Смяташ ли, че той все още е в състояние да изпитва угризения на съвестта! — възкликна жлъчно младежът.

— Да, аз все още се надявам, че той е способен на подобни чувства.

Младият мъж повдигна рамене със съмнение и за да не даде възможност на братовчедка си да настоява, каза живо, като я хвана за ръката:

— Виж колко тъмно стана небето. Побързай, ако искаш да стигнеш навреме в чифлика, преди да те е изпреварил дъждът.

— Вярно, задържах се твърде много тук. Леля сигурно вече е започнала да се безпокои. Ето, Клод, вземи тази кошница. Вътре ще намериш храна за няколко дни. Мари-Роз е направила сладкиши специално за тебе.

Внезапно Жан-Клод сякаш се разнежи.

— Благодаря, малка Силвен, благодаря ви и на двете. Не е нужно да си създавате толкова грижи заради такъв нехранимайко като мен!

— Жан-Клод, не ме огорчавай!

— Нима истината е толкова горчива?

— Ти винаги преувеличаваш, но хайде, прощавам ти. Зная, че не всякога си господар на тъжните си мисли, пък и самотата е толкова лош съветник!... Поне да се съгласеше да идваш да се храниш в Пресл.

— Не настоявай, Силвен, а по-добре ме извини. Знаеш, че не мога да понасям срещите с хората от чифлика. О, разбирам, тези чувства са смешни от моя страна! Какви изисквания мога да имам аз, който съм по-жалък и от най-жалкия несретник! Но какво да правя, не мога да понасям да бъда съжаляван от всички тези хора, които знаят твърде добре нашата история. Там търси причината и за моя самотен живот. Не мога да търпя хорското съчувствие — заключи той и се засмя горчиво.

Силвен въздъхна и очите ѝ се замъглиха от сълзи. Внезапно смехът на Жан-Клод заглъхна и младият човек се приближи към братовчедка си.

— Аз те натъжавам, моя малка! Прости ми. Може би някой ден моето бунтовническо настроение ще премине... но сега ти знаеш, че все още не съм излекуван от голямата омраза, която ме разяжда.

Много нежно той оправи плъзналата се копринена кърпа, вързана около врата на младото момиче.

— Бедна малка Силвен! — прошепна той с развълнуван глас. — Най-малко ти заслужаваш този живот!

— Не се притеснявай за мен. Аз мога да осмислям живота си и да бъда щастлива и ако ти искаше...

— Не настоявай повече, излишно е — отсече Жан-Клод с рязък глас. — Предупреждавам те, мила, скоро ще вали и ако се измокриш, не е изключено да настинеш зле. Затова гледай по-скоро да се прибереш — добави той, като я прегърна.

От прага на колибата си младият мъж проследи с очи девойката. Той гледа подир стройния силует дотогава, докато се изгуби от погледа му. Когато Силвен изчезна под върбите, той въздъхна дълбоко и после се прибра в къщурката.

Там Жан-Клод седна пред маса от бяло дърво, върху която бяха наредени скромни принадлежности за писане. Очите му все още блуждаеха навън; през стъклата на прозореца той съзираше къс синьо небе, което вече сивееше, поклащащите се клони на върбалака и тъмнеещата повърхност на езерото, което вятърът бърчеше на малки вълнички. Скоро дъждът започна да шиба по стъклата на малката самотна къщурка, цялата гледка се замъти, в стаята се смрачи. Очите на Жан-Клод вече не виждаха добре наоколо.

VIII

— Мари-Роз, побързай, мила, ето, бурята идва вече! — извика Силвен към старата прислужничка, която се връщаше от полето с козите.

— Добре, бързам — отвърна добрата жена, — но най-напред трябва да прибера моите животни!

Първите капки започваха да падат. Те се разливаха на земята, широки като петфранкови монети, и Силвен, която тичаше към къщата, едва има време да се прибере в кухнята. Под пороя, който сега се изливаше стихийно, старата прислужничка не закъсня на свой ред да се приюти. Тя едва бе успяла да затвори вратата след себе си и веднага отекна страшен гръм, който разтърси цялата околност. Уплашена, Мари-Роз се отпусна на един стол.

— Ей че време! — възкликна тя.

Дъждът плющеше в стъклата, дълбаеше пясъка на двора, бликаше като водопад от водосточните тръби. Ослепителни светкавици, последвани почти веднага от силни гръмотевици, караха двете жени да подскочат от местата си. Изненадани от бурята, те не бяха си намерили никаква работа. Стояха неподвижни, със скръстени ръце и с очи, обърнати навън.

При всяка мълния прислужничката се кръстеше. После тя побърза да запали черковна свещ, която постави на камината в сребърния свещник.

Силвен, права пред отворения прозорец, съзерцаваше гледката. Малко треперееща, тя слушаше пристъпите на бурята, слушаше как дърветата се огъват, клоните се чупят и листата падат.

— Струва ми се, че стихията не ще стихне никога — прошепна девойката.

Действително бурята вилнееше със страхотна сила, дъждът се лееше обилно, а небето ставаше все по-черно, сякаш никога вече нямаше да просветлее. Беше мрачно и злокобно. Цяло щастие бе, че двете жени успяха да се приберат вкъщи.

От време на време ураганът запращаше цели снопове вода в стъклата, които издрънчаваха застрашително, и жалбата на вятъра се понасяше през големите дървета на алеята. Но над целия този шум господствуваха трясъците на гръмотевиците.

Вечерта напредваше и в това бурно време, което потапяше всичко в полумрак, тъмнината бързо се сгъстяваше.

— Не можем да стоим повече на тъмно — каза изведнъж Силвен, стана и завъртя електрическия ключ.

— Ах, госпожице! — възкликна уплашена прислужницата. — Това не е благоразумно. Вярвайте ми, не трябва да палите лампата!

— Все пак, драга Мари-Роз — отвърна Силвен, смеейки се, — времето лети, въпреки бурята, и ние не можем да стоим със скръстени ръце. Ако нямаш нищо против, да се заловим да приготвим вечерята. Аз ще направя зеленчуковата супа за леля...

Но тя не можа да довърши мисълта си, защото силно почукване на вратата я накара да млъкне. Миг след това вратата се отвори и в стаята прозвуча ясен мъжки глас:

— Хиляди извинения, госпожи, за моето внезапно нахлуване, но колата ми се развали, изгубих се и бях изненадан от бурята.

— Действително много нещастия са се струпали едновременно върху вас — отвърна бързо Силвен Нанси.

Поддавайки се на своята жива и весела природа, девойката бе отговорила тъй закачливо на пътника още преди да го види. Но щом срещна, мекия и топъл поглед на черните очи на непознатия, енергичния и умен блясък на тъмните му очи, тя продължи съвсем непринудено:

— Бъдете добре дошли в Пресл, господине. Тук гостите са редки и ние ги посрещаме на драго сърце.

Пътникът, който вече бе имал възможност да разгледа добре младото момиче, не правеше никакво усилие, за да скрие възхищението си от него. Но понеже явно умееше да се владее, се постара да се държи съвсем непринудено, но и много учтиво с двете непознати жени.

— Госпожице, за мене е истинска радост, че намирам такъв благосклонен прием тук, в този кът, сякаш забравен от света — отвърна той с усмивка. — Бързам да се извиня за смущението, което внасям във вашето жилище. Във всеки случай аз нямам намерение да

ви досаждам дълго... Ако можете да ми посочите пътя, който води към замъка Грандшен, смятам да тръгна веднага, щом бурята започне да стихва.

Големите сини очи на Силвен се насочиха към нейния събеседник.

— Грандшен се намира на няколко километра оттук, господине. Ще направите по-добре да дочакате истинското затишие, преди да тръгнете отново на път.

— Но бурята може да продължи още един или два часа, госпожице, а ето, нощта вече се спуска. Аз идвам за първи път в този край и трябва да призная, че не можах сам да се оправя.

— Вие без съмнение идвате от Дуадик?

— Точно оттам, госпожице. И въпреки че следвах най-точно упътванията, които ми дадоха в това село, колкото повече навлизах в местността, толкова по-ясно ми ставаше, че съм тръгнал съвсем слепешката.

Силвен се засмя с лека подигравка.

— Действително — каза тя. — Вместо пред един средновековен замък, вие се озовахте пред нашия скромн чифлик!

— И при все това вашето жилище ми се видя много приветливо и съвсем не малко.

— Такова, каквото е, аз го обичам и го предпочитам пред замъка Грандшен. Това е домът на моите прадеди и аз не бих го заменила дори и с дворец — отвърна Силвен с очарователно движение на главата, изпълнено с гордост и предизвикателство.

При това изявление непознатият не можа да не се усмихне. Очевидно той гледаше с възхищение младото момиче, чието изразително лице, прекрасни руси коси, големи сини очи с мек, галещ поглед бяха необичайно привлекателни.

Но след това, докато наблюдаваше внимателно девойката, той не закъсня да открие в нейната грациозна непринуденост, по изящната простота, с която беше облечена, по елегантността на всичките ѝ движения и дори по приятния тембър на гласа ѝ, че тя беше отраснала в някой голям град, и то положително в изискана среда.

— Вие трябваше да тръгнете по пътя за Саблон — обясни Силвен, — а не по този, който е частен път.

— Ето коя е причината за моята грешка! Тази хубава сенчеста алея ме привлече неудържимо и най-вече пропъди далеч от мен всяка неувереност. Докато се движех под големите дървета, аз бях твърдо убеден, че се отправям към замъка Грандшен.

— А стигнахте само до един скромнен чифлик, чифлика на Силвен Нанси, вашата домакия, господине — добави младото момиче с чудновата усмивка.

Непознатият се поклони.

— Не съжалявам ни най-малко за това, госпожице — отвърна той, като наблегна особено на думите си.

Този многозначителен отговор не убягна от девойката, която се изчерви. За миг между двамата събеседници настъпи напрегнато мълчание.

Навън дъждът се лееше обилно. Светкавиците не преставаха да трещят и мълниите браздяха тъмното небе. Пътникът хвърли поглед към часовника си.

— Все пак ще трябва да тръгна — прошепна той неспокойно. — В колко часа ще мога да се представя на маркиза?...

— Не може да тръгнете в този пороен дъжд, а при това мракът е толкова гъст, че едва ли ще успеете да намерите пътя. По-късно, господине — добави Силвен много сърдечно, — аз ще наредя да ви придружат. Сега вие сте мой гост и не ще допусна да си отидете, без да сте вечеряли.

— Вашата любезност прави невъзможен моя отказ, госпожице.

После той се поклони почтително пред младата и хубава чифликчийка и добави:

— Позволете ми да се представя, госпожице: Мишел дьо Мартини...

— Мартини! — прекъсна го Силвен с топлота в гласа. — Да не би да сте известният художник Мартини, чиито платна, тъй богати и разнообразни с багрите си, при всяка годишна изложба предизвикват безкрайни спорове в средите на критиците?

— Той същият, госпожице — отвърна художникът, като се поклони леко. — Аз съм действително авторът на тези картини, които критиците със споровете си направиха толкова модерни.

— Във всеки случай вашият неоспорим талант бе признат, така да се каже, официално — продължи Силвен усмихната и посочи с

поглед тънката червена лентичка, която се открояваше на светлосивия плат на дрехата.

— О! — възкликна Мишел небрежно.

През време на този разговор работниците и овчарят бяха влезли в кухнята. Те мълчаливо се настаниха в далечния край на масата, където Мари-Роз слагаше приборите за ядене.

— Ще ни извините за простотата на обстановката и менюто, господин Дьо Мартини — каза Силвен, като наблегна на това име. — Мога да ви предложа само малко свинско печено, — варени картофи, салата и сирене от нашия чифлик. Но ако пътуването е изострило глада ви, надявам се, че няма да бъдете много взискателен.

По природа Мишел изобщо не беше горделив и самомнителен. Сега той се чувствуваше извънредно щастлив, дори необичайно весел сред тази нова обстановка, тъй естествена и приятна. При това очарованието и сърдечността на младата домакиня правеха още по-гостоприемна и привлекателна тази скромна селска кухня.

Младото момиче, което, изглежда, притежаваше предприемчивост, откровеност и решителност на мъж, будеше у него най-горещо любопитство и симпатии. Художникът се впечатляваше и от обстоятелството, че девойката явно беше получила възпитание и образование, значително по-високостоящи от тези на заобикалящите я хора. Нейните обноски показваха, че тя бе живяла в културна среда. Мишел се питаше как това изящно същество се огъваше и подчиняваше пред навиците и изискванията на селската среда, в която живееше.

Докато Мартини беше потънал в подобни размишления, Силвен, нареждайки прибори за новодошлия до своите, в противоположния край на масата, точно срещу местата на прислужниците, от време на време не пропускаше да хвърли по някой бърз поглед към художника, когото познаваше по име, но не бе виждала никога досега. Младият мъж беше висок, едър и добре сложен. Леко обгорялото му от слънцето лице се отличаваше с изящество на линиите и с приятна мекота на изражението. Съвършено правилните му черти издаваха едновременно дързост и добродушие, докато от черните очи бликаше невъздържаност и буйност, които не му позволяваха да отлага изпълнението дори и на най-дръзките проекти, породили се в главата

му. Изобщо не можеше да се отрече, че той беше рядко привлекателен мъж.

Сега всички седяха около дългата маса. Мишел и Силвен, малко по-настрана, бяха обслужвани от Мари-Роз. Мартини, въпреки всичко доста учуден от своето приключение, поглеждаше крадешком към хубавото младо момиче, което домакинствуваше на вечерята, и не изпускаше из очи дори и най-малката подробност при обслужването. Той я намираше доста чудновата, но преди всичко ѝ се възхищаваше.

Малко удълженото лице на девойката завършваше с високо, широко и чисто чело, увенчано от гъсти къдрави руси коси. Сините ѝ очи, блестящи между дългите кестеняви ресници, изглеждаха понякога неподвижни и съсредоточени, сякаш спрени върху нещо, невидимо за всички други и видимо само за нея. Тъкмо тези очи интригуваха най-много Мартини. По едно време Силвен вдигна глава, разтвори широко клепачи и спря погледа си, все тъй неподвижен, върху художника, без обаче да си дава вид, че вижда младия мъж. А той изпита особено смущение и за да пропъди това впечатление, запита внезапно:

— Приятно ли ви е да живеете в това самотно място, госпожице?

— Много. Впрочем аз съм родена тук и обичам този край.

— Но явно е, че невинаги сте живели тук?

— Действително... Аз изгубих родителите си, когато бях на четири години. Тогава ме прибраха вуйчо и леля, които живееха в Париж. Те бяха единствените роднини, които ми оставаха. Така че аз отраснах и получих образованието си в Париж... После вуйчо ми се помина... Заедно с леля ми, която е скована на легло, аз се настаних в Пресл и съм тук ето вече пет години.

След като разказа историята си тъй накратко и просто и с малко вълнение в гласа, девойката замлъкна. У Мартини обаче интересът към младото момиче нарастваше толкова много и желанието му да научи нещо повече беше толкова голямо, че той отново запита:

— Тази рязка промяна на средата и навиците не беше ли твърде мъчителна за вас?

— Не особено...

— Не предпочитате ли да се върнете в Париж?

— Боже мой... какво ще правя там сега? — отвърна тя с тих глас, в който личеше оттенък на тъга. — Аз не познавам вече нищо така, както този край, където почиват всички мои близки. Всичко, което е

близо до сърцето ми, е тук; искам да умра, където Бог е пожелал да се появя на бял свят, сред тези простодушни хора, които ме познават и обичат, както са познавали и обичали моите близки.

— Добре намислено и добре казано. Вашата задача е тук и вие я изпълнявате колкото можете по-добре, в това не се съмнявам — отговори художникът с топъл, изпълнен с възхищение глас.

Мишел беше съвсем искрен, като говореше, защото думите на девойката бяха стигнали право до сърцето му. Той изпитваше към нея неизразима симпатия. Очите му разглеждаха с възхищение чистия профил, детински свежата кожа, съвършените очертания на устата, създадена сякаш само за усмивки, трепкащите клепачи, забулващи спокойния и дълбок поглед.

След като преглътнаха и последните си хапки, трите момчета напуснаха кухнята и Силвен стана на свой ред.

— В този час обикновено занасям храна на леля ми, затова сега ще трябва да ви оставя за малко. В това време Мари-Роз ще ви приготви кафето.

Когато Силвен се върна отново в кухнята, тя предложи на художника да седне пред голямата камина, където догаряха няколко цепеници. И докато старата прислужничка нареждаше на масичката кафето и ликьора, двамата млади хора отново поведоха разговор.

Мартини разказваше оживено и охотно за Париж, за своите пътешествия по света, засягаше общи теми из областта на изкуството и литературата. Той умееше да разнообразява разговора с чести и уместни забележки, които винаги имаха известен оттенък на веселост и духовитост. Силвен го слушаше с удоволствие, което не се опитваше да скрива.

Откакто живееше в Брен, никога досега не бе имала случай да разговаря с лице, принадлежащо към обществото, сред което тя бе се движила в Париж. Ето защо сега беше напълно под очарованието на този духовит, забавен и умен събеседник.

Кой знае докога те щяха да продължат да разговарят, ако Мари-Роз не бе дошла да им съобщи, че бурята вече се е отдалечила, че дъждът бе престанал и дори луната бе изгряла.

Увлечени в интересния разговор, двамата млади не бяха забелязали нищо. Малко смутена, Силвен побърза да стане от мястото си.

— Мари-Роз, кажете на Гийом да впрегне Рюстик, за да отведе господин Дьо Мартини до замъка Грандшен.

— Госпожице, държа да ви благодаря от все сърце за вашето любезно гостоприемство. Никога няма да забравя сърдечния прием, който ми оказахте при моето пристигане в този непознат край...

Той бе прекъснат от влязлата наново Мари-Роз, която съобщи, че конят е впрегнат в двуколката.

След като пхна ловко една банкнота в ръката на прислужницата, художникът се сбогува със Силвен, която го изпроводи чак до входната врата на чифлика.

— Понеже нощта е ясна, минете през пътя на Бонд — каза тя на прислужника. — Така ще бъде по-кратко и господин Дьо Мартини ще има удоволствието да се възхити на езерото при светлината на луната.

— Хиляди благодарности, госпожице — прошепна младият мъж с топъл глас. — А сега, като се разделяме, ще ви кажа довиждане, понеже ще бъдем съседи, нали?...

Мартини стисна силно ръката, която му подаде младото момиче, и след като обгърна Силвен с последен продължителен поглед, скочи пъргаво в двуколката.

Известно време Силвен стоя унесена и замислена край пътя. Погледът ѝ следеше луната, която като че се плъзгаше по спокойното небе над долината, която отново и тъй бързо се бе смълчана и утихнала.

IX

Часът беше четири и половина следобед. Лиет и нейният братовчед бяха излезли да се разходят по частния път, заобикалящ Грандшен. Двамата младежи бяха седнали на една стара дървена пейка, обърната към необятната и прекрасна гледка. Беше топло по тези слънчеви възвишения и девойката и младият мъж, мълчаливи, почти дремеха.

По едно време Мишел дьо Мартини разтвори широко ръката си и с дланта си притули една продължителна прозявка, докато неговата братовчедка разкършваше схванатите си крайници един по един и с такава липса на притеснение, че сама започна да се смее, когато си даде сметка за това.

— О, Миш, стари приятелю... извинявай.

— Слушай, моя малка Лиет, не намираш ли, че дните започнаха да ни се виждат безконечни? По много досаден начин прекарваме времето си. Това еднообразие става непоносимо!

— Миш, драги приятелю, забравяш ли, че са минали само три дни, откакто си в Грандшен? Какво щеше да говориш, ако беше на мое място?...

— Действително не мога да бъда несправедлив и трябва да призная, че мястото е доста хубаво, пък и не се живее лошо: яде се, пие се, спи се. Впрочем не — спи се твърде много! И после, чувства се голяма нужда от нещо непредвидено, неочаквано. Да, цялото това еднообразие ме потиска. Ако поне колата ми беше поправена! Но този механик от Аезиер изглежда, че няма никакво намерение да ускори поправката, въпреки всичките ми настоявания.

— Моля те, Мишел, имай търпение. Твърде много бързаш, стари приятелю! — отвърна Лиет, която въпреки слушаше с половин ухо оплакванията на своя приятел.

— Въпрос на темперамент, моя мила — отвърна непоправимият Мартини. — Моето съществуване винаги е приличало на лудешко

препускане и тъкмо затова ми е било приятно. Но в края на краищата може би именно заради това досега не съм намерил време да се оженя.

След тази тирада, с която приключи дългата жалба на скучаещия млад мъж, настъпи тишина. Пред явно подчертаното безразличие на Лиет Мишел се бе видял принуден най-после да млъкне.

Опитът беше направил госпожица Дьо Грандшен извънредно предпазлива и подозрителна всеки път, когато Мишел започнеше с тези оплаквания. Веднъж подхванеше ли се разговор на тази тема, словоохотливостта на младия парижанин ставаше неизчерпаема, а девойката нямаше никакво желание да се повтарят неща, за които вече толкова пъти бяха говорили. Но макар тези оплаквания да ѝ бяха станали досадни с това, че се повтаряха, те все пак намираха верен отзвук в нейното въображение! Всъщност Мишел беше напълно прав, за това не може да става спор!

Животът, който двамата млади хора водеха в Грандшен, не им предлагаше никакви забави и развлечения. Винаги приличащи един на друг, дните се нижеха бавно, отегчителни и мудни най-вече поради пълното безделие!

Около замъка полето, залято в златиста светлина, простираше своите пшеничени и ръжени ниви, чиято буйна и гъста зеленина беше в пълен контраст с жълтия цвят на почвата. Погледът обаче намираше отмора по гористите масиви на Грандшен и Ланком и нататък към езерото, което се простираше, блестящосиньо, между своите зелени брегове. От време на време окото се спираше и на малките групички от борове, намиращи се по върховете на малките хълмове, пръснати тъй неочаквано по цялата долина.

Често прелитаха рояци врабчета, тръгнали да търсят плячка за малките си човчици. Неотдавнашните бури сякаш бяха измили синьото небе, чиято бистра чистота сега не беше нарушавана дори и от най-малкото облаче. Изобщо по-прекрасно и по-кристално време не можеше да се желае.

Но ето че Лиет с един скок се озова на крака.

— Миш, да не стоим повече тук. Да вървим да се разходим малко край езерото. Така ще приключим много по-приятно деня си.

— Прието, ще взема Мирза, ще нарамя пушката си и с лодката ще отидем там, до края на гората. Ловът ще ме накара да се пораздвижа.

— Тогава, ако искаш да имаш време за лов, трябва да побързаме, Миш.

Няколко минути по-късно двамата се бяха настанили в една лека лодка от непромокаемо платно, която художникът, изпълнявайки нарежданията на своята братовчедка, бе донесъл със себе си. Лодката се плъзгаше бавно под тласъка на греблата, които младият мъж въртеше ловко, но движението не се улесняваше ни най-малко, от какъвто и да е благоприятен вятреца. Наоколо беше свършено тихо.

Вдясно, по продължение на пътя за Бонц, се различаваха ясно неправилните силуети на брястовете и върбите, чиито клони, наведени над водата, падаха надолу като водопади от зеленина, като къпеха в бистрите вълни краищата на своите млади листа.

В противоположна посока се открояваше гъстата маса на гората, изпълнена с живот, а после в далечината — замъкът Грандшен, който чезнеше в златиста мъгла заедно със своите старинни кули, издигащи се на фона на синьото небе.

По едно време младият мъж пусна греблата, скръсти ръце и отправи прехласнат поглед към тази гледка, която представляваше едно неподражаемо съчетание от багри и светлини. Най-после той прошепна съвсем тихо:

— Каква красота!... Чувствувам се съвсем нищожен!

Лиет, която се бе полуизлегнала на задната част на лодката, се засмя малко подигравателно при това тихо признание.

— Ах, ето че вече си завладян! Всъщност, мой мили Миш, не можеше да бъде другояче. Ти си още млад!

— Вярно е, малка Лиет. Въпреки моите тридесет и четири години, аз все още съм в състояние да изпадам в младежки възторг пред хубавите неща, които природата ни предлага. На полето аз винаги чувствам, че се вдетинявам. Слушай, Лиет, ще ти поверя нещо: предчувствувам, че ще бъде една великолепно нощ. Ако имаш желание, когато всички спят, можем да дойдем отново тук, за да подишаме чистия въздух на полето и благоуханията на гората.

— Знаеш ли, Миш, ще чуем как пеят славеите. Да знаеш какви чудни гласове имат тези птици!

— Гледай, гледай, Лиет, нима обичаш песента на славеите! Та ти ставаш романтична, момичето ми.

Госпожица Дьо Грандшен се засмя малко нервно и отвърна полушеговито, полусериозно:

— Страхувам се, че е така, мой драги Миш!

— С какъв чудноват тон правиш това признание! — добави спътникът ѝ, като се взря с интерес в малкото бяло лице на братовчедка си.

В този миг обаче по най-неочакван начин неговото внимание бе привлечено в съвсем друга посока. Близо до брега, в бърз полет, няколко сиви птици бягаха, притиснати в гъста редица, като се притулваха от гъстак до гъстак.

— Яребици!... — възкликна внезапно той. — Виж, Лиет!... Виж!

И той ѝ посочи извиващата се ивица, която се очертаваше светла на фона на синьото небе.

— Да, яребици наистина! И при това доста голяма компания!... Горките.

— Нима не чувствуваш като мене лудо желание да вдигнеш пушката и да се прицелиш? Колко много дивеч има тук. Ах, жалко, че не е септември!...

— Какво от това, че не е септември? Кой ти пречи да удовлетвориш незабавно желанието си? Ако сега не е позволено да се бият яребици, тази забрана не се отнася и за зайците. Хайде, Миш, стига безцелно скитане. Понеже си взел пушката и кучето, да свием към гората и да вървим на лов!

— Права си — отвърна художникът, хвана греблата и започна да гребе с все сила. — Не трябва да се чака залезът на слънцето.

Внезапно той понижи гласа си и додаде:

— Лиет, гледай там, зад тази групичка върбалаци. Не забелязваш ли нещо?

Младото момиче трепна леко и явно изпадна в колебание. Най-после то се задоволи само да промълви:

— Хм!...

— Е, добре — подзе Мартини, — аз пък виждам човек да пълзи зад шумата. Трябва да е браконьер! Знаеш ли, той е подплашил ятото яребици!

Младият мъж хвърли поглед наоколо и реши:

— Бързо! Ще излезем на суша там, на онова място, покрито с тръстики и пресечено с насипи, което сега се намира най-близо до нас.

— Миш, сигурен ли си, че за лодката ни няма никаква опасност да излезе на брега на това място — забеляза благоразумно младото момиче.

— Никаква опасност. Тези насипи не са напразно тук. Точно по такива места рибарите ловят змиорки. Тук идват да се крият и цели ята яребици, бекаси и патици.

Художникът скочи на насипа, последван от Мирза, прекрасно ловджийско куче с козина, оцветена в черно и ръждиво. След това Мишел се обърна към Лиет и ѝ подаде ръка. Щом и тя се озова до него, той побърза да я предупреди:

— Сега трябва да бъдем предпазливи. Най-напред ще се насочим към този браконьер, когото подозирам, че се е скрил зад върбовите дънери.

— О, не, Миш, моля те, не прави това! — възкликна Лиет.

— Защо ме спираш? Слушай, моя малка, ако ние успеем да пипнем този човек, твоят чичо ще ни бъде дълбоко благодарен. При това аз държа да направя удоволствие на маркиза, защото той е много любезен с мен!

— Направи му удоволствие по някакъв друг начин, Миш, и остави този млад човек на спокойствие.

— Този млад човек? Значи ти знаеш за кого се касае? Познаваш го?... В такъв случай мога само да те поздравя — заключи художникът с развеселен глас.

— Не ме закачай, Миш... Е, добре, да, аз познавам този млад човек. Моят чичо го смята за опасен, а главният горски пазач на Грандшен го защитава с жар. Този момък ме спаси от страшно неприятно затруднение един ден, когато се разхождах сама със старата лодка на чичо ми. Ще ти разкажа тази история малко по-късно, Миш, сега по-добре върви да търсиш дивеч, защото, както виждаш, вечерта напредва бързо.

Мартини не разисква повече по този въпрос. С вдигната пушка и показалец на спусъка, готов всеки миг да стреля, художникът следваше Лиет, като крачеше с отмерени стъпки, надявайки се всеки момент да подгони дивеча. Почти цял час измина така в еднообразна разходка, която все пак не бе особено уморителна. На Мишел не се удаде случай да даде и един-единствен изстрел.

От яребиците нямаше вече нито следа! Изглежда, че по някакво безмълвно споразумение тези обикновено непостоянни животинки бяха решили да напуснат негостоприемните за тях места.

— Е, добре, драги мой — каза внезапно госпожица Дьо Грандшен, — струва ми се, че ти ще се върнеш в замъка с празни ръце. По всичко личи, че зайците, както и яребиците, бягат далеч от теб.

— Честна дума, и на мен ми се струва, че е така! — отвърна Мартини, който се бе спрял, за да си поеме дъх.

— Във всеки случай не мога да не съжалявам, защото бях решил да занеса утре на моята гостоприемна домакия някакъв рядък екземпляр. Явно е обаче, че дивечът, за който мечтаех, не е имал намерение да ме чака!

— Наистина лоша шега ти изиграха! — подхвърли, Лиет с леко подигравателен глас. — Да скиташ толкова време из гората за нищо и утре да не можеш да си доставиш удоволствието да видиш своята хубава и привлекателна чифликчийка!

— О. има ли смисъл да се ядосвам толкова! — отвърна весело Мишел, който не искаше да обърне внимание на леката подигравка на своята братовчедка. — По-добре да предположим, че сме излезли да направим обикновена разходка в полза на здравето ни, предназначена да ни поразкърши и да изостри апетита ни за предстоящата хубава вечеря.

— Е, добре, в такъв случай — засмя се веднага младото момиче — излишно е да продължаваме тази разходка из гората! Достатъчно се упражнявахме за днес, мой драги Миш. Късно е вече. Вярвай ми, най-добре ще направим да се върнем в Грандшен, без повече да се бавим.

— Както искаш, моя малка Лиет — съгласи се художникът, който бе поставил отново пушката на рамото си. — Още повече, че слънцето няма да закъснее да се скрие зад хоризонта. Предполагам, че утре сутрин времето ще бъде по-благоприятно за лов.

На връщане, понеже Лиет и Мартини бързаха час по-скоро да се озоват при лодката, и двамата не проговориха нито дума. Излязъл бе ветрец — лек, милващ, наситен с приятните ухания на гората. Той бе раздвижил мързеливо, сякаш с бавна ласка вълничките на езерото. Под угасващите лъчи на слънцето тези малки вълни добиваха розов оттенък и цялата околна гледка беше пропита от някаква вълнуваща печал.

— Сега — каза художникът, след като двамата влязоха в лодката и той хвана кормилото — ние ще можем да си поприказваме спокойни, люлени на повърхността на езерото като в гнездо на чайки. Разкажи ми, ако още желаеш, историята на твоя браконьер.

— Неговата история?... Не, по-скоро моето приключение, защото всичко, което се отнася до този момък, е пълна тайна! Затова занапред аз разчитам на теб, Миш, за да ми помогнеш да разясня цялата загадка.

— На мен!... А какво очакваш да направя?

— Пазачът ми каза, че въпросният млад човек е от този край. Това, което аз не успях да изтръгна от него, без съмнение ти лесно ще можеш да научиш от твоята чифликчийка.

— Лиет... Защо казваш винаги „твоята чифликчийка“? И при това, трябва да подчертая, гледаш доста презрително. Да не би да си оглупяла, моето момиче?

— А да не би ти да си станал невъзпитан!

— Слушай, Лиет, ти не познаваш тази личност и поради това не би трябвало да изпитваш никакви чувства на презрение. Госпожица Нанси, която някога е била чифликчийка, е получила съвършено възпитание и образование, което прави впечатление с обширността си. Поради обрат в материалното състояние на семейството, причините, за който ми са неизвестни, тя не се е поколебала да дойде да се настани в стария дом на своите деди и както се казва, да запретне ръкави и да се залови сама за работа. Признай, Лиет, че само човек, готов на саможертви и усилие, е в състояние да дойде да живее сред тази самота, да изостави обществото и всички развлечения на града, за да се посвети напълно на една недъгава леля. Естествено не мога да не се възхищавам, че всичко това се върши без никакви оплаквания и недоволства, а по начин, който превръща жертвата в радост.

Дори и след това изявление Лиет не скри подигравателната си усмивка.

— Охо! Мой мили Миш, изглежда, ти си много добре осведомен относно твоята... домакиня.

— Вярно е. Трябва да призная, че по много умел начин аз се постарах да узная колкото мога повече от Мари-Роз, старата прислужничка. И от всичко, което добрата жена ми повери, заключих,

че госпожица Силвен е обожавана не само от своите близки, но и от всички хора от този край.

— Браво, Миш, проявяваш се като отличен детектив. Виждаш, че имам право да се надявам на твоята помощ.

— Наистина, Лиет, ти ме смущаваш с твоя възторг.

— Още повече — продължи тя невъзмутимо, — малкото разследване, което очаквам ти да направиш, ще бъде един повод да посетиш наново госпожица Силвен.

— Разбери, Лиет, че това може да бъде оправдание пред самия мен, но не и задоволителен предлог, за да мога да се върна в Пресл! Аз обаче дължа едно благодарствено посещение на тази девойка. И ако ти нямаш нищо против, можем да я посетим заедно. Така ти ще можеш сама да се увериш колко е мила, приветлива и хубава.

— Честна дума, Миш, струва ми се, че си влюбен.

— Не, не още. Същества като нас са твърде скептично настроени, за да могат да се влюбят тъй внезапно. При все това чувствавам, че тази опасност ме дебне, защото споменът за Силвен често ме навестява.

— Ако смяташ възможно подобно нещастие, по-добре е да не виждаш отново това младо момиче, Миш.

— Какво означава този съвет, Лиет? Да не би да имаш някакви смешни предразсъдъци! Влиянието на благородния маркиз Дьо Грандшен ли те е накарало да се промениш така?

— Какво те прихваща, Миш? Не мога ли да бъда вече искрена с теб!

— Вярно е, Лиет, и аз сам не зная защо се ядосах толкова от думите ти. Моля те да не ми обръщаш внимание.

— Миш, ти знаеш добре моите мисли и моето мнение, относно засегнатия въпрос, знаеш, че винаги са били подобни на твоите — отвърна Лиет със смях. — Не сме ли говорили и друг път, че в любовта човек оглупява, че си дава сметка за това и все пак е безсилен да се противопостави! И ние си бяхме дали дума, че нито ти, нито аз ще изпаднем под нейна власт.

— Е, да, ние искахме да минем за много модерни с убеждението, че времето на Ромео и Жулиета отдавна е отминало и в същото време не сме съзнавали, че отказваме да признаем най-чистите и най-искрени чувства.

Мартини поклати глава и добави с чудновата нервност:

— Днес е прието да се надсмиват над любовта, наричат младото момиче, което обича, романтично... влюбения млад мъж — луд... осмивайки го, искат да убият чувството, което привлича неудържимо едно към друго две същества, създадени, за да се разбират, и тръпнещи в еднакви помисли и чувства... За щастие, каквото и да се прави, ние винаги се сблъскваме с безсмъртната природа. В нея ще се разбият нашите невъзможни разсъждения. Любовта е божествен закон. Бог е вложил в двата пола могъщи привлекателни сили; когато се срещнат съществата, създадени едно за друго, те се разбират и обикват още преди да са си проговорили!

— И твоето заключение, мили мой?

— Но... няма заключение.

— Хайде де! Твоето хубаво лирично излияние, макар и неволно, изразяваше значително вътрешно вълнение.

— Може би... не зная... Но успокой се, моя малка Лиет, ние сме твърде големи приятели, за да не те държа в течение на всички промени, които настъпват в състоянието на моето сърце.

Настана известно мълчание. След това младият мъж заговори отново:

— Но стига сме говорили за мен. Сега е твой ред. Разкажи ми всичко, което знаеш за този браконьер, когото видях да се крие край брега.

— Да, той скита така или пък се разхожда — и аз не зная как да кажа — около езерото и из горите на Грандшен. Впрочем нещо съвсем естествено, защото колибата, в която той живее, се намира едновременно край брега на езерото и в началото на гората.

— Ти трябваше да ми я покажеш, Лиет.

— Струва ми се, че нямаше да бъде удобно — възрази младото момиче, като вдигна неопределено рамене.

— Защо неудобно?

— Смятах, че е по-добре да бъдеш предупреден предварително. Чуй по-напред моето приключение и доклада за моите открития относно тази тайнствена личност.

И Лиет започна, да разказва за произшествието с лодката, за гнева на маркиза, за втората среща с младия човек в гората, за разговора си с пазача Марсил и най-после за своето отиване до

колибата и за голямата изненада, която бяха предизвикали у нея издълбаните върху старите дъбови дъски на вратата стихове на Теофил Готие.

— Този човек трябва да е някой смахнат, малка моя.

— Да, известно време и аз мислех така, но знаеш ли, Миш, вече не съм на същото мнение. Впрочем главният горски пазач твърди, че този млад човек не е нито луд, нито опасен и дори изглежда, че го съжалява от цялото си сърце.

Докато Лиет говореше, лодката се бе приближила до замъка. С леко движение, без никакво сътресение, тя стигна до старата скеля, цялата обрасла с водни растения. Дватама скочиха заедно на пясъка. После, като се държаха ръка за ръка, те започнаха да се изкачват нагоре, тичайки по поляната, покрита с разцъфтели незабравки и маргаритки. По пътя около замъка, горе край широкия и дълбок изкоп, се забелязваше слабият силует на маркиз Дьо Грандшен.

— Моят чичо ни очаква с нетърпение, Миш.

При тези думи младото момиче започна да се смее лукаво.

— Какво те забавлява, Лиет?

— Маркизът, драги мой. Толкова добре отгатвам големия интерес, с който той ни дебне. Клетият стар човек!

— Добре, ето че сега пък го съжаляваш. Боже мой! Няма ли да ми обясниш по-ясно за какво се касае. И аз бих искал да се посмея!

— Нима още не си отгатнал, че маркиз Дьо Грандшен има една голяма мечта: да ни ожени един за друг!

— Не!... Как е могло да му хрумне подобно нещо!

— Аз съвсем неволно, говорейки му за теб, му вдъхнах тази мисъл.

— Тогава той сигурно мисли...

— Успокой се, аз го разубедих. Но той все още поддържа, че моето заспало сърце ще се пробуди за виконт Дьо Мартини. Това е неговото убеждение.

— Значи тази е причината, поради която бях поканен в Грандшен?

— Твърде е възможно. Разбираш ли сега защо се смея, Миш? Клетият стар чичо, никога неговата мечта не е била тъй близо до рухване.

— Защо?

— Защото ти си на път да обикнеш Силвен Нанси.

И докато по челото на Мартини преминаваше лека сянка, звънкият смях на Лиет се разнесе отново.

— Ти си лоша, Лиет — прошепна художникът. — Пази се, понякога любовта си отмъщава.

Х

На другия ден слънцето изгря на едно действително синьо небе. Когато то се появи, Мишел отвори широко прозорците на стаята си, за да го пусне вътре. Свежият въздух, който нахлу заедно със златните лъчи, накара Мартини веднага да тръгне за гората. Два часа по-късно един великолепен заек се намираше в ловната му торба. Веднага след това младият мъж тръгна край езерото, за да се отправи към чифлика на Силвен.

Въздухът имаше милваща мекота, която обляхваше полето с необикновена жизнерадост. Тя намираше дълбок отзвук и у Мишел. Слънцето, светлината, множеството ухания, които се носеха в тази пролетна утрин, предизвикваха у художника младенческа радост. Неговият поглед обхождаше гледката с израз на признателност и нежност. Без съмнение ранният час допринасяше за този възторг, но още повече удоволствието, което изпитваше при мисълта, че щеше да види отново Силвен.

От три дни неговата мисъл не преставаше да се върти около младото момиче и в паметта си той възпроизвеждаше всички, дори най-незначителните думи. Той си припомняше държането на девойката, обноските ѝ, беглите погледи, хвърлени към него, когато тя смяташе, че не е наблюдавана, припомняше си нейните големи очи, в които му се бе сторило, че долавя искрена симпатия. Силвен бе проникнала дълбоко в неговия живот, нещо повече — тя ставаше негова единствена цел.

Когато Мартини се озова на ъгъла пред имението на госпожица Нанси, той се спря, обзет от възхищение пред старата постройка, съвсем простичка, но заобиколена от големи дървета и цяла обгърната от глицинии. Слънчевите лъчи, които преминаваха през листата, полюшквани от утринния вятър, чертаеха на земята забавни фигури и хвърляха петна светлина, които непрекъснато се променяха. Мишел седна на порутените камъни на зида и остана замечтан и потънал в съзерцание. Изведнъж, сякаш за да може той да вкуси върховна

наслада и като че ли всичко беше предварително наредено, нечий кадифен глас започна да пее зад завеса от зеленина:

*„Тук долу всеки люляк прецъфтява,
всички птичи песни са краткотрайни;
аз мечтая за летата,
чийто спомен остава винаги!“*

И скоро кичестите клони на един люляков храст се разтвориха полека и между тях се появи Силвен с ръце, пълни с цветя. Тя беше облечена с рокля от пъстър плат в светли тонове. Тази материя не можеше да бъде скъпа, но скромната рокличка беше така мило ушита, че Мишел не можеше да си представи, че друго облекло би могло да стои по-добре на Силвен. Гъстите ѝ руси коси, сресани явно без всякакво старание да се нагласи сложна прическа, я красяха по-добре от всички кичури и букли. Тази хубава и пъргава парижанка, пренесена в залутания селски край, беше като едно от онези екзотични растения, на чийто вид и свежи цветове се възхищаваме толкова повече, колкото по-далеч се намират от средата, в която би следвало да живеят.

Мартини, който не можеше да си представи нищо по-очарователно от това видение, зашепна полугласно:

— Каква прекрасна картина, достойна за четката на Декамп!

При тези думи Силвен се обърна към зида. Щом видя художника, тя махна мило с ръка и му изпрати приветлива усмивка.

Младият мъж, насърчен от непринудения прием, прекрачи порутените камъни и незабавно се озова пред Силвен.

— Вие ли сте наистина, госпожице! Изобщо не се надявах да ви срещна толкова рано сутринта и едва не ви взех за някоя фея. Бъдете така добра да ме извините, че влязох в двора ви като крадец през порутения зид — добави той, като се поклони.

— Не ви се сърдя ни най-малко, господине. За доказателство ще ви помоля още сега за една услуга: помогнете ми да пренеса тези цветя до вкъщи.

Лицето на Мишел засия.

— На драго сърце! — възкликна той.

— Само че преди това — продължи Силвен — бих искала да откъсна още няколко клонки люляк, ако нямате нищо против, последвайте ме, за да ви подам цветята, а ако се наложи, да ми откъснете и някои от по-високите клони.

Мартини я последва послушно, с очарована и разнежена усмивка. Струваше му се, че в тази априлска утрин Силвен излъчваше от себе си нещо от чудната пролетна светлина. Всичко, което тя докосваше в този миг, сякаш добиваше нов блясък. Руменината на нейните страни разкриваше здраве и жизнерадост; така се разливаше по утринното небе пурпурът на зората.

Художникът имаше желание да забави хода на минутите, да задържи това блаженство, което поглъщаше тъй жадно.

— Госпожице, вие ли пеехте преди малко? — запита той.

— Нима сте ме чули?

— Да, чух ви и вашият глас ме завладя веднага! Не мога да забравя начина, по който изрекохте това „Аз мечтая за летата, чийто спомен остава винаги“.

— Това са стихове от Сюли Прюдон и за мен означават много — просто отбеляза тя.

— Гласът е отзвук на душата — продължи младият мъж, — а вашият глас много ми хареса, госпожице Силвен.

Той млъкна за миг и веднага след това добави:

— Позволявате ми да ви наричам така, нали?

Тези думи бяха произнесени толкова сериозно, че девойката остана озадачена. Сякаш чувствайки, че зад тях се крие нещо повече от един обикновен въпрос на учтивост, тя се смути. Впрочем дали някакво неочаквано предчувствие не бе я накарало да занемее...

Известно време тя остана мълчалива и замислена. Ръцете ѝ бяха отпуснати, изражението на неподвижния ѝ поглед — неуловимо. Кой беше всъщност този млад човек?... Защо идваше, какво желаше?... Но скоро лека усмивка пробяга по моминските устни.

— Това, което искате от мен, означава крачка към приятелство — каза Силвен. — Мислили ли сте за това?

— Действително, госпожице, само един приятел може да си позволи да ви нарича така, но ако вие желаете, можете още отсега да ме считате в числото на вашите приятели.

Тутакси тя се засмя закачливо.

— О, много мъчно ще бъде да преброя моите приятели!

Мартини я погледна учудено.

— Защо, толкова ли са много?

Силвен се замисли за миг, поклати глава и добави със спокоен глас:

— Ако искате, можете да ми помогнете да ги преброим... Да започнем: един...

— Един... — повтори Мартини.

Девојката млъкна и младият мъж я погледна в очакване. Веднага тя се усмихна и каза:

— Това е всичко.

— Как!... — промълви художникът смаян.

— Е, да, така е, ако вие станете мой приятел, ще бъдете чисто и просто единственият.

— Тогава аз съм още по-щастлив! — възкликна горещо той.

— О... извинете — прекъсна го в това време живо Силвен. — Щях да забравя господин Марсил, горския пазач в Грандшен.

Художникът сви недоволно устни.

— О! Все пак, надявам се, няма да кажете, че това е все същото нещо!

— А защо не, господине! Той е чудесен човек, комуто спокойно може да се разчита. Много обичам да говоря с него. Той ме разбира по-добре от всеки друг. Когато ние двамата сме заедно, той се подмладява и на мене ми се струва, че достигам неговата възраст и неговата мъдрост.

Погледът на Мишел говореше красноречиво, че той не споделяше това мнение. Ако Силвен се погледнеше в неговите очи, щеше да се види млада и хубава.

— Госпожице, по-добре да се върнем към това, което ме интересува. Искате ли ние двамата да станем истински приятели?

— Добре, нека да опитаме — каза тя тихо, като му протегна ръката си. — Но не трябва да бъдете прекалено взискателен, защото мога да посвещавам на приятелите си твърде малко време. Аз съм заета; не забравяйте, че съм чифликчийка. Впрочем съвсем незначителна приятелка, която не би могла да ви прави чест. Боже, ако обществото научи!

— Що за хрумване! — възкликна той недоволно. — Обществото! Какво общо има тук обществото? Обществото! Задълженията към него са само спънки към щастието! Създадените от него условности заместват истинските чувства и предизвикват най-егоистични пресмятания. Обществото е студено и глухо.

Той тръсна глава и отсече:

— Госпожице Силвен, оставете ме да прочета до дъното на вашите тъй добри и благи сини очи, искам да видя дали сте искрена, когато говорите така.

— Хайде — каза тя с усмивка, — трябва да отстъпя и да ви призная, за да ви успокоя напълно, че още първата вечер аз почувствувах непреодолима симпатия към вас.

— Благодаря ви, госпожице Силвен, значи вие приемате моето приятелство.

— Да, приятелю мой — отвърна тя закачливо. — И за доказателство вземете тези стръкове люляк и ми направете услугата да ги занесете до вкъщи. В това време аз ще взема нарцисите и лалетата.

Те влязоха заедно в голямата пуста кухня и на дългата дъбова маса двамата млади хора оставиха купищата пъстри и уханни цветя.

— А сега, приятелю — каза Силвен, — какво искате да ви предложа?

— Но... нищо — отвърна Мишел, доста изненадан.

Закачлива усмивка пробягна по устните на младото момиче.

— Нима не ви са известни изискванията на селското гостоприемство, господин парижанино? Не знаете ли, че селянинът се счита винаги задължен да предложи чаша вино или ракия на тези, които идват да го навестят? Това е стар селски обичай, който никога не ще умре, особено тук при нас, в Брен.

Тя му посочи един стол и добави все тъй приветливо:

— Хайде седнете и не отказвайте на една чифликчийка като мене чашка тиренско вино или ликьор от дюли, направен от вашата домакия.

— В такъв случай избирам решително ликьора от дюли — каза художникът с многозначителна усмивка.

— Струва ми се, че долавям в усмивката ви известно съмнение и подигравка — забеляза весело Силвен. — Може би вие смятате, че ликьорът няма да бъде подходящ за вашия мъжки вкус! За да бъде

един ликьор хубав, трябва да отлежи и вкусът му да се изтънчи, да стане кадифен, мек и траен едновременно. Ликьорът от дюли не е силен, но има прекрасен вкус и сгрява стомаха. О, знаей, той е стар ликьор, който вече не е на мода! Не прилича по нищо на коктейл, но хората, които все още умеят да разговарят приятно и задушевно, обичат да го пият глътка по глътка, с полузатворени очи... Да, говоря ви самата истина, приятелю мой. При това смело мога да заявя отсега, че когато вкусите моя ликьор, вие непременно ще поискате и втора чаша.

— Горя от нетърпение да опитам този ликьор, който трябва да е истински нектар.

Докато Силвен се качваше на едно столче, за да вземе от долапа шишето със скъпоценната течност, художникът извади от чантата си заека, убит специално за младото момиче.

— Госпожице Силвен, позволете ми да ви поднеса този дивеч, за да ви благодаря за сърдечния прием, който ми оказахте.

— На драго сърце го приемам! Въпреки че моето онзиденшно гостоприемство не заслужава подобен подарък. Всичко беше обикновено.

— Няма да възразя с нищо на вашите думи, госпожице, защото доколкото разбрах, вие изобщо не обичате комплиментите.

— Похвална прозорливост!

— Впрочем аз гледам да се възползувам от последните дни, благоприятни за лов. Още ден-два и всичко ще бъде свършено.

— Вярно е, сезонът вече приключва. Вие дойдохте малко късно, за да можете да му се насладите напълно.

— Да, твърде късно наистина — забеляза художникът с глас, изпълнен със съжаление. — А през есента кой знае къде ще бъде!

Съвсем несъзнателно след тези думи от гърдите на Мартини се изтръгна дълбока въздишка. За миг двамата останаха мълчаливи, всеки отдаден на мислите си. После художникът си припомни поръчението на Лиет да разпита госпожица Нанси за тайнствения браконьер. След известно колебание той каза внезапно:

— Видях край брега на езерото една самотна къщица. Ловен павилион ли е или убежище за пазачите? Вероятно тя принадлежи на маркиз Дьо Грандшен?

— Колкото и странно да ви се вижда това, тази колиба не принадлежи вече на маркиза. Дядото на настоящия господар на замъка я е продал на моя прадядо, както и ивицата земя, намираща се пред нея. Тази придобивка не представлява никаква ценност. Баща ми обаче държал много на къщурката заради лова на бекаси от засада.

— Ах, да, познавам този вид лов!... И той има своите удобства. Действително мястото е извънредно добре подбрано за тази цел. Но кажете ми сега тази къщичка не е ли обитавана? Стори ми се, че зърнах някакво перде на прозореца.

— Не сте се излъгали, господине, там живее моят братовчед Жан-Клод.

— Вашият братовчед! Значи вие имате братовчед, госпожице Силвен! — възкликна художникът, искрено учуден.

Девојката избухна в смях пред смаяния вид на Мартини. Тези кристални звуци отекнаха като прекрасна музика в ушите на младия мъж.

— Той е син на леля Елиз, болната, която живее заедно с мене, спомняте ли си?

— Но защо братовчед ви не живее с вас двете тук, в чифлика?

Сянка затъмни големите лъчезарни очи на Силвен.

— Вие засягате един твърде болезнен въпрос.

— О, извинете!... Не знаех...

— Естествено... вие не можете да знаете... — отвърна младото момиче с нескрита тъга в гласа.

И тя започна да пие бавно, на малки глътки хубавия златист ликьор, като повдигаше нагоре розовото си личице със свежи устни и блестящобели зъби.

Мартини унесено я гледаше. Той се възхищаваше на седефената белота на кожата, на грацията на дългия ѝ гъвкав врат.

Силвен беше тази, която първа заговори с тих, колеблив глас:

— Моят братовчед е едновременно мрачен самотник, мечтател и поет, за нещастие той е един разочарован и бунтуващ се срещу съдбата човек. Отначало, когато се настанихме тук, беше кротък и примирен. Полагаше усилия да прикрие от майка си мъката, че трябваше да прекъсне учението си и да погребее тук цялото си бъдеще. Но впоследствие леля Елиз му разкри неща, които засегнаха болезнено

честолюбието му и отровиха най-нежните му чувства. Сякаш всичко най-съкровено и най-благородно в неговото сърце бе смазано.

— Какво толкова страшно му е открила? — запита несъзнателно художникът, който все повече и повече се поддаваше на обземащото го любопитство.

— Не мога да ви кажа нищо повече, защото се касае за неща, които засягат Жан-Клод и майка му. Само те имат право да говорят за тях — прошепна девойката, почти извинявайки се.

Не трябва човек да бъде много прозорлив, за да схване какво значеха тези наглед обикновени думи. Ясно беше, че Силвен нямаше никакво желание да се впусне в повече обяснения, които може би щяха да разбулят тайни мисли и скърби на две същества, които ѝ бяха скъпи. Тя не можеше и не искаше да разкрива тайна, която не ѝ принадлежеше. Мишел схвана веднага това и сметна, че ще бъде по-благоразумно да не настоява повече. Реши да отложи за по-късно намерението си да разучи тези тайнствени следи.

— Извинете ме, госпожице Силвен — каза той. — Страхувам се да не ме сметнете за нахално любопитен. Задахох този въпрос, без да съобразя как може да бъде изтълкуван, а всъщност бях подтикнат само от искрените приятелски чувства, които изпитвам към вас.

Дълбоко вълнение трепна в гърдите на девойката, когато почувствува топлотата, с която Мартини изрече, тези думи. Сълзи бликнаха внезапно в очите ѝ и Силвен сведе клепачи, за да ги прикрие. Тя не бе свикнала да среща подобно разбиране у чуждите хора... Но ето че с нежно движение Мишел хвана малката ръка отпусната на края на масата, и я целуна леко и почтително. Свежата руменина по лицето на младото момиче се засили и то отдръпна ръката си бързо и смутено.

— Госпожице Силвен, смятам, че не е излишно да ви припомня договора за приятелство, който сключихме преди малко в градината, нали? — заяви младият мъж с усмивка, но и с известен упрек в гласа.

Девойката поклати глава и също тъй усмихната, отвърна:

— Успокойте се, аз лично зачитам договора и съжалявам, че за миг помрачих и вашето настроение с моята слабост.

— Не се тревожете за мен, моя малка приятелко. Аз мисля само за вас. Кажете ми, вие сигурно много сте страдали?

— Да, трябва да призная, че беше така. Когато бях принудена да прекъсна учението си, да загърбя всичките си блянове за бъдеще и да

замина за село, страдах много, но се борих. Нищо, което може да придаде стойност на живота, не се постига без страдание, нали? Във всеки случай всички разочарования, които изживях, бяха богато заплатени и възнаградени с радостта да се озова в родния край, в старата бащина къща, където преди мен са живели родителите и моите деди. Ако знаете как обичам старите сиви камъни на този дом, хубавите дървета, които ги заобикалят, големите зелени поляни, които се простират около него, и както сега, под лъчите на утринното слънце, са тъй свежи и блестящи от роса...

И тя добави тихо, сякаш говореше сама на себе си:

— Какво прекрасно място, за да прекара човек тук живота си... стига да е щастлив!

Мартини трепна и я погледна учудено. Тутакси Силвен съзна, че не беше сама. С бързо движение тя се обърна към Мишел. Техните погледи, изразяващи дълбока и взаимна симпатия, се срещнаха.

— Значи вашият братовчед не е родом оттук? — запита художникът.

— Не, не е оттук.

Настъпи мълчание, преизпълнено с тежки мисли за Силвен, която след известно време добави:

— Клетият Жан-Клод!... Колко бяхте прав преди малко, като твърдахте, че задълженията към обществото са пречка за щастието! Ето, моят братовчед е една невинна жертва на тези тиранични условности.

Тя замлъкна за миг и после продължи:

— От пет години той е изпаднал в ужасно положение на умствено вцепенение и на трескава, неопределена тъга. Особено преди, когато току-що се бяхме настанили в Брен и когато той живееше заедно с нас в Пресл, почти всяка вечер, след като бе прекарал целия ден в мрачно мълчание, което потискаше всички ни, той изпадаше в страшно отчаяние. Погледът на помътените му очи сякаш се губеше в дъното на някаква бездна от мъка и гняв. За щастие по това време той трябваше да отбие военната си служба и за малко поне разнообразието, внесено в живота му, го изтръгна от това гибелно състояние. След завръщането си, вече по-силен духом и тялом, той се настани окончателно в тази колиба край брега на езерото. Все пак има дни, в които Жан-Клод изпада отново в същото болезнено състояние.

Тогава е явно, че той страда непоносимо и аз много се страхувам да не би това отвращение от живота, което понякога го обзема тъй силно, да похаби бавно неговата силна воля.

Имаше нещо много затрогващо в този спокоен и простичък разказ. От него проличаваше какъв беше животът, който водеше Силвен. Той беше изтъкан от себеотрицание, търпение, енергия и благородна смелост. Каква тиха тъга имаше в нейния приятен глас, който потреперваше едва доловимо при тези болезнени спомени.

Мартини слушаше с голям интерес вълнуващата изповед. И сега, когато бе чул всичко, изпитваше огромно възмущение срещу жестоката съдба, която като мащеха се бе отнесла към Силвен. Изпитваше горещо желание да покровителствува това мило девойче, да я обгради с грижи и нежност. Искаше му се да я утеши, но не с обикновени думи, а с топла, безкрайна прегръдка. Струваше му се, че е готов на всичко, за да върне щастливата усмивка на тези свежи устни.

— Госпожице Силвен — започна той с нежен трепет в гласа, навеждайки се малко към момичето, — ако ме запознаете с вашия братовчед, може би бих имал известно влияние над него, може би бих могъл да му помогна да преодолее, да превъзмогне своето безразличие към живота.

— Не мисля! — отвърна бавно Силвен. — Въпреки че Жан-Клод остана извънредно мълчалив, вие не ще видите вече на неговото лице тази слабост и тъга, които търсят и будят симпатия. Сега братовчед ми се е изменил. Станал е по-твърд, затваря се в себе си, научи се да живее сам и да издържа тежестта на самотата.

— Все пак, скъпа малка приятелко, размислете върху това, което току-що ви предложих. Толкова бих искал да мога да направя поне нещо малко за вас — добави той с глас, глъхнешц от вълнение.

Пълно спокойствие цареше в малкия чифлик. Наоколо чуруликаха птички. Зад завесата от зеленина слънцето блестеше над цялото поле. Мишел не изпитваше вече никакво желание да говори: самото присъствие на Силвен задоволяваше неговите желания и той чувствуваше, че би могъл да стои така дълги часове край нея, сред тази атмосфера на спокойствие и тишина... Той я обичаше!... Имаше ли смисъл да се опитва да лъже сам себе си? Откога я обичаше? Отпреди миг или още от първата вечер? Всъщност имаше ли това някакво значение?

„Аз я обичам — каза си той, — обичам я, ще ѝ го кажа и ние ще се оженим.“

След тази мисъл Мишел затвори очи, сякаш за да изживее напълно насладата, която изпитваше.

Силвен не по-малко се радваше на дълбокото спокойствие, което, изглежда, допринасяше за царящата между тях задушевност. Внезапно от старинния кухненски часовник, украсен с богата резба, се отрониха глухи звуци. Последваха десет удара, бавни и тържествени. С бърз скок Силвен се изправи на крака.

— Вече е десет часът! — възкликна тя.

Но веднага след това девойката се усмихна със своята спокойна и закачлива усмивка и добави:

— Извинете ме, приятелю мой, но на мен ми се налага да ви напусна.

Мартини пое малката ръка, която тя му подаде, и много поразвълнуван, отколкото би желал да изглежда, покланяйки се пред Силвен, той се задоволи да стисне малко по-силно, отколкото приличието му позволяваше, нежната ръка, която държеше, притисната в своята.

XI

Сред гората на Грандшен се намираше обширно изсечено пространство. То беше извънредно отдалечено от населените места и се обитаваше от група въглищари, чийто произход не беше добре известен. Мишел излизаше за последен път на лов и затова бе дошъл в тази част на гората, където според думите на маркиза дивечът бе в изобилие.

Може би от разсеяност или увлечен в разходката, или пък от небрежност, но художникът, въпреки че наближаваше вече пладне, не бе убил още никакъв дивеч и се готвеше да се връща назад с празни ръце. Внезапно обаче един заек пробягна и мина почти пред краката му. Тъй като храстите бяха много гъсти, Мишел трябваше да стреля едва ли не наслуки. При все това животното бе ранено. Художникът схвана това по тичането и лая на своето куче. Заекът има сили да излезе от гората и Мартини го забеляза да тича с последни усилия към просеката. Но бедното животно не може да отиде далеч и кучето на художника се хвърли отгоре му.

Тогава внезапно от храстите се надигнаха неколцина мъже; единият от тях грабна заека и последван от другарите си, се отдалечи бързо. Мирза не искаше да изпусне плячката си, но един от въглищарите стовари със сопата си такъв удар по гърба ѝ, че кучето се върна, при господаря си, виейки.

Страшно ядосан, Мишел започна да тича след крадеца и успя да го настигне. Той се намираше на една поляна, където имаше няколко жалки колиби, построени от пънове, земя и клони. Десетина мъже и жени изникнаха като от земята. Дрипави, мръсни и гледащи враждебно, те имаха вид, който съвсем не беше успокоителен. Художникът обаче не се уплаши.

— Върни ми този заек — каза той със звънък и твърд глас.

— Не, той е мой, аз го намерих.

— Ти го намери, но аз го убих. Хайде, връщай ми заека или се пази!

Вместо отговор, последва предизвикателен смях.

Мартини тръгна право срещу противника си, но в същия миг пет или шест сопи се вдигнаха над главата му. Художникът се облегна бързо на дънера на един дъб и вдигна незаредената си пушка.

— Убиец! — извика една жена.

— Смажете го! — подзе в един глас цялата шайка.

— Спрете! — проехтя нечий мъжки глас.

В същия миг един млад мъж дотича през поляната. Беше Жан-Клод. Въглищарите го познаха веднага и побързаха да свалят тоягите.

— Нещастници! Какво щяхте да направите! Може би — щяхте да го убиете!

Глухо ръмжение отвърна на тази нападка. Все пак мъжете незабавно се отдръпнаха и сториха път на Мартини.

— Ето, вземи си плячката — каза крадецът и хвърли заека в краката на Мишел.

— Можеш да го задържиш — отвърна художникът. После, като обърна рязко гръб на шайката, тръгна към Жан-Клод.

— Благодаря ви от сърце, господине. Ако не бяхте вие, едва ли щях да се отърва невредим от това приключение.

— Във всеки случай съветвам ви да си вървите веднага, защото разправията би могла да започне отново.

— А вие? Нима ще трябва да ви оставя сам между тези хора?

— О! — промърмори Жан-Клод и вдигна презрително рамене.

Мишел се отдалечи, без да настоява повече, но преди да навлезе в храстите, се обърна, за да погледне още веднъж приятния млад мъж, който така навреме му се бе притекъл на помощ.

„Без съмнение — прошепна той сам на себе си — този момък сигурно е братовчедът на Силвен. Той има същите сини очи с жив и блестящ поглед, същите прозрачни клепахи с извити ресници.“

Щом се върна в замъка Грандшен, Мишел побърза да разкаже своето приключение на Лиет. Тя започна да се смее.

— Значи един обикновен браконьер те е взел под свое покровителство! Наистина светът се е объркал.

— Престани с подигравките, моя малка Лиет. Всъщност сега ти знаеш не по-зле от мен, че този млад човек не е обикновен браконьер.

— Тогава, драги мой, не ти остава друго, освен да го посетиш, за да му изкажеш своята благодарност.

— Аз мислих вече за това, но се страхувам, че няма да бъде приет добре.

— Хайде де! — засмя се Лиет подигравателно. — Един герой никога не приема зле тези, които е избавил от беда. Във всеки случай, мой драги Миш, ти сигурно си изглеждал доста зле, нали? А той трябва да е бил великолепен, когато е укротявал онези диваци!

— О! Ни най-малко. Той беше естествен и спокоен.

— Решително — продължи Лиет със замечтано изражение на лицето — този момък ще се изпречва винаги на пътя ни, за да ни спаси от някое затруднение.

— В случая той може би спаси живота ми.

— Живота — не!... Но ти едва ли щеше да се изплъзнеш без някоя неприятна рана — добави Лиет със закачлив смях. След миг тя добави по-сериозно: — Все пак, мили мой, съветвам те да не разказваш за произшествието на чичо ми.

— Добре, ще чакам, но да знаеш колко ми се иска да разбере причината, поради която този млад мъж е толкова неприятен на господин Дьо Грандшен.

Когато следобед Мишел отиде в колибата край брега на езерото, не намери там Жан-Клод. Но като поскита около къщурката, той го забеляза в една малка пещера, образувала се край брега от преплетени клони и виещи се растения. Младият мъж седеше на една отломка от скала. Той държеше в ръцете си големи бели листове, покрити с едър почерк, и изглеждаше потънал в мисли. От време на време написваше бързо по няколко думи върху полето на листовете. При шума от стъпките на Мартини трепна, вдигна глава, събра бързо пръснатите листове и стана, явно очаквайки някакво обяснение от този, който идваше, за да смути самотата му. С леден поглед и със свити презрително устни Жан-Клод гледаше неканения гост, присвил светлите си сини очи.

За миг Мишел остана мълчалив и като не знаеше какво да прави, започна да къса високите треви, които растяха наоколо. Малко смутен, той се опита да изкаже отдавна подготвените думи.

— Господине, държа да ви кажа...

— Чакайте! — прекъсна го Жан-Клод. — Аз също искам да ви кажа нещо, господине, и ако нямате нищо против, ще започна още сега.

Мартини кимна, много заинтригуван.

— Господине, имам към вас сериозен упрек.

— Упрек... към мен!

— Да, вие сте прекалено невъздържан. Заради един обикновен заек нагрубихте и заплашихте онези нещастници, които не ви желаеха никакво зло.

— Как никакво зло! — избухна Мартини. — Но те щяха да ме пребият, ако вие не бяхте дошли. Затова аз държа да...

— Нищо подобно. Тези добри въглищари искаха само да ви изпитат — ето всичко. Това е техният начин да плашат малко хората, които се решават да отидат до тяхното свърталище. При вас техният опит не успя и тъкмо това ги ядоса. Тази сутрин естествено не ви се случи нищо лошо, но друг път подобно неблагоприятие би могло да ви струва скъпо.

— Вие сте наистина великодушен, господине, и аз просто не зная как да ви докажа моята признателност.

— Вашата признателност... — отвърна Жан-Клод с подигравка в гласа. — Но за какво ми е тя! Не ви разбирам.

— Оставете ме поне да се извиня, че прекъснах заниманието ви, защото, доколкото видях, четяхте — каза художникът с добродушния и приятелски тон, който му беше присъщ.

— Впрочем — продължи младият човек така, като че не беше чул тези последни думи — вашата признателност не се пада на мене, а на моята братовчедка госпожица Нанси.

— Госпожица Нанси!

Клепачите на Жан-Клод затрептяха бързо. Той не можа да прикрие любопитния поглед, който хвърли към Мартини.

— Да, на госпожица Силвен, щом предпочитате така. Със своите многобройни добрини моята братовчедка съумя да привърже към себе си тези хора. За тях тя изпълнява едновременно ролята на лекар, на билкарка и на милосърдна сестра. И ако тази сутрин въглищарите се подчиниха на моя глас така безропотно, вярвайте ми, те сториха това само от признателност към моята братовчедка.

— Вашата братовчедка е ангел — възкликна Мишел възторжено.

Развълнувана усмивка премина бързо по лицето на Жан-Клод, който на свой ред възкликна:

— Силвен е нещо повече от ангел, господине, защото тя е неизразимо човечна. Тя е една великодушна девойка, която обича милосърдието, честността и разсъдливостта.

— Струва ми се, че аз вече съм я опознал малко — каза Мартини все със същото увлечение, — но като ви слушам да говорите за нея по този начин, моето убеждение и моите чувства се засилват още повече.

Жан-Клод не се престори, че не обръща внимание на разпалените думи на Мартини и известно време двамата мъже останаха мълчаливи и замислени. Мишел бе обърнал очи към езерото, което трепкаше под слънцето като грамаден копринен плащ с разнообразни и променливи отблясъци. В това време Жан-Клод съзерцаваше отдалеч зидовете на Грандшен, който беше забулен от лека синкава мъгла. Младият човек бе вирнал гордо глава, устните му бяха свити в иронична гънка и сякаш сянка помрачаваше високото му чело. Внезапно Мишел обърна погледа си към него и веднага забеляза тази сянка. За да разсее това впечатление, той побърза да каже със своя най-сърдечен глас:

— Вие сте избрали действително очарователно място. Нима човек може да си представи нещо по-приятно и по-прекрасно от това да работи, да мечтае и да спи при милващия шепот на вълните; да вдишва свежестта на водата и уханията на гората! А защо да не прибавим към тези прелести и лунните нощи, песните на птичките, голямото езеро, заобиколено с тръстики, между които се носят въздишките на вятъра, мъглите, пъплещи по бреговете!... Признайте, че за да изберете тази мила къщурка, потънала в тишина, вие трябва да сте малко нещо поет!

— Да, разбира се, господине, аз не се срамувам да призная, че обичам природата и разбирам нейната хармония. Без да имам дарованието на поетите, които впрочем често биват осмивани, не ми ли е позволено да притежавам поне малко от тези фибри, които изтръгват нашия ум от сухите и тъй често безплодни разсъждения!

В тона на младия човек се долавяше примирена тъга, а в същото време и една смела решителност. Колко странен беше този самотник!...

Мартини беше удивен. Този млад мъж му правеше особено впечатление. Той разбираше, че Жан-Клод изживяваше някаква тежка криза и начинът, по който момъкът я понасяше, печелеше неговото

съчувствие и симпатия. Макар и да не го познаваше още, той се чувствуваше привлечен към него. Всъщност Жан-Клод не му беше съвсем чужд, защото беше братовчед на Силвен, а не случаен човек.

— Е, драги ми господине — отвърна художникът, — смятам, че вие сте прав. Вярвайте ми, разбирам ви напълно и ви предпочитам точно такъв, какъвто сте — поет и философ. Понякога това е достатъчно, за да бъде човек щастлив.

— Щастлив!... Някой друг може би, но аз! — възкликна Жан-Клод с горчивина. — Личи си, че вие не знаете какво значи да загубиш на двадесет години щастието си за цял живот! От този съдбоносен ден сигурно съм нямал един час спокойствие. Ако пожертвуваната ми младост и всичките ми страдания се поставят на едни везни с греховете ми, колкото и да са многобройни, пак съм сигурен, че ще бъде допуснат в рая. Но не, няма да мога да вляза в рая, защото моят живот е отровен от дух на омраза.

Погледът на Мартини, изпълнен с искрено съчувствие и интерес, не се откъсваше от лицето на този разбунтувал се млад мъж, с бавен и сериозен глас той прошепна:

— Омразата е най-печалното задоволство, което сте могли да изберете. Има и други начини за облекчение на нараненото честолюбие.

Жан-Клод, поне привидно, не обърна никакво внимание на тази справедлива забележка. За известно време обаче той запази недружелюбно мълчание.

Мишел се възползува от това мълчание, за да наблюдава отново своя събеседник. Някак пряко волята си той чувствуваше приятелство към този чудноват млад човек, чийто живот беше заобиколен от тайнственост и мъчителни събития, които привличаха и разпалваха собственото му въображение на любител на всичко непредвидено и вълнуващо. Затова той подзе сърдечно:

— Драги господине, може би предложението ми ще ви се види странно, но искате ли да станете мой приятел?

Жан-Клод отстъпи рязко назад.

— Ваш приятел!... — промълви той с дрезгав глас. — Сериозно ли ми предлагате подобно нещо?... И ако е така, размислили ли сте преди това?

— Не, разбира се, но и съвсем не държа да го сторя.

— Вие не ме познавате, господине.

— Е, да, но надявам се, че ще ви опозная. И вярвайте ми, че съжалявам само за едно: трябваше да ви открия по-рано в този край, тъй беден откъм хора, приятни за общуване. Аз не умея да любезнича неискрено и затова ще ви кажа направо, че срещата с вас ми е особено приятна.

Жан-Клод схвана лесно скритата подбуда на тази постъпка. Мартини желаше неговото приятелство, подтикнат от добротата си и от своята сърдечна натура. В дъното на душата си младият мъж се почувствува затрогват, разколебан, привлечен. И при все това той се противопостави упорито:

— Не, това е невъзможно! — прошепна мрачно и тъй тихо, сякаш говореше сам на себе си.

— Невъзможно?... А коя е причината? — попита веднага Мишел, като отпрати своя открит поглед към сгърченото лице на Жан-Клод.

А той не отговори и се задоволи да поклати глава с покъртително тъжна усмивка.

Мартини, който продължаваше да гледа младия мъж с все същия интерес, подхвана много сериозно:

— Слушайте ме, драги господине, свалете от лицето си това изражение на дълбока тъга, което никак не подхожда на вашата младост. Аз познавам човешките физиономии или поне въобразявам си, че ги познавам, защото постоянно и със страст разучавам и анализирам лицата и нещата в този свят. И сега колкото повече ви гледам, толкова повече вярвам в първоначалното впечатление, което си изградих за вас. Вие сте човек, който е страдал много, разбирам, но не ви препоръчвам да пиете непрекъснато отрова от извора на вашите страдания. Вие имате опит и знаете колко е мъчителна самотата, на която сам сте се осъдили... Размислете върху поведението си и знайте, че можете да разчитате на мен при всеки случай.

— Ако ви кажех причината за моите страдания, вие сигурно не бихте настоявали толкова да станете мой приятел.

— О, не, очакванията ви едва ли ще се оправдаят! И все пак аз не искам да науча нищо за тези нещастия, които може би са имали мъчителни последствия за вас. Към вас ме привлича не чувство на любопитство, а само на симпатия. Сега, когато ви гледам право в

очите, съм сигурен, че пред мен стои един съвършено честен човек! Ако се лъжа, отказвам се от всичките си претенции на познавач на човешкото лице! В случай че се лъжа, макар и да не ми се вярва, признайте, че ще бъде твърде жестоко да ми отнемете всичките илюзии. Хайде, драги мой, подайте ми ръката си и да станем приятели.

Как можеше да се противопостави на такава сърдечност и толкова добро разположение! Този път Жан-Клод стисна ръката, която художникът му подаде, много горд и щастлив от своя успех.

— Човек просто не може да ви се сърди! — прошепна братовчедът на Силвен и сега в усмивката му нямаше никаква горчивина. — Кой знае всъщност, може би вашето приятелство ще ми бъде благотворно.

— Толкова по-добре — заключи Мишел с очарователно добродушие. — Ето един начин да се докаже, че понякога моята вятърничава глава може да роди добра идея. Така безделните ми скитания все ще послужат за нещо полезно. Честна дума, не давам този ден дори и за бъдещото си място в института!

Жан-Клод, обърнал поглед към далечината, сякаш не чу последните думи. На свой ред художникът замълча. Дълбоко спокойствие цареше над гората и водата. Лъчите на залязващото слънце хвърляха върху огледалото на езерото пурпурни стрели. Мартини и приятелят му се наслаждаваха на чудната съсредоточеност на този час и на пълната тишина, която едва се нарушаваше от лекото плискане на невидимите вълнички в тръстиките. Внезапно една чайка се издигна с тържествуващ вик и се изгуби над главите им, в синьото небе. Едва тогава двамата се върнаха към действителността.

Известно време те останаха, разговаряйки и разменяйки мисли върху самотата, лова и риболова, после, след като стиснаха сърдечно ръцете си, художникът пое обратния път. Той вървеше с гъвкави стъпки по пътеката, край която надничаха цъфнали иглики. Чувствуваше се особено лек и радостен и някаква нова вълна на щастие изпълваше сърцето му. Мишел мислеше за моралната подкрепа, която неговото приятелство можеше да донесе на Жан-Клод, и за голямата радост, която по този начин щеше да достави на Силвен.

XII

Когато се озова край ъгъла на чифлика Пресл, Мишел изпита желание да види Силвен. Защо да не ѝ съобщи веднага за пълния успех, който бе постигнал тъй неочаквано?... Щом бутна пътната врата и прекрачи прага ѝ, той се спря, изненадан от една очарователна гледка.

Силвен, застанала посред двора, хвърляше храна на петдесетина гълъби, всички сиво-синкави и с леки розови оттенъци по дължината на гушките. Питомни, умилкващи се дори, някои от тях кацах на раменете, а други по ръцете на девойката. Силвен се смееше от сърце, милваше най-малките и им говореше нежно като на малки деца.

Внезапно тя забеляза Мартини, застанал неподвижен до входа. Младото момиче му се усмихна и му направи знак с ръка:

— Приближете се, господин Мартини. Вие не познавате още моите гълъби. Елате да ви представя.

Художникът се приближи и след като се порадва на хубавите животни, каза с глас, в който се долавяше известна сериозност, въпреки закачливостта му:

— Госпожице Силвен, отгатнете откъде идвам.

— Драги господине, искам да ви кажа веднага, че изобщо не умея да разрешавам гатанки.

— Действително едва ли бихте могли да отгатнете, малка приятелко. Освен това би било жестоко да ви карам да тръпнете от нетърпение. Аз току-що бях при братовчед ви!

— При Жан-Клод! — възкликна тя с явно недоверие в гласа.

— Да, при това ние двамата разговаряхме почти цял час — добави Мишел с щастлива усмивка. — Но по-важното е, че се разделихме едва след като си обещахме, че ще се видим отново.

— Ще се видите отново! О, вие се шегувате!... — прошепна глухо девойката.

— Нима можете да допуснете, че съм в състояние да се шегувам с подобно нещо! — упрекна я веднага Мартини.

— Но това е невероятно! — отвърна Силвен така, сякаш се извиняваше.

— Невероятно без съмнение, но все пак действително. Нещо повече — ние дори си обещахме приятелство.

— Вие сте приятели! О, боже мой, но това е истинско чудо! — възкликна тя, като преплете ръце. — Жан-Клод, който не искаше да види никого!

После, след минутно мълчание, младото момиче запита:

— Как постъпихте, за да постигнете този неочакван резултат?

— Смятам, че постъпих съвсем просто. Ние разговаряхме и полека, без да се натрапвам, аз подтикнах братовчед ви да ми се довери малко.

Силвен вдигна към младия мъж очи, разширени от учудване:

— Да ви се довери?... — прошепна тя.

— Да, вашият братовчед ми засвидетелствува достатъчно доверие, като ми призна, че е страдал много и че още на двадесет години животът му започнал да се разбива и бъдещето му да пропада завинаги.

Силвен не каза нищо и това обстоятелство изненада доста Мишел дьо Мартини. Той разглеждаше с любопитство девойката, която сякаш бе забравила неговото присъствие. Тя пристъпяше, дълбоко замислена, към алеята с люляковите храсти, които, полюлявани от вятреца, разнасяха в прохладния вечерен въздух своето нежно ухание.

Внезапно Силвен каза с чудноват тон:

— Не мога да разбера с какво вълшебство сте си послужили, за да успеете да накарате Жан-Клод да ви говори така.

Мартини започна да се смее.

— Никакво вълшебство, уверявам ви. Аз не притежавам, никакви особени способности да печеля хорското доверие и симпатии.

— Добре — продължи Силвен, като седна на стара, каменна пейка, позеленяла от мъх. — Искате ли да поприказваме малко? Разкажете ми подробно това удивително посещение при Жан-Клод.

Художникът незабавно започна да описва сутрешното си приключение. Разказът му беше свършено лек и естествен, но младият човек не пропусна да изтъкне несъзнателната симпатия, която бе изпитал към Жан-Клод още от първия миг. И тази симпатия, която

сега се подсилваше от дълбоко съчувствие, бе породила у него великодушната мисъл да се притече на помощ на този момък.

— Господин Мишел, не зная просто как да ви благодаря за вашата разумна намеса — промълви пламенно Силвен.

Сърцето на Мартини започна да бие ускорено. За първи път той чуваше девойката да произнася името му, и то тъй спонтанно! Затова младият човек отвърна с искрено вълнение:

— Малка приятелко, готов съм на всичко, за да ви доставя малко щастие!

Сред тази алея, забулена вече от здрача, гласът на Мартини бе прозвучал тъй особено, че девойката го обгърна с продължителен поглед. Такава нежност се излъчваше от светлите ѝ чисти очи, че Мишел потръпна от щастие. Приятно смущение обхвана цялото му същество. Той потопи очите си в очите на Силвен и както обикновено се случва в подобни мигове, двамата дълго стояха, без да говорят. Младият мъж, изкушаван да разкрие скъпата тайна, която изпълваше сърцето му, но без да знае как и кога да започне разговора; девойката, подозираща с тънкото женско предчувствие това, което ставаше в душата на Мишел, но твърдо решила да не му даде възможност да произнесе нито една дума на тема, която само за миг можеше да унищожи тяхното крехко приятелство.

Колкото повече продължаваше мълчанието, толкова по-мъчително ставаше и при все това създаваше около двамата обаяние, което нито единият, нито другият се решаваше да наруши. Месец по-рано те не се познаваха, а сега продължителните погледи, които си бяха разменили, предаваха на Силвен, сякаш чрез някакъв магнетичен ток, всички чувства на Мишел.

Гласът на Мари-Роз, която викаше младата си господарка, се стори и на двамата като нещо рязко и грубо, което ги върна към действителността.

— Госпожице Силвен — викаше тя, — можете ли да дойдете да ми помогнете? Време е телетата да сучат!

Едновременно двамата станаха от пейката. Бърз пламък сякаш лумна в миг по страните на Силвен, докато лицето на художника се бе сгърчило малко. Той възкликна нервно:

— Значи вие винаги ще бъдете робиня на тези досадни задължения. Впрочем работата, с която сте се нагърбили, е твърде

тежка за едно младо момиче, което не е отраснало в чифлик! Ако зависеше само от моето желание, бих ви откъснал от това потискащо всекидневие, за да имате възможност да се радвате на живота... и за да могат и другите да ви се радват!

Той бе подхвърлил тази забележка толкова невъздържано, че Силвен не можа да не се разсмее.

— Господин Мишел, знаете ли, че сте ужасен егоист и че невинаги успявате да се владеете?

— Извинете ме, госпожице Силвен. Действително не бях прав, като ви говорех така. Но не можете да си представите колко е голямо учудването ми, като ви гледам тъй нежна и деликатна да се занимавате с толкова тежка работа... И тъкмо затова за миг не можах да прикрия от вас мисълта си.

Силвен отвърна живо — полусериозно, полузакачливо:

— Ето, всички мъже сте еднакви. Понеже сте си присвоили правото на по-силни и си въобразявате, че сте непоклатими като дъбове, смятате, че на нас, жените, ни е особено приятно, като ни сравнявате с тръстики. Аз съм по-силна от вас, въпреки че имам вид на малка нежна женица. Вярвайте ми, сигурно е така. У нас силата на волята замества мускулите, а тази сила понякога е в състояние да извърши истински чудеса.

— За щастие! — отвърна художникът, все тъй малко нервен. — При това на вас тази воля ви е много необходима, за да можете да водите това съществуване, което сте си избрали.

Силвен се усмихна. Все тъй спокойна, тя продължи с шеговит тон:

— Знайте, господине, че аз се чувствавам много добре тук, на село! Природата запазва душата млада и чиста, както въздухът, който се диша на полето. И вярвайте ми, има наглед съвсем обикновени добродетели, които привличат най-вече със своята простота. Човек трябва да вникне в тези неща, за да може да ги проумее и да определи истинската им стойност.

— Все пак — поклати глава Мишел, който се увличаше в спора — вие не можете винаги да живеете така. Все някога ще трябва да се омъжите... и въпреки твърдението ви, че сте станали истинска селянка, вие сте възпитана другояче, за да можете да се омъжите за първия срещнат.

— Но кой ви говори за подобно нещо! Дори аз съм с намерение никога да не се омъжа, приятелю мой! — заяви тя ясно и категорично.

За миг Мартини остана удивен, смутен, а сърцето му се разтуптя до пръсване.

— Хайде де!... — прошепна младият мъж с променен глас. — Вашето сърце е твърде любящо, госпожице Силвен, за да може да се примири с подобна вечна самота.

Тогава младото момиче обърна към Мишел един съвсем непроницаем поглед, който той и друг път бе долавял, и отвърна бавно:

— Ако аз бях от тези малки светски момичета, които от сутрин до вечер четат любовни романи, фантазират и безделничат, сигурно щях да последвам вашия съвет... и кой знае, може би дори щях да ви помоля да ми помогнете да си избира съпруг. Но... — тя млъкна за миг и това едва доловимо замълчаване правеше от думите ѝ съвсем ясно признание: — Но виждате ли, аз съм разумно и мъдро момиче, на което женитбата съвсем не е необходима.

— Нали не говорите сериозно? — настоя художникът с оттенък на горчивина в гласа. — Как можете по такъв решителен начин да се произнасяте по толкова сложен и важен проблем, от който зависи цялата ви съдба?

— Аз не решавам нищо, приятелю мой. Аз съм искрена, но не непоколебима.

Очите на Мартини не се откъсваха от свежото лице, заобиколено със златисти коси, като че не можеха да се наситят да го гледат. После той каза, говорейки като че по-скоро на себе си, отколкото на Силвен:

— Виждам, тази вечер аз се държа непохватно и не ми остава друго, освен да се преклоня пред вашето благоразумие и забележителна прозорливост. Ще забравите ли поне моите думи?

— Успокойте се, аз вече ги забравих. Все пак ще си спомням, че вие сте един възискателен и малко капризен приятел.

Тя се усмихваше, като произнасяше тези думи. В същото време обаче личеше явното ѝ старание да придаде безгрижност и шеговитост на тона си.

След като обгърна с поглед девойката от главата до петите, младият мъж протегна ръка:

— До утре, госпожице Силвен.

— До утре, господин Мишел.

Веднага след като Мартини си отиде, дълбока въздишка на облекчение се откъсна от гърдите на младото момиче и тръпки разтърсиха цялото ѝ тяло. Сега, когато беше сама, освободена от особеното обаяние на Мартини, Силвен можеше да размишлява спокойно и хладнокръвно и да прецени вярно впечатленията, които бяха останали у нея от миговете, изживени на каменната пейка. Тя затвори очи, като че искаше да се съсредоточи по-добре, да се взре по-спокойно в собствените си мисли, но веднага ги отвори. Стъпки, които скърцаха по пясъка на алеята, се приближаваха: Мари-Роз, учудена, че младата ѝ господарка не се появяваше, идваше, за да я моли отново за помощ.

— Колко късно идваш, Миш! Нима през цялото време, докато отсъствуваше, беше в самотната къщурка?

С тези думи посрещна братовчед си Лиет, която отдавна дебнеше неговото завръщане.

— Не, не бях през цялото време там. След разговора ми с Жан-Клод държах да съобщя резултата от срещата ни на Силвен.

Странният тон на Мартини поразява Лиет. Нейният изпитателен поглед се спря върху лицето на младия мъж.

— Какво ти е, мой мили Миш? Изглеждаш недоволен, дори измъчен. Нима вече не си щастлив?

— Не съм щастлив, но съм влюбен. Не зная просто какво да мисля. Има моменти, в които ми се струва, че Силвен ме разбира, но това е много рядко. Тя бързо добива своя непроницаем вид, от който лъха любезно безразличие. Тя упорствува и издига между нас преграда, която аз не смея да прекрача. Чувствувам до каква степен тази девойка пази ревниво своята независимост.

— О, не мисли, че пази толкова ревниво независимостта си!... Това са чисто и просто женски похвати. Тя не иска да останеш с впечатлението, че веднага ти се е хвърлила на врата. При нейното положение би било много непохватно да постъпи така!

— Дано да си права! Въпреки всичко, безпокоя се и зная, че играта, която се води между нас, е решителна.

— Но Миш, мое момче, значи това влюбване е съвсем сериозно? А пък аз мислех, че подобни увлечения не траят повече, отколкото

траят розите... Въобразявах си, че увяхват бързо като цветята...

— Не мисля така, Лиет. Според мен любовта, която избликва тъй непринудено и внезапно, много често е неизмеримо дълбока. Цял свят от нови мисли се ражда в душата и преобразява човека. Да, вярвай ми, подобна любов е като оживила се внезапно беззвучна дотогава арфа.

Лиет не намери какво да отговори на тези разчувствувани излияния. Във всеки случай девойката беше изненадана от промяната, която се бе извършила с братовчед ѝ. Известно време тя остана дълбоко замислена, после каза с почти плах глас:

— Все пак, Миш, не мислиш ли, че тази девойка не е от твоята среда? Ако се ожениш за нея, може би възпитанието ѝ ще те дразни и измъчва.

— Не се страхувам от подобно нещо, Лиет. Тя никъде не би могла да бъде сметната за обикновена чифликчийка. Напротив, навсякъде, дори без да го желае, би правила впечатление със своята изтънченост.

— Хм!... Все пак има неща, които не се придобиват... Трябва да минат поколение след поколение, за да ги придобие човек.

— Има благородни качества, които не зависят от благородната кръв, и те ми са достатъчни — отвърна Мишел.

— Действително има — съгласи се Лиет. — Има благородство, което идва от чувствата, от духа или от възпитанието...

После, след кратко мълчание, девойката добави:

— Миш, досега ти живееше спокоен и щастлив. Страхувам се да не би това увлечение да ти донесе грижи, а може би дори и неприятности. Майка ти не знае нищо. Представиш ли си какво разочарование ще изпита тя, когато ѝ кажеш за тази си любов?

Мишел прокара ръка по челото си; погледът на черните му очи като че се помрачи и той каза бавно:

— Да... има нещо вярно в твоите разсъждения, Лиет. Тъй бих искал да не давам никому сметка за моите чувства, за обрата в моите мисли! Пламенната любов е още по-обгръщаща и приятна, когато остава неизвестна за останалия свят, който винаги дебне нещо ново. Тази любов вирее още по-добре, когато е забулена в тайнственост. Можеш ли да си представиш трескавото удоволствие да очакваш и да се надяваш!... И после, имам някакво предчувствие, че мама няма да разбере моята обич. В нашия случай всичко дойде тъй непринудено,

тъй неудържимо. Една случайност ни събра, една случайност ме обвърза... Но откакто видях Силвен, оттогава около нея започнаха да се въртят всичките ми мисли, всичките ми копнежи и желания.

Лиет, която слушаше изненадана и тръпнеща, вдигна очи към своя братовчед. Толкова жарка светлина блестеше в зениците на младия мъж, че девойката бе поразена и смутена. В миг тя като че отгатна какво представляваше тази страстна любов, любов, която винаги бе отказвала да допусне и винаги бе отминавала с презрение. Значи така изглеждаше човек, обладан от подобно чувство!... Ето, с Мишел бе станала и физическа, и духовна промяна.

Лиет не произнесе нито дума, но топла вълна кръв обагри страните ѝ. Безмълвна и зашеметена, обладана от неопределени и тъжни мисли, които не беше в състояние да си обясни, тя изкачваше редом с художника лъкатушната алея, водеща към замъка.

Топлият ветрец, който милваше лицето на младото момиче, разнасяше тънко ухание на люляк, на нарциси и зеленина. Горе, на пътя край замъка, Лиет се спря, за да погледне към спокойния простор на езерото... и за миг тъй жив, както ако беше го видяла в действителност, пред нея се появи образът на Жан-Клод.

— Лиет — извика Мартини, — прибираш ли се?

С недоловимо движение девойката се обърна и погледна братовчед си.

— Мишел — каза тя малко рязко, — нещата, които ми повери преди малко, ме настройват глупаво. Друг път предпочитам да пазиш всичко за себе си и да не ми разказваш нищо.

Художникът избухна в смях. Миг по-късно старата желязна врата на Грандшен се затвори след тях.

XIII

Една сутрин, когато бе отишъл в Пресл, Мартини попита Силвен:

— Мила приятелко, ще ми позволите ли да нарисувам вашия очарователен малък чифлик? Ето, бих желал да уловя тъкмо този миг, когато слънцето позлатява старите керемиди, по които е попъплил кадифен мъх, и върховете на кичестите високи дървета!

Девојката отвърна усмихната:

— А защо да ви отказвам? Напротив, ще ми бъде приятно.

И художникът се залови за работа.

Често Силвен изоставяше собствените си занимания, за да следи с очи творбата, която излизаше изпод четката на Мартини.

— Колко е хубаво! — възкликваше тя. — Как умело обхващате всичко на това малко платно и колко много живот има във всяка багра!

— Невинаги е лесно да се постигне желаният резултат. За да предаде с помощта на материални средства най-беглите впечатления и най-неуловимите оттенъци, художникът е принуден да съсредоточи всичките си способности и да разкрие цялостното си впечатление.

— Така е, но тази работа трябва да е наистина чудесна, особено когато видиш усилията си увенчани с успех! Пред една хубава гледка вие сигурно незабавно мислите как да предадете впечатленията си; как да изразите прозрачността на въздуха и на водата, милувките на слънчевите лъчи над почвата, тревите и дърветата. Ако заниманията ми в чифлика не поглъщаха цялото ми време, толкова бих искала да се възползувам от вашите уроци, приятелю мой!

— Аз пък с най-голяма радост бих ви помагал, госпожице Силвен.

Понеже често се срещаха и разговаряха, двамата се разбираха много добре. При това Мартини никога досега не бе изпитвал толкова голямо удоволствие при работа, дори и когато бе рисувал най-привлекателни сюжети.

И в спокойната градина, където се носеше уханието на първите разцъфнали карамфили, часовете протичаха неуловими.

Несъзнателно тяхното приятелство се бе примесило с много нежност. След няколко седмици, прекарани в подобно приятелство, отношенията между Силвен и Мартини бяха станали по-близки, без между тях да е била произнесена една любовна дума. Тяхната близост беше откровено приятелство, без кокетство от едната страна. И в удоволствието, което двамата изпитваха при това общуване, те губеха всяка представа за времето.

Старата Мари-Роз понякога считаше за свой дълг да напомни на младата си господарка, че работата ѝ я чака. Тогава, смутена, девойката ставаше от мястото си с поруменели страни и докато се отдалечаваше бързо, чувствуваше как я следят възторжените очи на нейния приятел, очи, в които проблясваха далечни пламъчета.

Една сутрин, към края на времето, което Мартини обикновено определяше за работа, Силвен чу леля ѝ да я вика.

Погледът на госпожа Клод беше замислен. За миг тя обгърна цялото лице на младото момиче. Болната познаваше добре всеки израз на това лице, за да не бъде поразена веднага от неговия необикновен блясък, от унесенния поглед, от устните, които решително сякаш криеха някаква тайна.

— Кажи ми, Силвен, този художник скоро ли ще привърши рисуването на чифлика?

— Струва ми се, че има работа за още около петнадесет дни. Господин Дьо Мартини има намерение да направи няколко етюда: люляковите храсти, портрета на Мари-Роз, козите, пръснати по поляната...

Госпожа Клод прокара ръка по челото си и въздъхна дълбоко.

— Мила лельо, какво ти е? — попита Силвен. — Изглеждаш неспокойна.

— Права си, дете мое, неспокойна съм. Това всекидневно присъствие на господин Дьо Мартини ме тревожи.

Силвен, която продължаваше да се движи насам-натам из стаята, изведнъж се спря рязко и сините ѝ очи, чийто блясък се помрачи, се спряха на неспокойните очи на госпожа Клод.

— Каква мисъл те измъчва, лельо?... Какво тревожно има в присъствието на господин Мартини?

— И ти ме питаш?...

Лицето на Силвен бе добило особено изражение. Сведените ѝ клепачи скриваха погледа ѝ.

— След всичко, което той направи за Жан-Клод, можем ли да му откажем достъпа в Пресл?

— Вярно е, моят син е преобразен от това приятелство — прошепна болната жена.

— Сега Жан-Клод е на път да скъса с живота си на отшелник. С него е станала чудна промяна. Благодарение на общуването му с господин Дьо Мартини неговото държане е разумно, а това прави и тебе по-щастлива.

— Да, това е така...

— И не забравяйте, лелю, че Жан-Клод мисли вече сериозно да заработи. Той не само че е на път да стане вдъхновен поет, но и много добър съвременен изследовател на народната поезия. Господин Дьо Мартини го убеди, че притежава достатъчно подготовка и заложби, за да има успех в работата си.

Девојката продължи, насърчена от удоволствието, което се бе изписало по лицето на леля ѝ.

— И знаеш ли, лелю, къде смята да прекара Жан-Клод днешния следобед? Не, нали? В библиотеката на Шатору. Господин Дьо Мартини ще го закара дотам с колата си. Вярвай ми, лелю, тази промяна в живота на Жан-Клод ми се струва истинско чудо.

— Благодаря на Бога! — възкликна глухо болната, като преплете ръце. Но след известно съсредоточено мълчание продължи с тревожен глас: — Вярвай, Силвен, че аз благославям този млад човек за доброто, което ни стори, за голямата му доброта и прозорливост. Това обаче не ми пречи да мисля и за теб, мило дете. Аз те обичам твърде много, за да не се страхувам от някакво увлечение от твоя страна... увлечение, което разумът не би одобрил.

Права, със свити вежди и с внезапно променено изражение на лицето, което бе добило неочаквана твърдост, Силвен каза бързо:

— Лелю, бих била доволна, ако ми вярваш, че господин Дьо Мартини винаги се е държал безупречно с мен.

— Не се съмнявам и съвсем не е това, което ме тревожи. Бих искала само да те предпазя срещу увлеченията на собственото ти сърце. Господин Дьо Мартини е привлекателен млад мъж, към чийто

чар малцина могат да останат безчувствени... А ако ти се влюбиш, Силвен?...

После, по-тихо, тя добави:

— Толкова бих искала поне ти да бъдеш пощадена. Не ми се сърди, моя клета Силвен, но кой по-добре от мен би могъл да те предпази срещу едно увлечение, което не може да ти донесе друго, освен мъка и огорчения?

Силвен цялата потрепери, сякаш някакво студено дихание бе облъхнало душата ѝ. Тя поклати глава:

— Успокой се, лельо. Дори и да обичах господин Дьо Мартини, дори той да би ми предложил да стана негова съпруга, пак бих намерила смелост да му откажа.

— Възможно е, но това не би ти спестило страданията, клето дете, а тъкмо от тях искам аз да те предпазя.

— Не се безпокой за мене, лельо... Моята женска гордост е толкова голяма, че ми дава сили, които ти едва ли можеш да си представиш.

А след известно мълчание, през време, на което се чуваха само въздишките на болната, Силвен добави:

— Ще ти изпратя Мари-Роз, лельо, за да ти помогне да се облечеш. Предлагам ти да поизлезеш малко в градината, където е много приятно. Ще закараме количката ти под навеса от зеленина и там ще можеш да се радваш отблизо на цъфналите рози.

И Силвен излезе, по-скоро избяга в градината, към храстите, където нямаше жива душа. Там тя се отпусна на старата каменна пейка. Преплела ръце една о друга, девойката гледаше с невиждащ поглед зеленикавата почва на алеята, върху която, през дантелата на листата, слънцето хвърляше златисти петна. Никога досега тя не бе съзнавала колко много държеше на посещенията на Мишел. При мисълта, че вече няма да го види и чуе, сърцето ѝ се сви от мъка, която учуди и самата нея.

И понеже отдавна бе свикнала да се взира в себе си, Силвен установи с ужас, че това беше явен признак за любов. Значи от седмици тя не бе съумяла да се бори със своите чувства и бе оставила техните вълни да я носят, без да знае къде я водят и без да пита!

В този миг дълбоко в сърцето си тя знаеше, че обича Мишел и пред безизходното положение, което се създаваше от това

обстоятелство, продължителна тръпка я разтърси цялата. Още сега трябваше да задуши любовта, която изпитваше към младия мъж... Малко по малко трябваше да разрежи срещите и разговорите с художника; трябваше да скъса нишката, мрежата на тяхното нежно приятелство... И въпреки че имаше смелост да разсъждава тъй хладно, девойката разбираше много добре колко горещо желае в дъното на душата си той да бъде около нея до края на живота ѝ. И ето че сега, на всяка цена, тя трябваше да го забрави, да го изтръгне от мисълта си... Тогава, опряла чело на дланите си, Силвен изпита стипчивата сладост и горчивото облекчение от сълзите, защото твърде ясно си даваше сметка, че ако успее да прогони Мишел от сърцето си, щастието щеше да изчезне от живота ѝ завинаги... Трябваше да започне отново сивото си съществуване, което водеше от години и от което внезапно бе почувствувала неизразима умора и отегчение.

XIV

— Значи ти отказваш да дойдеш, Лиет? Много жалко, защото смятам, че риболовът ще те заинтригува.

— Не се съмнявам, Миш, но за мен е напълно невъзможно да прекарам цялата сутрин в обществото на Жан-Клод, когато зная изрично, че чичо ми в никакъв случай не би ми разрешил подобно нещо, ако му поисках позволение.

— Не може да се отрече, че вие двамата като роднини сте много задружни — отвърна художникът с явна ирония.

— Излишно е да се подиграваш, Миш. Вярвай ми, че изпитвам вече известно угризение, като те гледам да постъпваш така зад гърба на господин Дьо Грандшен. Може да се смееш, но аз съм почти с чувството, че лъжем, като крием всичко станало, и се чувствавам страшно неудобно.

— Тези предразсъдъци ти правят чест, мила моя. Но ти разбираш добре, че аз не съм длъжен да разсъждавам по същия начин.

Младият мъж потупа по рамото девойката и додаде:

— Не зная нещастията, които са разстроили живота на този млад човек, но зная, че той е умен, чувствителен, даровит и преди всичко — нещастен. Ако го познаваше по-добре, Лиет, сигурен съм, че ти първа би пристъпила към него — непринудено, в един истински порив на малкото си добро сърце.

— Слушай, клети ми Миш, подобно великодушие не би могло да ни оправдае в очите на моя чичо. Казвам ти, ако те придружа на този риболов, ще се чувствавам виновна! Разбираш, нали, не мога да забравя, че те са неприятели.

— Може би ти имаш право, Лиет — промърмори художникът, който вече слизаше надолу по стълбите.

Но Жозеф, личният прислужник на господаря на замъка, го спря по пътя, за да му предаде, че маркизът иска да го види.

Художникът веднага отиде в библиотеката, където намери господин Дьо Грандшен, седнал в дълбоко кожено кресло, опрял

болния си от подагра крак на ниско столче. При появата на Мартини старецът направи приятелско движение с ръце, но строгото му лице остана мрачно и загрижено.

— Елате, седнете тук, драги виконте — каза той, като му посочи стол близо до своето кресло. — Вижте, тази сутрин съм съвсем безпомощен. Прекарах зле нощта... Спах малко, но размишлявах много...

Той млъкна за миг и после продължи:

— Вие се готвехте да тръгнете на разходка. Можех да отложам разговора ни за довечера, нали, но очакването щеше да бъде твърде мъчително за мен. Драги ми Мартини, искам да ви направя едно предложение. Касае се за едно желание, което съм взел много присърце, затова ако трябва да бъда разочарован, предпочитам да го науча още отсега.

— Вие много ме заинтересувахте, маркизе.

— Приятелю мой, бъдете така добър най-напред да отговорите на този въпрос: Какво мислите за замъка Грандшен, за неговата гора и езерото?...

— Но... само най-хубавото, драги маркизе... Вашият замък е истинско чудо, а езерото придава рядка живописност на местността — отвърна веднага художникът, въпреки че лицето му изразяваше дълбоко учудване.

— Толкова по-добре, щом всичко ви харесва. Тогава... какво ще кажете, ако ви предложи да купите цялото имение?

— Да го купя... Аз!

— Драги ми виконте, не се плашете така. Работата ще се уреди напълно във ваша полза.

Художникът се засмя весело, сякаш не гледаше сериозно на целия разговор, а господин Дьо Грандшен подзе:

— Вие като че ли се колебаете да ми повярвате?

— Да, признавам. Да продават замъка си ми се струва идея — простете ми за израза, който ще употребя, но не мога да намеря нищо по-подходящо — малко смешна. Нима вие сте в състояние да живеете някъде другаде?

— Ако Грандшен стане ваш, смея да се надявам, че ще остана.

За миг Мишел запази мълчание. В тази минута той беше много склонен да вярва, че старецът беше засегнат от някакво мозъчно

разстройство.

— Извинете ме, маркизе, но трябва да ви кажа, че нямам нито желание, нито нужда да ставам собственик на толкова внушителен замък, какъвто е вашият. До Грандшен вилата на майка ми е съвсем скромна къщурка и при все това никога не ми е минавало през ума да се сдобивам с друго място за летуване и почивка.

Младият мъж се поколеба за миг и после допълни:

— Но за да бъда съвсем искрен, ще ви кажа, че не разбирам желанието ви да продадете замъка, когато имате наследница в лицето на Лиет. Защото щом сте държали толкова много да се запознаете с вашата малка племенница, предполагам, че сте имали това намерение, нали?

Маркизът не отговори веднага. По неговото лице премина израз на огорчение, веждите му се приближиха, погледът му стана твърд.

— Не се опитвайте да разберете. Знайте само, че не ми е напълно възможно да оставя на моята малка племенница всичко, което притежавам. Недвижимите имоти са видими и известни за всички, докато богатства от този род са известни на малцина!... — И с ръка той направи неопределено движение, с което вероятно искаше да посочи скъпите книги, античните мебели и тежките килими.

— Да, така е, но все пак това не ми обяснява причината, поради която избрахте тъкмо мен за купувач на Грандшен.

— Не разбирате?...

Настъпи мълчание. После старият човек подхвана с ясен глас:

— Хайде, виконте, нека двамата да бъдем откровени един към друг. Вие все още имате намерение да се ожените за Аликс, нали?

Художникът подскочи от мястото си.

— Никога не съм мислил подобно нещо! — възкликна той, почти побеснял от гняв.

— Как! Вие не искате да се ожените за моята племенница! Все пак тя ми беше казала...

— Глупости! — отсече Мартини, който във възбудата си беше станал от мястото си и крачеше насам-натам из библиотеката. Все пак малко по малко той стана по-спокоен и насмешлива усмивка се появи на устните му.

— Какво е могла да ви наговори тази хлапачка Лиет? — каза той, като седна отново до стареца. — Знайте, че ние двамата никога не сме

били влюбени един в друг!

Господарят на замъка повдигна бавно посърналите си клепачи; неговият студен и пронизващ поглед пресрещна настойчиво погледа на художника. От устните му се отрони ироничен въпрос:

— Нима вие вярвате в любовта, драги ми виконте?

— Дълбоко, драги маркизе.

Господин Дьо Грандшен въздъхна тъжно.

— Жалко, значи не е точно така, както Аликс ми беше казала.

После, като повдигна слабите си рамене, добави:

— Наистина нужно ли е човек да бъде влюбен, за да се ожени! Не ви ли се вижда достатъчно свързването на два живота, на два ума и две богатства?

— Действително сега това ми се вижда недостатъчно.

— А пък аз мислех, че вие сте сериозен човек, който се надсмива над всяка сантименталност! — подхвърли господин Дьо Грандшен и във възклицанието му се долавяше крайно разочарование.

— Да... възможно е да съм изглеждал такъв на тези, които не ме познават... Безгрижието е всъщност основна черта в моя живот! Да, безгрижието е много хубаво нещо за един артист, драги ми маркизе!

— Тогава?

— Но това беше в миналото — забеляза Мартини, като се стараеше да поддържа весел тон. — Днес от всички тези младежки лудости ми е останало само желанието да позная истинската любов, когато влюбеният чувства да се надигат в гърдите му вълните на опияняващи усещания и върши прекрасни детинщини, които карат сериозния човек да се усмихва и разнежват старците.

— Вие съвсем сте си изгубили ума! — подхвърли господин Дьо Грандшен с глух глас, който прозвуча доста неприязнено.

Но Мишел се усмихна добродушно и приветливо.

— Аз съм сантиментален човек, драги ми маркизе, и притежавам чувствителност, която грижливо се пазя да не издавам, но която е сложила своя печат върху целия ми живот. Минавам за превъзходен приятел, винаги весел и неуморим, и никой не подозира какъв голям дял има мечтателността в моята природа. О, знаейки, това е голям недостатък, но... понеже ме разпитвахте относно моите чувства спрямо братовчедка ми, налагаше се да ви поясня известни неща.

Смаян, господин Дьо Грандшен не намери какво да каже. Самият Мартини потъна в размишления, които го отведоха твърде далеч от неговия домакин. Във всеки случай той беше този, който заговори пръв и то много повече, за да отговори на собствените си скрити мисли, отколкото, за да оживи разговора.

— Е, да, изпитвам желание да бъда обичан от някое добро и умно младо момиче, достатъчно сериозно, за да може да се наложи над моята безгрижна веселост, и достатъчно весело, за да не я задуши. Как искате да открия моя идеал в лицето на братовчедка ми Лиет? Ние двамата се познаваме твърде добре. Аз не бих могъл да си наложа да не я подигравам. А трябва ли човек да се подиграва с тази, която обича, драги маркизе?

Господин Дьо Грандшен сякаш не го чу. Опрял чело на ръката си, той беше погълнат от мисли и Мартини не знаеше вече дали да стои, или да си отиде, когато тихо и предпазливо почукване на вратата на библиотеката дойде навреме, за да го изтръгне от затруднението. Чукаше Жозеф, прислужникът, който искаше да съобщи за идването на пазача Марсил.

С фуражка в ръка, Проспер Марсил направи няколко колебливи стъпки в библиотеката, докато Мишел дьо Мартини ставаше, за да му отстъпи мястото си. С едно движение на ръката господин Дьо Грандшен го задържа.

— Виконте, бих желал да останете — добави той със заповеднически тон.

Художникът се поклони. Застанал на няколко крачки от господаря на замъка, Марсил бе изправил своето ъглесто и строго лице.

— Господин маркизът ме е викал? — запита той спокойно, като гледаше господин Дьо Грандшен със своя ясен поглед, от който бликаше откровеност и доброта.

— Марсил, кога най-после ще благоволите да ми се подчините? — каза маркизът с отсечен глас, който прозвуча непоносимо остро.

— Нека господин маркизът бъде така добър да ми обясни в какво се състои моето неподчинение.

— Вие знаете за какво се касае и ви е добре известно, че в случая изпълнявате задълженията, които сте поели!

Гласът на стареца вече кълтеше. Тръпка премина по лицето на Марсил, който все пак запази мълчание.

— Хайде, отговаряйте!

— Съжалявам, че трябва да противореча на господин маркиза, но не се смятам за виновен. Съвестта ми не позволява да постъпвам другояче.

— Но вие сте виновен! — отсече твърдо господин Дьо Грандшен. — И за да мога да ви простя, аз трябва да си припомням, че в продължение на дълги години сте ми служили вярно и без слабости... Все пак аз не ще мога да понасям повече вашата небрежност, да не кажа вашето снизхождение, спрямо този, който без срам ловува незаконно из моите земи под носа на всичките ми пазачи, които сега смятам за негови съучастници. Чувате ли ме добре, Марсил: ако това състояние на нещата продължава, аз ще предупредя полицията!

— О... господин маркизът няма да направи това!

— А защо, мога ли да знам?

Очите на господаря изразяваха непоколебимата му воля. Марсил обаче не мигна, а с твърд и тих глас отвърна веднага:

— Нека господинът ми прости, но предпочитам още сега да му кажа, че никога не ще имам сили да подам жалба срещу този млад човек, който според мен заслужава уважението и вниманието ми.

— Млъкнете, Марсил! Нито дума повече или ще ви изпъдя незабавно!

Пазачът пребледня, устните му потрепериха, но той отговори спокойно:

— Нека господин маркизът знае, че предпочитам да бъда освободен от моята длъжност на главен пазач, отколкото да измъчвам този нещастник, който всъщност не нанася никакви вреди на господин маркиза. Впрочем той повече мечтае и пише стихотворения, отколкото лови риба и гони дивеч.

— Това е напълно вярно — прошепна Мартини. Маркизът му хвърли бърз поглед, лишен от всякаква благосклонност, а после подзе с тон, преизпълнен с горчивина:

— Не ми казвайте, Марсил, че този мизерник е един нещастник! Той живее като дивак в колибата си. Смятам, че би могъл да води друго съществуване и да печели почтено хляба си. Но той предпочита да

живее от забранен лов и риболов като най-долен крадец. Той е един горделивец! Той ме мрази; да отмъсти за моята строгост е единствената цел, която преследва.

Господин Дьо Грандшен млъкна. Пазачът Марсил отговори само с неодобрително мълчание, а Мартини наблюдаваше господаря на замъка, чието лице се сгърчваше като че от възкресяването на някакви мъчителни спомени.

Внезапно старецът се обърна към художника и каза с рязък глас:

— А вие, виконте, що за удоволствие изпитвате да говорите с този нахален нехранимайко?

Очарован от случая, който му се удаваше, за да вземе думата, Мишел отвърна с жар:

— Но аз съм сигурен, че той е почтен млад човек! Вярвайте ми, драги ми маркизе, прекрасен момък, образован, умен и далеч не е нехранимайко, както сте си въобразили!

— Как, значи аз съм си въобразил! Нима вие смятате, че го познавате по-добре от мене, виконте?

— Боже мой! Странно, но съм с убеждението, че вие никога не сте говорили с този млад човек!

— Опазил ме Бог!

— Виждате ли?... Тогава как можете да съдите за него, драги маркизе?

Господин Дьо Грандшен не благоволи да отговори и с движение на голяма умора опря глава на ръката си. Чертите му сякаш се вдълбаха навътре, горчиви гънки потреперваха в ъглите на устните му, израз на страдание обхващаше цялото му лице. Лесно беше да се отгатне голямото му раздразнение, при това на стареца сигурно му беше неприятно да покаже тази временна отпадналост.

Дълбоко мълчание бе настъпило в библиотеката, което смущаваше Мартини и главния горски пазач. Но господин Дьо Грандшен, който винаги когато желаше беше пълен господар над себе си, не позволи на чувствата си да го владеят по-дълго. Със забележително хладнокръвие той се противопостави още веднъж. С рязко движение изправи отпуснатото си тяло, а в същото време бледите му устни намериха сили да се усмихнат любезно:

— Мой драги Мартини — каза той, — имайте добрината да позвъните за моя прислужник, понеже болният ми крак се нуждае от

грижи. Да, така... благодаря. А сега, виконте, връщам ви свободата, както и на този упорит Марсил, който в бъдеще ще се старае да не забравя моите последни нареждания.

XV

Щом се озова вън от замъка, на заобикалялия го път, Мартини се спря. Той беше с впечатлението, че се събужда от продължителен сън, изпъстрен със съновидения. На няколко пъти прокара объркано ръка по челото си.

Въпреки личните вълнения, които го обземаха, Мишел не можа да не изпадне във възхищение пред чудната панорама, която се откриваше край стария замък; езерото беше сапфиреносиньо; гората, която постепенно се освобождаваше от утринните мъгли, го заобикаляше с нежнозеления цвят на своята шума.

Мартини се изтегна на земята, покрита с цъфнали полски цветя, и въпреки уханието, което се надигаше от смачканата трева, опита се да се взре ясно в себе си и да извлече някакво заключение за всичко, което току-що бе чул.

Сега той беше напълно сигурен, че господин Дьо Грандшен винаги го бе смятал за годеник на Лиет; неговата покана отначало, а впоследствие настойчивостта му да го задържи в замъка показваха колко дълбоко беше убеден в това маркизът. Мишел сви вежди и се замисли.

„Трябва ли да остана сега в Грандшен?... Не. Трябва ли да си отида, без да говоря за моята любов на Силвен?... Не. Значи решено е: още сега отивам да намеря Силвен и да ѝ предложа да сподели живота ми.“

Мартини се изправи с един скок и започна да слиза по алеята, която водеше към пътя. Близко до оградата, под сянката на една плачеща върба, той срещна Лиет, която като че го чакаше.

— Какъв загрижен вид, приятелю мой! Да не би причина за това да е разговорът, който води с моя чичо?

— На прав път си, Лиет. Това, което господин Дьо Грандшен ми каза, ме учуди страшно много.

— Хайде де!

Мартини направи нетърпеливо движение.

— Ето, ти ще се увериш сама. Маркиз Дьо Грандшен желае да продаде замъка си. Той е избрал вече купувача, и знаеш ли кого?... Можеш ли да отгатнеш?... Не!... Е, добре, аз съм удостоеният с тази чест. И понеже трябвало да се ожения за теб, милият човек смята, че ние ще бъдем достатъчно добри, за да го оставим да завърши спокойно дните си в Грандшен.

За миг Лиет остана объркана и безмълвна. Най-после тя можа да каже:

— Мишел, признай, че и това е пак една от твоите шеги.

— Никога не съм бил толкова сериозен.

— Тогава какво му отговори?

— Че никога не съм имал желание да ставам собственик на такъв внушителен замък като Грандшен.

— Нищо повече?

— Не. Е, да, естествено трябваше да му кажа, че никога не бих се оженил за тебе.

Лиет избухна в смях.

— Клетият ми стар чичо!... Как си го разочаровал, Миш!

— Вярно. Разсеях всичките му надежди. Затова преди малко реших да си замина още утре. Да оставам по-дълго гост на господин Дьо Грандшен след разговора, който току-що имахме, смятам, че ще бъде неуместно.

— И аз скоро ще те последвам — каза замислено Лиет. — Животът ми тук няма да бъде много весел, когато ти си отидеш, Миш. След всяка остра подагрена криза чичо ми прекарва по цели дни, затворен в стаята си. Все пак знам, че ще му бъде мъчно, ако си замина... но това заминаване е неизбежно и по-добре ще бъде да го ускоря, не смяташ ли?

Мишел не отговори на въпроса на Лиет. Той размишляваше.

— Колко е странно това хрумване — каза внезапно той. — Защо продава Грандшен, когато ти си негова законна и единствена наследница?

— О, знаеш ли, Миш, аз пък не съм толкова изненадана! Още първите дни, когато се настаних тук, бях с убеждението, че чичо ми крие нещо от миналото си и винаги имах чувството, че се движа в някаква тайнствена атмосфера. Досега имам доста доказателства, дребни наглед, но всъщност многозначителни! А какво значи тази

студенина на госпожа Фремон към мене... нейната потайност! Един ден я видях да излиза от Пресл. Да знаеш как се смути и как трепна, като ме зърна! После стана изведнъж много смирена и съвсем кротко ме помоли да не казвам на чичо си къде съм я видяла.

— Каза ли ти поне по какви причини?

— О, загатна много смътно и неопределено, но впрочем не каза нищо, което вече да не бях отгатнала; спомена за стара вражда между замъка и чифлика. Струва ми се, че е нещо като разправия относно общата граница или някаква размяна на земя.

— Не, Лиет, аз не вярвам на това обяснение. Враждата, която разделя замъка от Пресл, сигурно идва от някаква много по-сериозна рана — забеляза Мартини. — Преди малко господин Дьо Грандшен говори за Жан-Клод с такава неприязън и острота, че би трябвало човек да му припише много долна и дребнава душа, за да допусне, че той е в състояние да се заяжда тъй жалко със съседите си само заради някаква обща граница или къс земя. Не, тук трябва да има нещо друго, което може би скоро ще узная.

— Как така? Да не би да разпиташ твоя приятел Жан-Клод?

— Не, отказах се да ходя за риба! Но понеже реших да напускам Грандшен, не мога да тръгна, без да говоря на Силвен. Може би след малко тя ще повдигне крайчеца на завесата, само не зная дали това ще бъде несъзнателно или умишлено. Във всеки случай съм решил още сега да ѝ призная моята любов и да я помоля да стане моя жена.

— О, небеса! — възкликна Лиет с комична гримаса. После додаде със сериозен тон: — Не мислиш ли за мнението на майка ти, Миш? Тя няма никаква представа за твоите намерения и за нея сигурно ще бъде много мъчително да научи, че ти си избрал бъдещето си, без да споделиш с нея чувствата си, без да поискаш съвет.

— Моя скъпа Лиет, ти говориш разумно, но аз не бих могъл да понеса повече нито ден в неизвестност. Силвен най-напред, после майка ми.

— Тогава желая ти успех, скъпи ми Мишел — каза Лиет, като подаде ръка на Мартини с прямота и сърдечност.

— Благодаря.

После, като се приближи до братовчедка си, той запита с мила усмивка:

— Лиет, кажи, не ми се сърдиш, че не се женя за тебе, нали?

— Защо ще ти се сърдя, когато винаги сме били само двама добри приятели? Най-многого мога да съжалявам за женитбата по разум, за която мечтаеха нашите майки.

— Не съжалявай за това, моя малка Лиет. Ти заслужаваш много повече от обикновена женитба. Един ден и ти ще познаеш истинското дълбоко и завладяващо чувство... тази любов, тази безмълвна дотогава арфа ще се оживи изведнъж и ще зазвучи в сърцето ти. Тогава ще познаеш трескавото очакване, което прави влюбените тръпнеци от страх и надежда. Ах, да знаеш колко е хубаво дори когато още само се надяваш на щастие!

Лиет се усмихна замислено. Да, и тя би искала да се надява на щастие. Но уви! Сега не желаше нищо... При тази мисъл изведнъж сърцето ѝ се сви мъчително.

На прага на малкия чифлик Мартини се спря за миг, сякаш обхванат от притеснение и страх. През целия път той бе мислил за предстоящата радост и нито за миг мисълта за пречка, идваща от Силвен, не бе го осенила.

Не му минаваше през ума, че девойката е в състояние да отблъсне неговия възторг и да разбие всичките му мечти.

Но ето че сега, когато трябваше само да протегне ръка, за да отвори вратата и да направи няколко крачки, за да достигне Силвен, която виждаше там, в голямата стая, Мишел стана изведнъж неспокоен и нервен.

Девойката също го бе забелязала през отворените прозорци. Веднага вълна руменина бе заляла лицето ѝ и неудържима радост бе накарала сърцето ѝ да затупти трескаво. Но незабавно това признание на собствената ѝ слабост я ядоса; потръпваща, тя стисна с двете си ръце края на масата, където гладеше бельото, изпрано предишния ден. Все пак, въпреки вълнението си, тя се усмихна на младия мъж с тази сияйна усмивка, която пленяваше сърцата. Насърчен от тази топла светлина, Мишел влезе в чифлика.

— Добър ден, госпожице Силвен — каза той, като ѝ протегна ръка.

— Добър ден, господин Мишел. Не ви очаквах в този час. Смятах, че сте на риба заедно с Жан-Клод.

— Не отидох на уречената среща — отвърна художникът. — Държах първо да се видя с вас. Дойдох единствено за да ви говоря за нещо, за което досега не съм се осмелил да ви спомена... Имате ли време да ме изслушате, госпожице Силвен?

Изненадана и малко смутена, девойката хвърли изпитателен поглед към госта си.

— Слушам ви — прошепна тя, като му посочи един стол. Силвен седна на голямо сламено кресло с високо и право облегалo от тъмен дъб. С уморено движение тя опря назад глава. На тъмния фон на дървото се открояваше бялото ѝ лице с изящни черти и златистите ѝ коси. Мишел, който не бе виждал Силвен от няколко дни, я гледаше с такова възхищение, сякаш едва сега забелязваше нейната хубост и грация. Той не можеше да се откъсне от това съзерцание и сърцето му биеше ускорено, докато мислеше: „Какво чудно същество!... Ще имам ли щастието да го притежавам?...“.

В същото време младият мъж прошепна:

— Наистина, госпожице Силвен, вие не сте родена за живота, който водите.

Силвен се усмихна загадъчно:

— Лъжете се — каза тя, — този живот ми харесва и не бих искала да го заменя за друг.

— Възхищавам ви се — продължи той, като отправи очи към купа бельо, натрупан върху масата, — винаги сте заета, винаги...

— За да ми кажете всичко това ли искахте да разговаряме? — прекъсна го тя, като сви вежди.

— Имате право, не съм дошъл за това. Дойдох, понеже напускам Грандшен...

Девойката възкликна глухо:

— Заминавате ли?...

Тя се бе изправила несъзнателно и внезапна бледнина се бе разляла по лицето ѝ.

— Нима ще съжалявате за мене? — запита Мишел със закачлива усмивка, с която искаше да скрие своето вълнение.

— Приятно ми беше да ви виждам тук и да ви имам за приятел — отвърна младото момиче и му протегна ръка.

Мишел притисна между треперещите си пръсти малката ръчичка на Силвен, а после я поднесе съвсем неочаквано към устните си.

— Силвен — промълви той тихо, — само от вашата воля зависи дали ще замина радостен и щастлив, за да се върна скоро.

Девојката изтръпна. За миг дишането ѝ замря. Тя затвори очи, сякаш беше заслепена от някаква прекалено силна светлина.

— Как така? — изрече с мъка тя.

— Силвен, скъпа, за мен вие станяхте смисълът на живота... Целият свят, с всичките си прелести, се е събрал у вас... Вие сте въплъщение на тази чудна пролетна природа... Едва три месеца, откакто ви познавам, а животът ми е просто преобразен! Сега обикнах Брен завинаги; обичам дори тъжния изглед на бреговете на езерото, когато мъглата попъпли по тях...

Лицето на Силвен бе добило своето непроницаемо изражение. Сведените клепачи забулваха погледа.

— Тези лирични излияния не са никак характерни за вас, господин Мишел — каза тя бавно. — Смятах, че вие не сте способен на подобна слабост.

— Моля ви, Силвен, не си създавайте за мен невярно мнение. Ако аз ви говорих така, то беше само защото надниквах до дъното на сърцето си, за да ви разкрия цялата си любов.

Силвен се бе отдръпнала малко назад.

— Силвен — настоя младият мъж, — отговорете ми, обидих ли ви? Извинете ме, не ми се сърдете. Силвен, помогнете ми да намерим истинското щастие, като станете моя съпруга...

Силвен остана безмълвна, опряла лакти на края на масата. Тя чупеше ръцете си една о друга и гледаше неопределено навън. Очите ѝ бяха влажни, треперещите ѝ устни — полуотворени.

— Силвен — подзе Мартини, — нима желанието ми е неосъществима мечта!...

Той се наведе към нея, но още преди да може да погледне в очите ѝ, тя прошепна:

— Да... това е една неосъществима мечта.

От гърдите на младия мъж се изтръгна глухо възклицание, изпълнено с тревога.

— Силвен, не говорите сериозно, нали?... Искате само да ме изпитате.

Девојката трепна, като долови вълнението в гласа на младия мъж. С несъзнателно движение преплете ръце, сякаш и тя на свой ред

щеше да се моли... Но после ги отпусна изведнъж на коленете си.

— Господин Мишел... — започна тя и млъкна за малко, за да овладее гласа си. — Аз съм ваша приятелка, приятелка, която искрено желае да бъдете щастлив... но нищо повече.

— Защото не ме обичате, Силвен?

— Вярвайте ми, аз съм дълбоко трогната от тази чест...

— Моля ви, оставете тези изтъркани думи на приличие и отговорете на последния ми въпрос! — възкликна Мартини с болезнена невъздържаност.

— Имам задължения, които не мога да пренебрегна. Моята леля е постоянно болна и почти винаги е на легло. Женитбата ще създаде нови задължения, аз ще трябва да ви последвам и не ще мога да отделям време за грижите, които ѝ дължа...

— Но моята професия има това преимущество, че ми позволява да живея там, където искам, на село или в града. Обещайте ми само, че ще станете моя жена... и ние ще си устроим живот, който...

— Оставете, зная какво ще кажете. Сигурна съм, че дори да вземем леля Елиз с нас, аз пак не ще мога да ѝ отделям същите грижи.

— Моля ви, Силвен, престанете с тези неискрени извъртания, които са непоносими! Бъдете откровена, предпочитам да говорите рязко и направо! — И с едва чут глас Мишел добави: — Кажете ми по-скоро, че не ме обичате.

Девойката потръпна с цялото си същество. Думите на Мартини, с тяхната отчаяна енергия, разколебаха смелостта ѝ. При все това със спокоен глас, но с бледо лице, тя каза:

— Не сте прав, Мишел, аз ви обичам.

— О, Силвен, всичките ми надежди отново възкръсват! — възкликна младият мъж и обхвана изстиналите ръце на младото момиче.

— Чакайте, Мишел! Обичам ви, но никога няма да се омъжа за вас.

— Достатъчно е, че ме обичате. Това ме изпълва с надежди.

Силвен поклати отрицателно глава, но не отговори нищо. Лицето ѝ беше станало восъчнобледо. Настъпи такова мълчание, че се чуваше много добре бръмченето на пчелите, които събираха нектар от близките акациеви дървета.

— Чуйте ме добре, Мишел — подзе Силвен с едва сдържано отчаяние, — преди няколко години бях си дала обет никога да не се омъжа... при известни условия...

— Е, добре?...

— И точно с вас, приятелю мой, се препокриват тези условия.

— Но вие не сте обичали, когато сте дали обет, Силвен. Това, което говорите, е просто детинщина! Обети от този род лесно се нарушават.

— Ако бяхте обикновен художник, може би... но за виконт Дьо Мартини никога няма да се омъжа!

Сега гласът на Силвен звучеше ясно и волево. Дори младото момиче бе изправило глава с несъзнателно движение, преизпълнено с гордост.

Въпреки гнева, който се надигаше в гърдите му, Мишел не можеше да не се възхити от Силвен, толкова хубава със светналите си очи и пламналите си като пурпурни рози страни.

Мартини се приближи до младото момиче, хвана с жар ръцете му и с глух глас каза:

— Какво значение има бъдещето, щом сега знам, че вие ме обичате! Тази увереност е моя надежда, моя подкрепа, моя цел. Колко непознати и безгранични радости се крият в тези обикновени думи, които ще си припомням с трепет по двадесет пъти на ден.

Силвен затвори очи от умора... значи борбата не беше свършена!...

— Не се надявайте на нищо, Мишел, не се опитвайте да ме убеждавате, не ще успеете. Моето решение е окончателно.

— Силвен, любима, нима е възможно нищо да не ви трогне? Ах, ако ме обичахте така, както ви обичам аз!

— Говоря така тъкмо защото ви обичам. По-добре е още сега нашата раздяла да бъде окончателна.

— Не говорете така, Силвен. Аз не мога да намеря сили да се отдалеча завинаги оттук. Ще престана да идвам да ви виждам само когато престанете да ме обичате.

— Тогава... никога!

— Никога?

— Да, Мишел, никога! Моето сърце и душата ми са ваши завинаги... и при все това трябва да се разделим — довърши тя с почти

замиращ глас.

Мартини се възползува от тази слабост, за да настоява още веднъж:

— Понеже ме обичате, ще ми обясните ли поне коя е причината за това неразбираемо упорство.

— Вярно е, Мишел, вие имате право да узнаете причината. Да излезем, искате ли, тук могат да ни чуят.

Тя го поведе към близката поляна, където цареше тишина и спокойствие. Силвен се облегна до дънера на едно дърво срещу езерото; през широката пролука на храстите се забелязваше неговата лъскава повърхност. Край брега множество водни растения се преплитаха едно с друго. Водни кончета със сини крилца танцуваха над тръстиките и правеха грациозни кръгове. Живот и сила бликаше от всички тези растения, от блестящата зеленина, от чуруликането на птичките.

— Вие без съмнение не сте забравили — започна Силвен, — че има някаква тайна в живота на леля Елиз, тайна поне за вас, защото тук всички знаят нейното минало. Във всеки случай сега никой не припомня тази история, разиграла се преди двадесет и девет години.

— Не съм забравил нищо, Силвен, продължавайте, аз ви слушам внимателно.

— През войните по време на Революцията един маркиз Дьо Грандшен бил спасен от смърт от един от моите прадеди, който се биел редом с него. За да възнагради този храбър човек, господарят на Грандшен, след завръщането си в Брен, му подарил Пресл, тогава в зависимост от замъка. В продължение на век и половина отношенията между замъка и Пресл не престанали да бъдат сърдечни и приятелски. Но когато леля Елиз се върнала от манастира, където дядо ми я бил изпратил, разбирателството било нарушено.

По това време маркиза Дьо Грандшен, кръстница на Елиз, се привързала извънредно много към своята кръщелница и проявявала своята обич по най-различни начини. Леля Елиз, която била умно, възпитано и хубаво момиче, в манастира усвоила държането на светско момиче. Две години изминали така, без сблъсквания, без облаци, без промени в обичта на маркизата към моята леля.

Но господарите на замъка имали син — Клод, който пътувал в чужбина... Един ден обаче той се върнал във Франция и в замъка на

баща си срещнал Елиз... Клод я обикнал... Неговата любов била тъй гореща и упорита, че младият мъж се противопоставил на твърдата воля на маркиза и предпочел да се отрече от своето семейство и да напусне бащината къща, отколкото да се откаже от тази, която обичал...

Господин Дьо Грандшен не прости никога тази женитба. Той затвори за своя син и дома си, и сърцето си. Когато маркизата умря, Клод, предупреден от госпожа Фремон, дотичал веднага в Грандшен. Но баща му забранил да стъпи в замъка и клетият ми вуйчо напразно молил за прошка като виновно дете... Маркизът наредил да го изпъдят като досаден скитник.

Тръпка разтърси Силвен. Тя млъкна за миг, припомняйки си драмата. Струваше й се, че чува сърцераздирателния зов на този Клод дьо Грандшен, който бе страдал толкова много заради своята любов...

Мишел наблюдаваше мълчаливо лицето на Силвен, което под влияние на мъчителните спомени бе станало бледо и тъжно. Девоичката продължи:

— С жестоко наранено сърце и гордост вуйчо ми се завърнал в Париж, където той живя тихо и безшумно до смъртта си. Малкото наследство, получено от майка му, не подобри с нищо неговото съществуване. То му даде само възможност да изучи сина си, както и мене... Клетият вуйчо, той беше, толкова великодушен, чувствителен и сърдечен човек! Никога не го чух да се оплаква от съдбата си, въпреки че винаги беше покъртително тъжен и може би изпълнен със съжаления... При все това леля ми и той бяха най-задружната двойка, която някога съм срещала, и до последния ден нищо не накърни тяхната любов.

Младото момиче си пое дъх и продължи:

— До нашето пристигане тук Жан-Клод и аз не знаехме нищо за трагичните събития, които бяха предшествували женитбата на леля и вуйчо. Смъртта на маркизата, съществуването на маркиза и на замъка Грандшен ни бяха свършено неизвестни. Този край също ни беше напълно чужд. Аз не знаех нищо повече от това, че притежавах малко наследство в Брен, пазено грижливо от млечната сестра на моя баща. Всичко останало се криеше от нас, и то най-грижливо, от двамата изгнаници, които през целия си живот бяха мислили само за нашето спокойствие и нашето щастие... Когато леля Елиз ни разказа всичко,

Жан-Клод приличаше на човек, в чиито крака е паднала мълния. Както беше примерен и кротък, изведнъж той стана невъздържан и буен. Обладан бе изцяло от омраза към горделивия старец, който бе наложил на родителите му това тежко заточение и чието каменно сърце не можеше да се разнежи дори при мисълта за внука, който можеше достойно да продължи рода му. Леля ми често го уверяваше, че първите виновници са били тя самата и баща му, но Жан-Клод отказваше да признае тяхната вина спрямо стария маркиз. Впрочем как другояче можеше да разсъждава той, когато в продължение на години бе имал възможност да прецени величието на своята презряна майка и да разбере как обичаше тя и как беше обичана! Така е разсъждавал винаги Жан-Клод, така дълбоко в душата си съм разсъждавала и аз. И въпреки че кръвта на семейство Грандшен не тече в моите жили, аз не съм по-малко горда, от който и да е негов представител! — завърши Силвен и цялото й същество бе озарено от вътрешна гордост.

Колко хубава бе тя така, с тази светлина, която беше озарила челото ѝ!

— Силвен... не сте ли малко несправедлива? — попита нежно Мишел.

— Ах, ако вие бяхте свидетел на страданията на моя скъп и благороден Жан-Клод! Пред майка си той никога не си позволяваше да се оплаква, за да не я натъжава повече. На мене обаче казваше всичко, поверяваше ми мъката си, че бе прекъснал учението си, разкриваше ми тревогите и ядовете си; сълзите в неговите очи разкъсваха сърцето ми. Вярвайте ми, след като бях свидетелка на всичко тава, за мене беше лесно да се обрека на вечна самота!

Мишел улови ръката ѝ.

— Моля ви, Силвен, проявете здрав разум. Не виждате ли, че вашият случай съвсем не е като случая с леля ви. Ето, да започнем със самата епоха, сега тя съвсем се е променила. Днес никой не говори за неравни бракове!

Силвен се усмихна горчиво.

— Така мислите вие, Мишел, но вашата майка, която е контеса Дьо Мартини, сигурно ще откаже да даде съгласието си за нашата женитба, ако изобщо аз бих имала слабостта да се вслушам в думите ви.

— Откъде знаете, Силвен! И после, какво значение има това! Нямам ли аз пари, които съм заслужил със собствения си труд? И този труд не ми ли позволява да живея навсякъде, където пожелае? Силвен, моля ви, помислете още веднъж, помислете за вашето щастие, за вашето бъдеще.

— Мишел, аз пък ви моля да не настоявате повече, защото моето решение е непоколебимо.

После, като направи кръгообразно движение с ръка, сякаш искаше да обгърне всичко наоколо, тя добави:

— Що се отнася до моето бъдеще, сега то е затворено в този малък селски кът. Ето къде минава моят живот и аз имам само едно желание: той да изтече тук до последния му ден.

Мартини замълча. С един поглед той обгърна зеления наклон на поляната, заобиколен отвсякъде с буйни и пъстри храсти... езерото, което трептеше зад гъвкавата преграда на тръстиките... старата къща, която се простираше под сянката на големите дървета със старите си сиви зидове и с червеникавия покрив, по който пъплека лишей и мъх... Мишел усещаше как сърцето му се свива при мисълта, че ще трябва да напусне тази девойка и тази местност, която бе обикнал. Внезапно той изпита неудържимо желание да прекара тук целия си живот заедно със Силвен, на която се възхищаваше заради смелостта и енергията, с които се бе отърсила от навиците и предразсъдъците на буржоазното съществуване, за да тръгне смело срещу течението и да намери начин да обнови душата и сърцето си сред тази селска самота. Той самият, откакто бе напуснал Париж заради чистия полски въздух, не бе ли почувствувал как духът му става по-крилат и по-силен?

— Силвен — каза той с глас, в който се долавяше дълбока молба, — не искате ли твърде много от мен? Защо да се отричам от вас? Защо да напускате този кът, който тъй обичате? Обикновеният селски живот ме привлича. Не искате ли да го споделите с мен?

Силвен, която го слушаше с цялата си душа, внезапно захлупи лице в ръцете си. Тя се бореше с всички сили срещу желанието да извика това „да“, за което той се молеше, да му обещае най-после, че ще бъде негова съпруга въпреки и срещу всички. Но вместо това, вик на страдание се изтръгна от устните ѝ:

— Мишел, не бъдете жесток! Вие ме измъчвате!

— Но как мога да приема безропотно моята присъда! — отвърна той с отчаяние в гласа.

Силвен откри лицето си и потопа очите си в очите на Мишел.

— Приятелю мой — започна тя с неопишуема нежност в гласа, който въпреки това оставаше твърд, — никога не ще бъда избраница, нито жена, на когото и да е друг, освен на вас, но не искам да стана ваша жена пряко волята на вашата майка. Не мога да сторя това след всичко, което леля Елиз ми разказа за своето нещастно минало.

Мартини стоеше прав пред нея. Обладан от мисълта, че трябва да си отиде, да замине може би завинаги, той оставаше безмълвен, със стиснато от възмущение гърло, с бледо и сгърчено лице.

Внезапно, в неудържим порив, Силвен се приближи до младия мъж и докосна устните си до лицето му — леко, бързо, неуволимо.

При тази неочаквана ласка Мартини се върна към действителността. Той се опита да улови Силвен, но девойката се отскубна от ръцете му и извика:

— Сбогом!...

И младият мъж видя само как светлата рокля изчезна бързо зад полските храсти.

Мишел остана на мястото си неподвижен, като закован, там, където бе водил разговора със Силвен. Той беше смаян от бързината, с която бяха рухнали всичките му надежди. Нанесеният удар беше толкова болезнен, че той беше склонен да вярва, че е жертва на кошмар. Като не го виждаше да се помръдва, една сврака литна и кацна на дървото до младия мъж, тъкмо над главата му. После тя подхвърли своя подигравателен вик, подобен на присмех. Мишел се събуди сякаш от тежък сън и почти побягна от двора, хлопна пътната врата след себе си и се озова бързо на пътя.

Надалеч се чуваше гласът на Мари-Роз, която викаше козите си... блеенето на овцете, които се прибираха в обора... скърцането на стария кладенец на Пресл... Мишел се спря за миг, за да се вслуша в тези познати шумове, които караха сърцето му да бие с широки топли удари. Той си пое дъх, сякаш внезапно бе почувствувал недостиг на въздух в гърдите си; още миг изглеждаше колеблив, съсредоточен... После младият мъж пое решително към замъка Грандшен.

XVI

Мишел никога не можеше да си даде сметка как се бе отдалечил от Брен, за да се върне в Париж, как бе намерил силила не отиде вече при Силвен, за да изкаже отново любовта си към нея, каквито и да биха били последствията от това. Понеже не беше в неговия характер да отлага изпълнението на назрелите в главата му кроежи, колкото и дръзки да бяха те, Мишел, този любимец на съдбата, пожела още същата вечер при завръщането си в Париж да разкрие на майка си своите най-съкровени желания. Уви! Още при първите му признания госпожа Дьо Мартини го прекъсна, за да заяви, че никога не ще одобри подобна женитба; че той е свободен да се ожени за чифликчийката, но тя никога няма да я приеме за снаха. Майка му бе употребила почти тези думи:

— Мило дете, предпочитам да знаеш още отсега, че отказвам да дам съгласието си за женитба, която смятам за смешна и крайно неподходяща за теб.

На другия ден Мишел се заключи в ателието си, за да избегне досадните посетители, които, научили за завръщането на видния художник, бързаха да му засвидетелстват вниманието си. Младият мъж избягваше дори майка си. Той търсеше самотата, за да сподави мъката си. Спокойствието като че ли му носеше известно облекчение... Но въпреки всичко той не успяваше да обуздае неудържимия поток на мислите си и скоро спомените за Пресл, неговите най-скъпи и най-мили спомени, го обладаха изцяло.

В самото начало Мишел не бе разбрал цялата същност на своето нещастие. Мисълта, която вземаше връх над всички вълнения на сърцето и душата му, беше, че Силвен го обича. Той си казваше, че упорството на младото момиче няма да трае дълго, че в края на краищата всичко ще се уреди, че времето е съучастник на тези, които обичат истински.

Всекидневно той пишеше на Силвен, подтикнат от нуждата да облекчи сърцето си, да ѝ каже всички нежни думи, които напиреха на

устните му, и да разколебае нейната твърда решителност... Но всяко негово писмо оставаше без отговор. Предположения, породени от страх и от надежди, илюзии и разочарования, изпълниха дните и нощите на младия мъж. С всеки изминат ден Мишел познаваше все по-дълбоко една мъка, чиято дълбочина никога не бе подозирал. Всеки изминат час го обезсърчаваше все повече, малко по малко безнадеждността го обземаше коварно и го превръщаше в отчаян несретник.

Той не можеше повече да се владее; впрочем не се и опитваше да го стори. Всичко, което представляваше неговото съществуване, преди да познава Силвен, сега му беше безразлично. Предишният му живот не представляваше вече друго, освен едно дълго очакване на тази голяма любов. Той никога нямаше да може да се освободи от своята нещастна страст. Нямаше да обича никога вече, а живот без любов, след като човек е вкусил вече от това тъй сладко опиянение, заслужава ли да се изживее? Мишел смяташе, че не!

След няколко седмици госпожа Дьо Мартини започна сериозно да се безпокои за състоянието на сина си. Откакто се бе завърнал в Париж, тя го бе виждала само веднъж, и то при пристигането му. При това всеки ден бе отивала да го навести, но винаги я посрещаше Виктор, верният прислужник на художника. Тогава тя научаваше, че Мишел прекарва времето си в мечти, излегнат на дивана в ателието. Но най-лошото беше, че младият мъж не се хранеше, не работеше и почти не спеше. Дълбоко отчаяна, госпожа Дьо Мартини се молеше на Виктор да се грижи за сина ѝ, да му приготвя най-вкусни ястия, които можеха да възбудят апетита му, и изобщо да се грижи зорко за това голямо момче, което понасяше зле малкото изпитания, които животът му поднасяше. После тя се завръщаше разтревожена, със свито сърце и с всекидневен нарастващ съжаление, което вече не ѝ даваше мир. „Ако поне беше богата!“ Госпожа Дьо Мартини, която не беше лоша и обичаше нежно сина си, без съмнение щеше да приеме заради неговото щастие брака му със Силвен, още повече че се ужасяваше от всякакви семейни спорове и сцени, колкото и дребни да бяха те. Но веднага споменът за Лиет, която познаваше от малка и чийто брак с Мишел отговаряше тъй добре на собствените ѝ желания и на изискванията на обществото, подкрепяше решението ѝ никога да не допусне женитбата на сина ѝ с госпожица Нанси.

Един ден, когато угризения и колебания я измъчваха повече от всякога, тя писа на Лиет, за да я помоли да се върне в Париж. Майката се надяваше, че присъствието на младата девойка около Мишел в края на краищата ще го изтръгне от отчаянието, в което бе изпаднал. Госпожа Дьо Мартини получи отговора със следващата поща. Но този отговор беше толкова неочакван и изненадващ, че на добрата жена ѝ беше нужен цял един ден, за да се съвземе от своето учудване и вълнение.

Лиет пишеше:

„Не, кръстнице, не аз трябва да дойда в Париж, а вие да дойдете тука. Толкова много неща имам да Ви казвам! И после тук, в Грандшен, Вие ще видите Силвен, ако, разбира се, желаете: след това спокойно ще можете да размислите върху положението. Спокойствието на полето ще преобрази сърцето и схващанията Ви. Далеч от безполезната суета на вашия свят, пред просторното езеро и величествената гледка, животът на Силвен, нейната смелост, нейната гордост ще добият в очите Ви несравнима стойност, което сигурно ще ви накара да разберете по-добре любовта на Мишел.

Любовта на Мишел!... Това сигурно Ви кара да се усмихвате, нали? Вие вероятно си казвате, че нещата в живота не се развиват така, както в романите, че когато се касае до сключване на брак, не трябва да се отделя голямо място на любовта... Да, знаей как стават женитбите в нашия свят и дълго смятах, че това е най-добрият начин, за да живее човек щастлив и спокоен...

Но откакто проследих развитието на чувствата на Миш, разбрах, че любовта е по-силна от всички предразсъдъци, по-силна от разума, богатството и самия живот... Когато за първи път Вашият син ми говори за своите чувства, аз се изсмях подигравателно; после, когато разбрах, че това е вярно, останах много учудена, а накрая неговата изповед започна да ме смущава... Сега дълбоко в душата си аз му завиждам...

Скъпа кръстнице, оставете настрана Вашите мечти, Вашите амбиции, предразсъдъци и егоизъм и мислете само за щастието на Мишел. Опитайте се само да разберете това, което Вашият син желае тъй горещо... Това ще бъде най-хубавото разрешение, вярвайте ми. Бъдете храбра и добра... Аз Ви очаквам..."

През цялата нощ, която последва това писмо, госпожа Дьо Мартини спа зле и още от сутринта отиде рано-рано при Мишел. Тя бързаше, защото се страхуваше от самата себе си, защото не искаше решението ѝ да се промени.

— Трябва да говоря с моя син — обясни тя на Виктор. — Кажете му, че заминавам и че трябва на всяка цена да го видя.

Когато вратата на ателието се отвори, Мишел остана мълчалив, неприятно изненадан. Но в същия миг неговите очи срещнаха очите на госпожа Дьо Мартини... и Мишел сякаш отгатна мислите на майка си.

Цял изтръпнал, той застана прав и безмълвен пред нея, но погледът му беше умоляващ. Тя му подаде писмото от кръщелницата си и каза:

— Чети!

Когато Мишел прочете писмото, вдигна глава. Лицето му беше поруменяло. Младият мъж улови поривисто ръцете на майка си и сведе чело пред нея.

— Мамо! — промълви той.

— Значи ти искаш да се подчиня на тази малка Лиет? Искаш да отида там, за да видя твоята любима... да ѝ говоря?...

— О, мамо!...

Госпожа Дьо Мартини гледаше със свито сърце бледото и хлътнало лице на сина си. „Колко е посърнал за толкова кратко време“ — каза си тя.

В същия миг у нея се породил ревниво безпокойство срещу Силвен. Известно време тя се бори с това коварно впечатление, което я изпълваше с горчивина. Най-после въздъхна:

— Какво изпитание е това пътуване!

— О, мамо!... — каза Мишел с мъка и опря умолително чело о двете ръце на госпожа Дьо Мартини.

Тя потрепери от дъното на душата си; с втренчени очи, сякаш съзерцаваше някакви далечни неща... После, като повдигна челото на сина си, каза нежно:

— Успокой се... Ще се опитам!

— Мамо, мила, благодаря ти! — възкликна той, като я прегърна буйно. После запита почти тревожно: — Кога заминаваш?

— Но... утре, струва ми се!

— Мамо — подзе Мишел смутено, което съвсем не му беше свойствено, — дали да не замина и аз с тебе?...

— Не, не, моето момче, предпочитам да отида там сама. И когато преценя всичко, щом сметна за уместно да дойдеш и ти, веднага ще ти телеграфирам.

— Действително, може би така е по-сигурно. — След дълбока въздишка той прошепна: — А ако Силвен продължава да упорствува в своето решение...

Госпожа Дьо Мартини повдигна леко рамене и се усмихна двусмислено.

— През цялото време, докато чакам, ще изгарям в неизвестност — подхвърли с мъка Мишел.

— Чакай и се надявай! Аз ще се опитам да изпълня моя дълг — каза кротко госпожа Дьо Мартини, като постави ласкаво ръка на рамото на сина си.

XVII

Откакто бе изслушала признанията на Мартини, Лиет се чувствуваше неспокойна и нервна. Една мисъл не ѝ даваше мира: тя не трябваше да приеме наследството на господин Дьо Грандшен, щом той имаше внук. В същото време девойката се чувствуваше обхваната от необяснима тъга. Тя прекарваше дълги минути в пълна неподвижност. Оставаше замислена и замечтана пред хубавата гледка, като търсеше с поглед далечния бряг, където между светлите върби се криеше бедната къщица на Жан-Клод.

Жан-Клод! Жан-Клод!... Това име не излизаше от ума ѝ. То се повтаряше непрекъснато и неговият ритъм съвпадаше с ударите на сърцето ѝ.

Как добре разбираше сега Лиет възмущението на младия мъж, който бе видял близките си да се огъват под тежестта на сполетелите ги неволи, да живеят като изгнаници, и то само заради неумолимата гордост на маркиз Дьо Грандшен. Клетият Жан-Клод, ако и у него кръвта на Грандшен бе вляла същата несломима гордост, какви горчивини бяха тровили душата му през последните пет години!

Лиет размишляваше така в продължение на повече от една седмица и най-после реши, че съвестта ѝ не ѝ позволява да крие повече пред чичо си, че знае това, което толкова много го измъчваше. Тя сама не можеше да разбере защо беше толкова чувствителна към тези дребни угризения на съвестта и откъде намираше смелост да вземе подобно решение, защото наистина, за да се реши човек да подхване подобна тема пред маркиза, му беше необходима смелост.

Но не беше ли неин дълг да се опита да се застъпи за Жан-Клод, който беше всъщност неин братовчед? Да, наистина, както Миш, този млад мъж с чудните златисти коси и изящно лице ѝ беше братовчед...

Девойката не беше нито стеснителна, нито страхлива, но колко силно туптеше сърцето ѝ, когато отиде да почука на вратата на господин Дьо Грандшен! Маркизът се намираше на обичайното си място, пред голямото писалище, на което бяха струпани книги,

списания, листовے хартия... При влизането на Лиет той се обърна бързо и строгото му лице се проясни малко.

— Ах — каза той, — колко навреме идвате, Аликс! Тъкмо щях да изпратя да ви повикат.

След бърза целувка по челото на младото момиче той добави:

— Елате да седнете до мене, мое дете, ние трябва да си поприказваме. Но преди това ще бъдете така добра да ми кажете какво ви прави тъй тъжна от няколко дни насам. Да не би причината да е заминаването на братовчед ви?

— Не, чичо. Действително той ми липсва, но...

— Значи не той е причината?... Толкова по-добре. Толкова се страхувах, че може да сте се привързали към този млад човек, който в края на краищата не заслужаваше вашето внимание, малка Аликс.

— Напротив, чичо, Мишел заслужаваше напълно най-добрите ми чувства. Неговото златно сърце умее да обича и Мишел е наистина достоен да бъде обичан и ценен.

Настъпи кратко мълчание. Лиет чувствуваше как тегне върху й проницателният поглед на маркиза.

— Вашата защита ме плаши, Аликс.

Младото момиче се усмихна неопределено:

— Успокойте се, чичо, аз не съм влюбена в моя братовчед... Все пак съжалявам, че ние не можахме по-рано да се влюбим един в друг... съжалявам сега, когато виждам как може да обича.

Господин Дьо Грандшен се отдръпна удивено назад.

— Как може да обича! Значи заради такова смешно чувство вашият братовчед не иска да се ожени за вас!

— Мишел има право! — отвърна Лиет с твърд глас. — Сега съзнавам каква грешка бихме извършили, ако се оженехме без любов.

— Любов, любов!... Но с времето тя щеше да навести и вас, това е всичко! Докато сега... Но да оставим настрана тази глупава история, Аликс.

— Напротив, чичо, да поговорим за нея. Аз зная за вашия последен разговор с Мишел и желая — естествено, ако вие ми позволявате, да поговорим на тази тема. Не искам за вас да останат неизвестни обстоятелствата, които са принудили Мишел да ви отговори тъй категорично, а впоследствие и да напусне Грандшен.

— Какво интересно встъпление за толкова дребно нещо — отбеляза маркизът малко подигравателно.

Лиет се замисли за миг, после подзе с тон, проникнат от неспокойна обич:

— Мой мили чичо, тук аз нямам никого друг, освен вас и бих искала да знаете колко съм щастлива, че мога да ви говоря с открито сърце... понеже, трябва да ви призная, аз се чувствавам искрено привързана към вас.

— Дете мое — отвърна веднага маркизът, — аз ви обичам не по-малко и не мога да не ви благодаря за вашата топла обич и за вашето доверие... — За миг гласът на стария човек секна и издаде внезапното му вълнение. — Аликс, вие не знаете колко много слънце внесе вашата младост в моя живот и колко се плаша от момента, в който вие отново ще ме изоставите на мъчителната самота.

Сега не говореше винаги тържественият и малко надменен маркиз, когото Лиет бе свикнала да вижда в лицето на чичо си. Затова девойката се развълнува дотолкова, че усети сълзи да парят клепачите ѝ и да бликват от очите ѝ.

Това вълнение беше една напълно искрена проява от нейна страна. Никакви сметки, никакъв умисъл нямаше в тези сълзи... те бяха бликнали внезапно при звука на разчувствувания и мек глас на този старец, тъй строг обикновено... За първи път Лиет го чуваше да се оплаква тъй чистосърдечно от своята самота... от тъгата... от това, че е изоставен.

— Как, Аликс, нима плачете! — възкликна господин Дьо Грандшен и стана, за да се приближи до младото момиче.

С ласкаво движение, което беше учудващо за този студен човек, той я привлече към себе си.

— Мое малко дете, какво има? Чувствавам, че ви е мъчно. Може би някой ви е засегнал, обидил? — добави той и вече в гласа му прозвучаха застрашителни нотки.

— Никой не ме е обидил, успокойте се. Аз съм така неспокойна само защото от няколко дни нервите ми са много напрегнати, някаква постоянна тревога... А като ви чух да говорите за вашата тъга и самота... внезапно си помислих за тези, които би трябвало да бъдат край вас.

— Аликс! — възкликна веднага с дрезгав глас господин Дьо Грандшен и пусна рязко двете ръце на племенницата си. Сякаш цялото му същество се бе вкаменило за съпротива. С предизвикателно движение той отхвърли назад главата си, за да погледне девойката с чудновата смесица от интерес и безпокойство.

— Аликс — подхвана той с явно усилие да запази спокойствие, — вие като че искате да ми признаете нещо. Моля ви, обяснете ми всичко съвсем искрено, необходимо е. Вие знаете всичко, нали?

Лиет се смути. Беше дошъл моментът да говори, така както самата тя искаше, и едва сега забелязваше колко бе се отдалечила от целта, която си бе поставила. Тя започна с едно възклицание, изпълнено с искреност и обич.

— О, чичо, колко сте добър, че искате да ме изслушате! Във всеки случай преди това бих искала да ви кажа точно какво изпитвам... бих искала да знаете, че ви обичам с цялото си сърце, като много нежен дядо...

Неподдаваща се на описание въздишка, продължителна като стон, се откъсна от гърдите на стареца.

— Мило дете — каза той, — аз също ви обичам дълбоко, много повече, отколкото можете да си представите, понеже чувствавам към вас благосклонност, каквато не съм изпитвал към никого досега.

Господин Дьо Грандшен седна на мястото си пред писалището.

— Хайде, дете мое, да видим сега какво искате да ми кажете. Аз ви слушам.

Тогава Лиет, застанала права срещу него, започна да разказва с треперещ глас всичко, което бе научила за миналото от Мишел дьо Мартини, а също и причината, поради която той бе искал да узнае това минало.

Опрял чело на ръката си, маркизът изслуша племенницата си докрай, без дори да я прекъсне. Още дълго след това той мълча. После каза с глас, който се стараеше да запази твърд:

— И какво си помислихте вие, Аликс?

Тя се поколеба за миг, но отвърна:

— Помислих си, че вашата строгост е била твърде неумолима.

Господин Дьо Грандшен отговори веднага, с едва доловимо потреперване в гласа:

— Внимавайте, Аликс! Вие без съмнение сте разсъждавали, вслушвайки се в сърцето си, а сърцето невинаги е разумно. Бъдете откровена, в лицето на виновниците вие сте видели само жертви, нали?

— Не до такава степен, чичо... пък изобщо не бих си позволила да ви осъждам. Все пак — добави тя с кротък, умоляващ глас — толкова много желая да им простите!

Маркизът веднага потърси убежище зад своята гордост. Обикновено твърд, сега той извърна очи смутено.

— Мълчете, Аликс, не говорете повече за тази драма; спомените от миналото събуждат у мен всички изживени тревоги, скърби и дори понесеното унижение. Благодарение на вас, мое дете, благодарение на вашата младост в моя старчески живот проникнаха малко нежност и слънчеви лъчи. Сега вече може би ще стигна дотам, че ще престана да ги мразя, но повече не искам от мен.

— И все пак, чичо, това не е достатъчно — настоя Лиет с много убедителен тон. — Нима не бихте могли да простите на клетата госпожа Клод, която сега е толкова нещастна!

— Не мога да забравя, че тя отне единствения ни син, че отне радостта ни, разби семейството ни.

— Значи вие я смятате виновна за всичко това?

— Да.

Лиет въздъхна дълбоко, уморено, но при все това продължи въпросите си все тъй бързо:

— А Жан-Клод, нима той е виновен за станалото?

— Моля ви, Аликс, не ми говорете за този човек! Той е един непрокопсаник и завистник, чийто ум се лута в погрешни посоки. Той ме мрази, зная!

— Все пак той е ваш внук! — подхвърли Лиет, цяла изтръпнала и с крайно изопнати нерви.

Господин Дьо Грандшен изглежда хладно племенницата си; тя издържа този поглед, който се опитваше да наложи друга воля над нейната. Лиет искаше на всяка цена да остане господарка на нервите си, но внезапно нови сълзи бликнаха в очите ѝ и оросиха ресниците ѝ, а зле сподавено ридание се надигна в гърдите ѝ. Тогава, развълнуван пред мъката на младото момиче, маркизът се изправи бързо. Цялата

чувствителност и великодушие, които бяха останали у него, се пробудиха. Той хвана Лиет за ръцете:

— Дете, не искам повече да плачете... не искам старият дом на Грандшенови да угаси вашата радост, не искам да напуснете завинаги замъка... Малка Лиет, какво искате от мене? Хайде, говорете!

Младото момиче опря хубавата си главица на рамото на стареца.

— Какво искам ли, добри ми чичо?... Искам да простите на вашия внук и да направите усилие да го опознаете, за да му дадете възможност да влезе в сърцето ви — добави тя, като постави ръка на гърдите на господин Дьо Грандшен.

Той поклати отрицателно глава.

— Дотогава, докато той живее единствено с мисълта как да ме предизвиква и унижава, можете да бъдете сигурна, Аликс, че моите чувства към него никога не ще се променят.

— Чичо, Жан-Клод не е такъв, какъвто го смятате. Той вече е променил много начина си на живот, откакто Мишел стана негов приятел. Впрочем, ако той можеше да се надява на вашата прошка, ако знаеше, че сте готов да станете за него добър и бащински настроен дядо... ако престанеше да се чувства отритнат от света... е, добре, сигурна съм, че скоро би станал съвсем друг човек и че вие бихте започнали да го гледате със съвсем други очи!... Според моя братовчед той пише чудесни поеми и работата му върху историята на Брен е към края си. Впрочем той смята скоро да замине, за да прави някакви проучвания в народната библиотека.

— Колко добре сте осведомена, моя малка — отбеляза маркизът без строгост, но с известен оттенък на ирония в гласа.

Лицето на Лиет порумена, но понеже не обичаше да се изплъзва с увъртания, не извърна очи от очите на чичо си, а се опита да обясни срамежливо:

— Мишел се интересуваеше толкова от него...

Маркизът наблюдаваше мълчаливо младото момиче и Лиет се чувствуваше тъй внимателно разучавана, че изпитваше смущение, каквото досега не познаваше.

XVIII

— Добро утро, чичо — каза Лиет, като влезе на другата сутрин в библиотеката, където се намираше господарят на замъка. — Получих писмо от госпожа Дьо Мартини.

— Аз също получих писмо от тази дама — отвърна маркизът. — Тя ми съобщава, че ще ме посети, понеже минавала наблизо оттук.

— И това е всичко?

— Да, всичко.

— Чичо, не желаете ли да научите някои подробности относно посещението на моята кръстница? — запита Лиет малко разтревожено.

— От това, което ми казахте вече за чувствата на вашия братовчед, към госпожица Нанси, лесно мога да отгатна защо майка му е решила да намине край Грандшен. Без съмнение тя иска да събере сведения за семейство Нанси и да прецени сама... а може би в края на краищата желае да разбере какво мисля и аз за тази история.

— Аз пък се надявам на нещо много по-добро, чичо.

— Как много по-добро! Вие сте дръзка, госпожице!

Лиет се изсмя весело.

Като чу господин Дьо Грандшен да говори тъй закачливо, за миг девойката остана с впечатление, че щастието може би очакваше само едно движение, за да проникне в строгия дом на нейния чичо. Все пак тя още не можеше да си представи колко много — за нейна най-голяма радост — маркизът беше готов на всякакви снизхождения и отстъпки. Нима тя можеше да отгатне, че в този миг старият човек се страхува, че може да стане твърде мекушав дядо, който няма да бъде в състояние да откаже нищо, което му бъде поискано!

— Простете ми, чичо — подзе младото момиче. — Може би ви се виждам малко непочтителна, но ще ви кажа, че в случая предпочитам кръстницата ми да не сподави гласа на сърцето си.

— Ето това са жените! При това вие знаете, Аликс, че сърцето винаги клони към най-неблагоразумието.

— Толкова по-добре! За радостта и за любовта разумът е грозно плашило.

— Каква логика!... — възкликна маркизът и вдигна трагично очи към тавана.

Звънкият смях на Лиет се разнесе отново, а старецът продължи:

— Но кажете ми, малко момиче, докъде искате да стигнете?

— Ето докъде, чичо. Смятам, че за кръстницата ми ще бъде недостатъчен половината ден, който ще прекара тук. Затова исках да ви помоля да бъдете така добър и да поканите госпожа Дьо Мартини да остане за няколко дни.

— Аз бих предпочел да дължа нейното посещение на друга причина. Все пак успокойте се, Аликс, тя ще бъде добре дошла в моя дом. Аз съм готов да ѝ предложа гостоприемство.

— Благодаря, чичо, вие сте толкова добър. По този начин кръстницата ми ще има време да опознае госпожица Нанси и ако всичко се подреди така, както аз желая, тогава ще телефонирам веднага на клетия Мишел, който линее от мъка там, в Париж.

Господин Дьо Грандшен не направи никакво възражение. Очите му, които с всеки изминал ден добиваха все по-меко изражение, сега вече не издаваха никакво друго чувство, освен тъга. В момента тези очи бяха обърнати към широко отворения прозорец и сякаш гледаха много далеч, към миналото... Лиет остана изненадана от новото изражение, което имаше това лице, изгубило напрегнатото си и надменно изражение. Девойката стоеше мълчалива и замислена и се опитваше да узнае причината за тази промяна, която я правеше смътно щастлива дори и сега, когато не я разбираше.

Внезапно тя чу старецът да шепне, докато на устните му играеше тъжна, почти болезнена усмивка:

— Човешките съдбини понякога се преплитат по удивителен начин и случайността има странни хрумвания.

После, след известно мълчание, той додаде, като се обърна към племенницата си:

— Тогава какви изводи си правите от всичко това, Аликс? Аз не мога да си обясня добре примирението на госпожа Дьо Мартини. Сигурна ли е тя, че тъкмо там е щастието на сина ѝ, където той го вижда; тя е готова да преглътне горчивия хап, който ѝ се поднася?...

— Е, добре, аз се надявам, че тъкмо тук Мишел ще намери щастието си!... Надявам се с цялата си душа, че кръстницата ми ще бъде достойна за тежката задача, която ѝ предстои, и че няма да закъснее да разтвори широко прегръдките си за Силвен.

— Значи не искате да обезсърча госпожа Дьо Мартини?... Това е тайната ви мисъл, но не смееете да ми я кажете, нали?

— Не, чичо. Не съм помислила нито за миг, че бихте могли да охладите великодушните намерения на моята кръстница със студения душ на вашите строги и непоколебими схващания.

— Мое дете, имате особено рязък начин да представяте нещата!... Какъв страшен противник сте!

Лиет се изчерви, пребледня, после отново очите ѝ се напълниха със сълзи.

— О, чичо, защо тълкувате така лошо чувствата и думите ми! — възкликна тя отчаяно.

— Хайде, хайде, мое малко момиче, не се сърдете. Напротив, знайте, че вашият пламенен и упорит нрав ме изпълва с радост, защото виждам, че сте една истинска потомка на Грандшен!

Настъпи мълчание. Крадешком маркизът изучаваше лицето на Лиет, което, вдигнато към открояващото се през прозореца небе, изглеждаше потънало в размисъл и в мечти.

— За какво мислите, малка Аликс? — запита внезапно той.

Девојката трепна смутена и явно се колебаеше да отговори.

— Неуместен ли беше въпросът ми?

— Не... но не знам дали трябва да ви кажа...

— Бъдете откровена, момичето ми. Кажете ми какво ви вълнува. Каквато и да е причината, предпочитам да я знам.

— Мисля за отсъстващия... за този, чието място е тук... за изгнаника... защото той живее наистина като в заточение там, край брега на езерото...

— Стига, стига! — промълви господин Дьо Грандшен със сподавен глас.

Мълчание. Сърцето на Лиет биеше до пръсване. Тя бе изиграла и последните си козове; дали не бе преминала границата преди малко, като бе говорила така за Жан-Клод?... Страхът, че нейната воля ще се сблъска — безсилна — с твърдостта на маркиза, я караше да спотайва тревожно дъха си.

Изведнъж старецът заговори. Гласът му беше спокоен, глух, почти далечен.

— Каква вълшебница сте вие, мое малко момиче! Какво правите, та при подобни думи не избухват гневът и ядът, които тъй дълбоко са се вгнездили у мене?

Настъпи отново мълчание. В тревогата на очакването Лиет едва успяваше да овладее трепетите на сърцето си. В това време господин Дьо Грандшен продължи:

— Напротив, аз чувствавам как се пробужда у мен някакво ново чувство: ако то не е още нежност и обич, трябва да е поне съжаление.

Внезапната радост направи Лиет безмълвна. Тя можа само да се наведе към чичо си и да притисне устни до ръката му.

— Мое малко момиче — промълви развълнувано старецът, — бъди щастлива за милосърдното дело, което извърши благодарение на доброто си и чисто сърце. Благодаря ти, че с твоя пример ме направи по-човечен, бих казал дори — по-бащински!

Лиет, която просто не смееше да се помръдне, се бе превърнала цяла в слух, за да не пропусне нищо от тези неочаквани думи, които потапяха душата ѝ в непозната досега радост.

— Тогава?... — прошепна девойката.

— Успокой се, мое момиче, аз започвам да разбирам моята несправедливост и съм напълно разположен към милосърдие. Имаш право, Лиет, той не е виновен и щом ме молиш, ще изпълня желанието ти и ще го повикам в дома на неговите деди. Считам, че това е мой дълг.

— Само дълг?

— Не искам повече, Аликс. Още не съм свикнал достатъчно добре с мисълта за помирение.

— Ако братовчед ми Мишел беше тук, щеше да ви каже: Когато се запознаете с Жан-Клод, положително ще го обикнете.

— Може би...

— Тогава, чичо, позволявате ли ми да отида да му занеса тази добра новина?

— Кому?

— На... на Жан-Клод! Не смятате ли, че ще бъде жестоко да го оставим да чезне още в отчаяние и самота...

— Ти искаш, ти?... Но не е ли това малко неприлично?

Лиет се засмя леко. После веднага добави по-сериозно:

— Чичо, ако нямате нищо против, да оставим настрана приличието. Доставете ми радостта да бъда за Жан-Клод пратеница на надеждата. След няколко дни, когато вече ще бъдете готов да го приемете, тогава, ако искате, ще го предупредите чрез госпожа Фремон... Да знаете колко ще се зарадва добрата жена, когато ѝ възложите тази задача!

— Хайде, дяволче, върви! — каза господин Дьо Грандшен със странен оттенък в гласа.

Миг по-късно Лиет крачеше весело по пътя за Бонд. Полето беше залято в слънце и стъпките на девойката отекваха леко на каменистата почва, по която малките зелени гущерчета се разбягваха уплашено, за да се скрият в храстите и тревата.

Скоро девойката пое по една тясна пътека, която навлизаше между групичка бели тополи. Тези дървета със стройни стволове се допираха горе високо и образуваха свод над земята, която тук беше постлана с мек килим от мъх. Погледът на Лиет беше устремен далеч напред и търсеше този, чието щастие беше станало нейна най-близка грижа.

След няколко минути тя щеше да се озове пред колибата на Жан-Клод... но ето че изведнъж Лиет не можеше да разбере сама себе си. Голямата радост, която бе изпълнила тъй бурно сърцето ѝ в библиотеката на Грандшен, сега стихваше постепенно, колкото повече се приближаваше към върбалака, където се гушеше, скрита и самотна, къщицата на младия мъж. Вратата беше отворена. Бърза, задъхана от усиления ход, девойката влезе вътре, придружена от светлите лъчи на топлото слънце. Тя се запъти право към младия мъж, усмихната и сияеща под този лъчист ореол.

Жан-Клод стана рязко, опита се да тръгне към девойката, но бе принуден да опре треперещата си ръка о стената, за да потърси опора.

— Какво ви е? — каза тя.

— Нищо, о, нищо!

— Вие сте бледен! Болен ли сте?

— Не, не.

И той затвори очи, за да се съвземе.

Щом видя младото момиче, момъкът усети такова сърцебиене, че едва не му призля. Сега обаче приятно вълнение стопляше цялото му тяло.

— Госпожице?... — запита той, като се поклони леко и гласът му прозвуча съвсем неуверено.

Лиет, чиито думи сякаш заседнаха в гърлото ѝ, не намери какво да каже. Твърде много мисли я вълнуваха.

„Клетият — мислеше си тя, — той е затънал в своето нещастие. Страда, но не иска да го съжаляват.“

В безпомощността си Лиет стисна ръце. Тя погледна Жан-Клод и те размениха първата си усмивка. Усмивката на младия човек беше сериозна и пропита от вълнение. Тогава Лиет се поддаде на чувствата си:

— Братовчеде — каза тя, като му подаде сърдечно ръка, — искате ли да поприказвате малко с мен?

Жан-Клод пребледня силно и несъзнателно отстъпи рязко назад.

— Какво означават тези думи? — промълви той.

— Как! Не разбирате ли?...

Той гледаше недоверчиво Лиет.

— Бъдете така добра да ми обясните, госпожице.

— Жан-Клод — подхвана тя с тих глас, — аз знам всичко. Мишел ми разкри тъжната история на вашето семейство.

— За да ми припомните това страдание ли дойдохте тук? — възкликна ядно той.

— Не, Жан-Клод, дойдох, за да ви донеса лъча на надеждата. Никому другиму не исках да поверя това.

Накратко, като подбираше думите си, за да не го засегне, тя му обясни как чичо ѝ постепенно се бе изменил, как бе простил и дори бе пожелал да види своя внук.

Жан-Клод гледаше Лиет с нескрито недоверие. Всичко това беше невероятно, съвсем неочаквано! Той се смущаваше, беше нерешителен, съмняващ се.

Тогава Лиет го хвана за ръка и го поведе навън към езерото. Жан-Клод хвърли наоколо си объркан поглед. Той не можеше да схване добре какво точно става. Внезапно изпита особена слабост. Лиет стисна нежно ръката, която бе задържала в своята, и каза:

— Жан-Клод, погледнете стария Грандшен, който извисява към небето своите кули и камбанарии, разгледайте го добре и мислете, че след няколко дни, утре може би, един старец ще ви очаква там с вълнение... Чичо ми не се поддава лесно на думи, но сега аз познавам вече сърцето му. Престанете да бъдете подозрителен, оставете зад себе си всяка омраза и всяко недоволство и елате при него просто и естествено, за да се установят между вас веднъж завинаги приятелски и добри отношения.

— А майка ми — попита той глухо, — нима ще трябва да се откажа от нея, за да се подчиня на главата на семейството!

— Кой ви говори за това! Ако засега е още невъзможно майка ви да дойде в замъка, за да заеме мястото, което ѝ се полага, приятелю мой, вярвайте ми, че в бъдеще, стига да имате търпение, всичко ще се уреди... Впрочем вашата майка не може да напусне братовчедка ви, която е грижовна и предана към нея като най-добра дъщеря. Вашата майка сигурно ще живее в дома на Мишел...

— В дома на Мартини! Но тогава... Силвен?...

— Силвен... Аз се надявам, че тя ще се омъжи за този, когото обича! Госпожа Дьо Мартини идва тук тъкмо по тази причина!

Лъч на надежда премина в очите на Жан-Клод и той прошепна:

— Аз трябваше да я упрекна за прекалената ѝ строгост и за окончателното ѝ решение... но сам още не съм успял да преодолеем всички тези предразсъдъци. Ако обаче госпожа Дьо Мартини прояви благородство да дойде да поиска ръката ѝ за сина си, тогава вече Силвен не би имала никакво извинение и никаква причина, за да оправдае своя отказ... И тогава тя ще дължи своето щастие на вас, госпожице! — заключи младият мъж с развълнуван глас.

— О, моля ви, не казвайте „госпожице“, ние не сме чужди един за друг. Наричайте ме само Лиет.

— Ще направи всичко, което желаете... Лиет... и ви благодаря от все сърце!

— Тогава — каза тя — край на лошите чувства... на недоволството... на самотата?...

— Вие знаете добре, че не зависи от мен.

— Но да се надяваме.

След кратко мълчание девойката добави:

— Не смятахте ли да отивате в Париж наскоро?

— Да, трябва да направя още някои проучвания, за да завърша книгата си.

— Е, добре, Жан-Клод, заминете веднага. Там ще намерите Мишел дьо Мартини и заедно ще чакате една телеграма. Аз ще ви я изпратя веднага щом чичо ми реши, че най-после е дошъл моментът да ви отвори вратите на Грандшен. Предполагам, че изпитанието няма да бъде леко нито за единия, нито за другия. Когато дойдете в замъка заедно с Мишел, първоначалните притеснения и смут веднага ще бъдат разсеяни благодарение на неговата съобразителност и сърдечност. Така поне се надявам. Разбрахте добре всичко, нали, братовчеде?

Младият човек, твърде развълнуван, за да може на отговори с думи, кимна с глава в знак на съгласие, а след мигновено колебание хвана поривисто ръката на Лиет и притисна о нея устните си. Когато вдигна очи и видя топлия пламък в моминските очи, целуна отново малката ръка, но този път бавно, благоговейно...

XIX

От една седмица госпожа Дьо Мартини беше гостенка на господин Дьо Грандшен. Тя се бе срещнала със Силвен, разговаряла бе с нея и несъзнателно се бе поддала на нейното очарование. Нещо повече — тя се възхищаваше на нейната смелост, на нейния ум, на голямата ѝ твърдост и преданост.

Много искрена, в края на краищата тя призна на маркиза, че за малко дни бе разбрала много неща, които преди ѝ бяха съвършено чужди. Уверена беше, че е най-благоразумно родителите да оставят децата си да направят своя избор сами и като се вслушват в собственото си сърце!

Господин Дьо Грандшен посрещна много сдържано това изявление и не направи никакви забележки. От този момент обаче старият човек не преставаше да си мисли за Жан-Клод. Мъчителна борба се разиграваше в душата му. Пред него се изнизваха всички мъчителни и горчиви спомени. Досега той приемаше настоящето с мисълта, че то е непоправимо.

Но ето, с течение на времето силата на болезнените чувства бе намаляла и сега, с всеки изминат ден, старият човек гледаше с все побацинско снизхождение на идването в стария семеен дом на този внук, така дълго отричан.

Най-после телеграмите бяха изпратени: едната — от госпожа Дьо Мартини за сина ѝ; другата — от Лиет за Жан-Клод... Целият замък беше в очакване, Лиет не преставаше да дебне от прозорците на салона, а госпожа Фремон, икономката, която някога беше бавачка на бащата на Жан-Клод, едва успяваше да овладее радостта си.

По-сдържани в очакването си, госпожа Дьо Мартини и господин Дьо Грандшен рядко разменяха думи в големия салон, където се бяха събрали. Все пак известна нервност се долавяше и в тяхното държане.

— Наближава вече единадесет часът — каза госпожа Дьо Мартини, — те трябваше да бъдат тук.

Маркизът не отвърна нищо, но не можа да сдържи една дълбока въздишка.

Всеки четвърт час Лиет слизаше тичешком до пътната врата, за да види дали не пристига колата; със същата бързина тя се връщаше в салона, където се появяваше ту усмихната, ту печална...

Всеки път чичо й и кръстницата й я поглеждаха загрижено. Изобщо от една седмица те не преставаха да я наблюдават и сега, внезапно почти убедени в истината, те размениха многозначителен поглед.

Изведнъж Лиет, която се бе навела навън от прозореца, възкликна:

— Чувам колата, ето ги!

Тя изтича навън развълнувана и с разтуптяно сърце.

При това възклицание маркизът се изправи рязко. И ето че и неговото сърце се разтуптя тъй необичайно. Наистина той не можеше просто да се познае! Цялото му същество се вълнуваше и тръпнеше; той завиждаше на пъргавината на племенницата си, която бе изхвъркнала навън, за да посрещне... неговия внук.

От широката площадка на първия етаж изтръпналият старец се навеждаше над каменната стълба. Той чуваше гласове, сякаш заглушени от вълнение... стъпки... и най-последно забеляза момъка, който се изкачваше със страх, с приведена надолу глава, почти с разкаяние. Това сдържано и плахо държане му хареса.

Но ето че Мартини вдигна глава към стареца и тутакси неговият звънък и весел глас отекна в просторното преддверие:

— Драги маркизе, водя ви моя приятел Жан-Клод, който не е чужд за вас и когото ще обикнете, сигурен съм, както аз го обичам, откакто го познавам.

Жан-Клод изправи глава и погледна право в лицето маркиз Дьо Грандшен. Неговото младо и гордо лице изглеждаше все още неспокойно и носеше следите на изживените мъки. Цяла пропаст сякаш разделяше това печално лице от сияещото лице на Мишел.

Това не остана незабелязано за проникателния поглед на стареца, който се почувствува развълнуван до дъното на душата си.

— Сине мой! — възкликна той с треперещ глас.

В този непринуден вик Жан-Клод усети да отеква цялото вълнение на стареца и това го спечели веднага. С две крачки той

премина разстоянието, което го отделяше от господаря на Грандшен, и без фалшив срам преви глава, за да целуне ръката на стареца. Но с едно движение, с една дума маркизът спря веднага този жест на покаяние.

— Не, мое дете, не, по-добре ела в прегръдките ми!

Двамата мъже се прегърнаха. Госпожа Дьо Мартини бършеше сълзите, които се стичаха по страните ѝ; очите на Мишел светеха с особен блясък, а Лиет бе станала смъртнобледа. Долу, при стълбата, госпожа Фремон и старият прислужник хълцаха на глас.

Когато се озоваха в салона обаче, всеки направи усилие да се съвземе. Но Лиет, внезапно завладяна от чувствата, които я вълнуваха, се хвърли на врата на чичо си, целуна го и избухна в сълзи.

— Е, какво има, малко момиче! — промълви старецът съвсем разнежен.

Мишел в това време избухна в смях:

— Какво ви прихваща, Лиет! Така ли проявявате веселия си нрав!

Младото момиче порумения, но веднага отвърна:

— О, да, мой мили Миш... Понякога щастието е толкова силно, че извиква сълзи в очите!

Всички се усмихнаха на този отговор, освен Жан-Клод, който се чувствуваше смутен и в същото време обладан от бурно, почти смазващо щастие.

Господин Дьо Грандшен размени отново многозначителен поглед с контесата, която, за да не смуцава разговора на маркиза с Жан-Клод, поведе сина си и Лиет малко по-настрана.

Мишел запита веднага:

— Е, какво?

— Успокой се, мое дете, тя е достойна за теб. Първите ѝ думи бяха решителен отказ... Тя се страхуваше, че като приеме, може да предизвика у мен подозрение, че е привлечена от твоето положение и богатство. Тя иска да знаеш, че се съгласява да се омъжи за теб само защото те обича. Има едно желание обаче: да продължи да живее в Пресл... или поне да пребивава тук толкова често, колкото работата ти позволява.

— О, мамо, каква доброта, какво великодушие проявяваш, като ми повтаряш тези думи!... Колко съм ти благодарен, че се съгласи да я

опознаеш, за да можеш да я приемеш от все сърце!... Как ще те обичаме двамата за всичко това!

— Хайде, върви — каза добрата жена, като се усмихваше. — Часът е вече единадесет и половина, имаш още малко време, преди да седнем на масата. Върви да поздравиш годеницата си.

— Аз ще отида заедно с Миш — възкликна Лиет. — Ще карам колата и това ще бъде много по-благоразумно.

— Жан-Клод също ще ви придружи — каза господин Дьо Грандшен, който бе чул думите на племенницата си. — Хайде, мое момче, вървете да целунете майка си, а после бързо се връщайте и тримата.

Колата на Мартини не тръгна, а просто полетя по пътя, защото Мишел бе настоял той лично да поеме кормилото. Само след няколко минути автомобилът спря пред железната врата на Пресл тъкмо когато Силвен, заобиколена от гълъбите, хвърляше наоколо си пълни шепи с трохи и семена.

— Силвен!...

— Мишел!... — отвърна тя и в гласа ѝ прозвучаха същите нотки на неудържимо вълнение.

Техните погледи се срещнаха — жадни и нежни... Те сякаш мълвяха хиляди неща, премълчани досега... Внезапно Мартини обгърна с ръце стройната фигурка и заедно със Силвен се скри зад храстите. Там те размениха отдавна желаната първа целувка.

За да не смуцават годениците, Лиет и Жан-Клод бяха останали на пътя. Те се разхождаха мълчаливо край стария зид на Пресл, когато Жан-Клод прошепна неочаквано:

— Лиет, позволете ми да ви благодаря още веднъж... Срещата с господаря на Грандшен надмина всичко, на което смеех да се надявам... Ах, колко добре я бяхте подготвили!

— Лъжете се, Жан-Клод. През цялото време, докато траеше вашето отсъствие, аз не говорих нито веднъж за вас с моя чичо. Той е размислил, това е всичко. Приемът, който ви оказа преди малко, е по-скоро плод на неговите размисли или непринуден порив на сърцето му, което се възвръща към живот.

— Този прием беше неочакван и аз съм все още развълнуван.

— Да... аз самата не можах да остана невъзмутима.

— Вие сте толкова добра... — промълви Жан-Клод със замечтан глас, в който се долавяше голямо успокоение след опрощаването и помиряването, настъпило от двете страни.

— Лиет — каза младият човек след известно време, — ако не се страхувах, че може да ви обидя... бих ви помолил да не напускате Грандшен сега, когато аз ще отида да живея там... бих ви помолил да прекараме заедно края на лятото... а ако имах повече смелост, бих желал, ако можете, да ме обикнете поне малко... и... и да позволите да ви обичам... Лиет... Защото вашето щастие ще бъде мое щастие и вашата мъка ще бъде моя мъка.

Те бяха стигнали на височината на езерото. Лиет продължаваше да мълчи. Посред този ясен летен ден двамата стояха замечтани под силната слънчева светлина, която ги караше да притварят очи. И внезапно техните очаровани погледи се срещнаха, заслепени от съвсем нова светлина.

— Колко обичам това кътче — прошепна Лиет. — Толкова е хубаво!...

— Когато го съзерцавах сам, го намирах прекалено хубаво — каза Жан-Клод тихо и печално.

— Не бъдете тъжен — усмихна се момичето. — Сега не е време за тъжни мисли.

— Вярно е, Лиет, тъгата ще дойде, когато вие си отидете...

Вместо отговор девойката му се усмихна и без самата да съзнава, усмивката ѝ беше едновременно плаха и тъй обещаваща...

Жан-Клод прочете това обещание и на свой ред се усмихна. После, хванати ръка за ръка, двамата поеха по обратния път към Пресл.

Издание:

Луи Дертал. Колибата край езерото

Френска. Второ издание

ИК „Хермес“, Пловдив, 1992

Редактор: Валентин Георгиев

Коректор: Ева Егинлиян

ISBN: 954-459-022-6

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.